ఘాలి సుబ్బారావు పాటలు

అను

స్త్రీల వేడుక పాటలు

రెండవ భాగము.

ఇది

గుంటూరుజిల్లా ఒంగోలు తాలూకా

ఉప్పుగుండూరి వాస్తవ్యుడు

ఘాలి సుబ్బారావు చే

స్త్రీజనోపయోగార్థము రచించి

ప్రకటింపబడెను.

రెండవకూర్పు 1000

కాకినాడ:

స్కేప్ అండ్ కో, ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడెను.

 1931 (Price As. 12.

POSTAGE EXTRA.

శ్రీరస్తు.

ఘాలి సుబ్బారావు పాటలు

అను

స్త్రీల వేడుక పాటలు

రెండవ భాగము.

ఇది

గుంటూరుజిల్లా ఒంగోలు తాలూకా

ఉప్పుగుండూరి వాస్తవ్యుడు

ఘాలి సుబ్బారావుచే,

స్త్రీజనోపయోగార్థము రచించి

ప్రకటింపఁబడియె.

రెండవకూర్పు 1000

కాకినాడ:

స్కేప్ అండ్ కో., ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రితము.

1921

 [వెల 0—12—0.

విషయసూచిక.

పీఠిక.

మహాశయులారా,

ఇంతకుముందు నాచే వ్రాయబడిన యీపాటలగ్రంథముయొక్క మొదటిభాగము అయిదుకూర్పులుగల 7000 గ్రంథములు శలవగునంతవరకున్ను, ఈరెండవభాగము గ్రంథములకు సుమారు 2000 పరిమితిగల ఆర్డరు వచ్చువరకున్ను, ఈగ్రంథము వెలువడకుండుటకు కనుశోచనీయము. మొదటిభాగము మొదటికూర్పు ముద్రణఅయినది లగాయతు నాకుగలిగిన అనివార్యమయిన కారణాంతరములవల్ల దీని పొరవకలిగించుకొనుట కే వీలుకలుగదయ్యె. ఎట్లనో భగవదనుగ్రహమువలన నేటికీభాగముద్భవిల్లినది గాన లోకోద్ధారణకారణకారక మహాశయములు మొదటిభాగమునలెనే దీనిని వుపయోగపర్చుకొనుచు మూడవ భాగమునకు నాకవకాశము కలుగచేయప్రార్థితులు. సాధారణముగా లోకాచరణమందు నిండి నిబిడీకృతమైయున్న పాటల ఘనుతులలో నపనాగరికతను నడసినహానినిబట్టి యీభాగమును రచించితిని. మొదటిభాగములో లేని క్రొత్తహాంశముల (రికముల) పాటలు యిందులోకలవు. నేనీరెండవభాగమును రచించుటకుగాని, ఇక తక్కినభాగములను రచించబోవుటకుగాని, కారణము పాటలు వినదగిన క్రొత్తమట్లనవలంబించుటనుబట్టియే ఇట్టి అవకాశము పాటలసంబంధమును కలిగించుకొను అందరికిని కలిగియేయున్నదిగాని, యెవరోనక్కరు కొన్నిపాటలను రచించి లోకములో యింకెవ్వరికిని జన్మజన్మములకు పాటలురచించతగు శ్రమ నివారించితిమని తమరొకరు అనుకొనినంత మాత్రమున అంతలో నంతమయ్యే విధాయకమేమియు కనుపించదు. ఒకవేళ నెవ్వరైన నట్టిపక్షమవలంబించిన అదిచర్వితచర్వణమై లోకదూషణమేగాని భూషణముకాదు. నేను మొదట పాటలురచించుటకు ముందు అనేకమంది పాటలురచించియు, ముద్రించియు యుండిరిగాని నేను ఆగ్రంథములలోని క్రొత్తమార్పులను కలిగించి రచించి ముద్రింపించియున్నాను. అయితే ఆగ్రంథకర్తలందరికన్న నేనుపండితుడను, కుశాగ్రబుద్ధియుతుడను, అనిచెప్పుకొనుటకాదు; గానీ నావాటలగ్రంథము

యొక్క భావములను అవలంబించినవారే పండితులు, కుశాగ్రబుద్ధి యుతులు, నూతనమార్గావలంబకులు, కాబోవుచున్నారు.

ఇందువివ.యమై జరిగేచర్యలు, వాదప్రతివాదములు, దృష్టాంతపరిశోధనలు, చదువరులకే వదలి యీప్రకటన నింతలో విరమించితినని విన్నవించుకొనుచున్నాను. ఇందలితప్పుల నొప్పులుగా నెంచ ప్రార్థితులు.

ఉప్పుగుండూరు, ఒంగోలుతాలూకా. } ఇట్లు ఘాలి సుబ్బారావు, గ్రంధకర్త.

రెండవకూర్పు పీఠిక.

ఆర్యులారా!

నేనీరెండవభాగమును మొదటవ్రాయుటలో యిందుగల కొన్ని పాటలు స్వరయుతముగానున్నందున సుమారు మొదటిభాగమంత గ్రంథమవునే వుద్దేశ్యముకలిగి ముగించి కాకినాడలో అచ్చుకుయిచ్చి వచ్చియుంటిని. అందుమీదట నేను సమక్షములో లేకుండుటయు, ముద్రాపకారులు యిన్నిఫారములైనవని నాకు తెలుపకుండుటయు తటస్థించినది. తయారై వచ్చినతరువాత చూచి ప్రయోజనమేమున్నది? ఏదోవిధమున అప్రతులను శలవుచేసి యీరెండవకూర్పులో యింకా వకవందపాటలు వ్రాసి చేర్చితిని. అందులో అందరు కాలక్షేపమునకు పాడుకొనుటకున్ను, స్కూళ్లలోని బాలికాబాలురు కోలాటము వేయుటకున్ను, వీలగు,నైసైన మట్లతో టూకీగా కుచేలోపాఖ్యానము, రుక్మిణీకల్యాణము, కథలు కీర్తనల యిమిడ్చితిని. ఇందలి వుపయోగములను గ్రాహకులకు వదలి తప్పులన్నిటిని క్షమించకోరుతు యీపీఠిక నుపసంహరించుచున్నాడను.

ఉప్పుగుండూరు, ఒంగోలుతాలూకా, 18—7—21 } ఇట్లు ఘాలి సుబ్బారావు, గ్రంథకర్త.

శ్రీ

శ్రీమత్కల్యాణ మహోత్సవము పాటలు.

[illegible] రాగము — [illegible] తాళము.

[illegible]

[illegible] రాము [illegible] | [illegible] వైభవము | భాసురాంగ [illegible] [illegible] | [illegible] | [illegible] విచిత్ర వాద్యములు | [illegible] | భూసుర [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] నాలక్ష్మణుడు [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] నుసూర్య [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] భూపతి | [illegible] పుంగవ [illegible] | [illegible] | గళసూత్రము [illegible] | [illegible] | [illegible] కొనగ | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] సుబ్బారాయనుతులు [illegible] ||

2. ఫరజు రాగము—అటతాళము.

(ఇంతి, చెంగల్వబంతి, మాదిరి.)

నారీ । వినగదె కోరి । శుభములబల్మీ రాజ । రుక్మిణిశౌరి । పరిణయమును ॥నా॥ తీరుగ హెచ్చైన పందిళ్ళపచ్చాల । తోరాములను గట్టి తనరార జేసియు । చారుచిత్రవిచిత్రముత్యపు । ముగ్గులనుచిత్రింపచేసియు । కోర్కెగనుపిర్మించె కల్యా । ణపుమంటప మనార్యతరముగ ॥నా॥ మంటపముమధ్య । మణిపీఠములు వేసి । జంటగ రాధమాధవులగ్గె చేసి । వెంటముక్కంటి కల । కంటకంఠియుదేవ । కంఠీరవుడుతన వా । ల్గంటితో జేరగ । మింటనును మహినియున్నటువంటి సురమునులాదిబృందము । కంటగనుగొను భాగ్యమిదియని । వెంటనే జనుదేరివచ్చిరి ॥నా॥ వచ్చినభూసురులు ।* విధిమంత్రములుజదువ । జెచ్చెరనవవాద్య తూర్యరావముమ్రోయ । అచ్చెరువంది మంగళసూత్రమునుగట్టి । హెచ్చుముత్యపు తలంబ్రాలువోసికొన । మత్స్యకంఠులు గూడిమంగళ । మిచ్చిగొలువగ భూరిదక్షిణ । లిచ్చినారట ఘూలి సుబ్బయార్చితుండగు నాసచ్చరిత్రుడు ॥నా॥

3. కల్యాణిరాగం—రూపకతాళము.

(సేవిమా సాక్షి, మట్టు)

శ్రీరాధామాధవ కల్యాణమే శుభదం ॥శ్రీ॥ ధారుణీమునిసంభరితం । దేవహృదయచరితం । చారురత్నసింహాసన । పరివేష్టితభరితం । చారణసురవరవిహితం । సకలలోకేశ్వరసహితం । నారదాదిసన్మానియుతం । నారాయణకులజనితం ॥శ్రీ॥ వరమణిమయఖచితం । వారాంగనానటనం । పురసౌందర్యామోఘం । పున్నాగనామోదం । శిరములగుడ శేఖరములు । సేసలతోనించియును । గరిమనరయనుత్తరజం । దెమ్ములసలరారగయా । సరసచిత్తములగాంచగ । సమయము మనకిదె మెంచగ । సుబ్బరాయకృతిపాడగ । సుదినంబానని వేడగ ॥శ్రీ॥

దీవెనలపాటలు.

4. శుద్ధబంగాళరాగము—ఆదితాళము.

(తొలిసేవసిన, ఫణితి.)

శుభమహామీకని దీవెనిడరే । సుదతులార యీవేళమేలుగ ॥ శు॥ విభవములమరా యిలశిరిగలుగా । సొబగునుగూడగ । సుందరులార ॥శు॥ నవవా యిద్యము లోలిమ్రోగ్రాగ । నతూలనాట్యాంగనలు నాడుచుబాడ । నివెపసుపక్షతల్ శిరముననుంచి । వరఘూలి సుబ్బయ పాటలుబాడుచు ॥శు॥

5. జంఝూటిరాగము—ఆదితాళము.

(అంజనిసుత హనుమంత, వలె.)

దీవెనలిడరివె ధీనిధులందరు । నీవధూవరు లందా మొందా ॥దీ॥ హెచ్చుగుపచ్చలపందిరిక్రిందను । స్వర్ణరత్నపీటాలుంచి ॥దీ॥ సురుచిరమోముల కుంకుమమునునిడి । శిరముల నక్షతలుంచూతూ ॥దీ॥ బంగరుగిన్నె నీసంపగినూనెతో । మంగళమని తలలంటూరే ॥దీ॥ సొంపునుగలుగ నీదంపతులిద్దరి । కింపును పెంపును బెంపొందా ॥దీ॥ ఘూలి సుబ్బకవి కృతిగలపాటల । చాలామేలుగ పాడారే ॥దీ॥

6. జంఝూటిరాగము—ఆదితాళము.

(రంగశారొబారొ బాకోశ, రైలి.)

దీవెనిడరే నిడరే నిడరేమే ॥దీ॥ వారకనీవధూవరుల కజస్రిమమ్ ॥దీ॥ వారిజసంభవ సన్నిభాయుపులు ॥దీ॥ పారావారముగాను గలుగగ ॥దీ॥ అష్టైశ్వర్యములందగనందరు ॥దీ॥ ఘూలి సుబ్బకవి పాటలుబాడుచు ॥దీ॥

తలంటుపాటలు.

7. ఖమాసురాగము—ఆదితాళము.

(తేర్యజనాబల, మట్టు.)

తాండవకృష్ణనీ । తలనంటెదరా । అండపిండబ్రహ్మాండనాయక॥

తాం॥ ఆగమాంతచర । భోగపురందర । అగరుగులాబి సం । పెగ నూనెలతో ॥తాం॥ కరధృతశరజా । లాసురవిఘాల । ఖరవిరాధరావ ణసంహార ॥తాం॥ నీలమేఘసుందరనిఖిలేశా । ఘూలి సుబ్బకవి । నుత పదశ్రీశా ॥తాం॥

8. హిందుస్తానిరాగము—ఆదితాళము.

(వటీకొక సారి, మాదిరి)

తలనంటెదరా । దానవసంహారా । చెలియతోరారా । చెలు వుడధీరా ॥త॥ మల్లెసంపెంగల । మాలతినూనెల । కొల్లగగిన్నియల । కోరినే తెచ్చితిల ॥త॥ రత్నపీఠముల । రాణదలిర్పగ । రత్నగర్భజా । కాంతతోసొంపుగ ॥త॥ బాలికనివహమిా । లీలలుబాడ । ఘూలి సుబ్బ కవి । కృతులతోవేడ ॥త॥

9. ఘరజరాగము—ఆదితాళము.

(వాపాత్మడనైతిని, ఘణిత)

రారాతలనంటెద । రాజగోపాల ॥రా॥ స్వర్ణపీఠములనుజూడ। సొబగుగందిమిమ్ము వేడ । కర్ణకుండలధారజాడ । గాంచుమనఘ కినుక వీడ ॥రా॥ శరధిశయన యిందుజేరి । శరధిసుతతో పొందుగోరి । శర ధిభంగరిపువిదారి । శరణ చరణ సరణిమిారి ॥రా॥ దశరథసుత పావ హాత । దశముఖహాత మౌనినుత కుశలవజనకమరహిత । దశరూపక రూపజిత ॥రా॥ వాలిమదవిదారిశేష । వాంఛితఫలగుణవిశేష । ఘూలి సుబ్బరాయపోష । గానలోల మధురభాష ॥రారా॥

నలుగుపాటలు.

10. భైరవిరాగము—రూపకతాళము.

(రఘువీర, రణధీర, వరె)

నగధార । నగధీర । నలుగిడెదనిటురార ॥న॥ జగదాత్రియు మాహానశ్రీ । జానకీయెదాబ్జభృంగ ॥న॥ సారసనయనామితఘన ।

సారసార పరిమెళములు । సారములనుగనుచు ఘూలి సుబ్బరాయ దా
సావన ॥న॥

11. భైరవిరాగము—రూపకతాళము.

(నగధీర, సుగభీర, వొూస్తరు)

రణభీమా । గుణధామా । రాగాకలుగుకురామ । ఫణిశయ్యా
పరంధామా । పాలితజగదభిరామా ॥ర॥ తామసగుణ సంహార ।
తాపసమానస సంచార । కామితఫలమందార । కాంచనమణిమయ
గంభీర ॥ర॥ లీలామానుష వేషా । కాలాంతకనుతభూషా । . ఖలకులబ
హుహార వేషా । ఘూలి సుబ్బరాయపోషా ॥ర॥

12 (అందముగ స్కందపురమిదె, శైలి)

అందముగ నల్గులిడగదే । వోసుందరాంగీ ॥అం॥ మందయా
మదినికోరి । మందరాద్రిధారు జేరి । కంద వేణి సీతశోదుతా । వోయిం
దుముఖీ ॥అం॥ జగుపుగజవ్వాజి పునుగు । చక్కగజత జేర్చిబాగు
బాగుయనుచు ప్రేమమీరనా । వోచిగురుబోణి ॥అం॥ మేలిమిపీటలను
వేసి । మేలిమిగిన్నెలకొడాసి । ఘూలి సుబ్బరాయనుతునికి । వోన
లిడనేలి ॥అం॥

13. జంఝూటిరాగము—రూపకతాళము.

(రాముని సేవించబోదు, మట్టు)

నారదనుత వేగరార । నలుగుబెట్టెద । భూరిపాపఘోరహార
భూపాలక గోపాలక ॥నా॥ అవ్యయమురహర సుగంధ । ద్రివ్యములను
నే । సవ్యసాచి సారథినే । భవ్యయమున సంధించితి ॥నా॥ శూలివిను
త కామకోటిసుందరానన । ఘూలి సుబ్బరాయపోష లలిసుందర బలి
సంహార ॥నా॥

14. ఫరజురాగము—ఏకతాళము.

(వలచి తె యించిచు, వలె)

నలుగుకుతాళవర । నగధరసర్వేశ్వర । అలుకేలు యేలనిక ।

హాటకపీతాంబర ॥న॥ చిత్తజరూప యుగ । రత్తరుజవ్వాజితో । ముత్తములందవె మోమాటము లేలర । యిత్తరి వేడితిని యినకులచంద్ర ఘన ॥న॥ రాజరాజేశ్వర । రాజవంశోద్భవ । అజపశుపతినుత అఖిలాండనాయక । పూజిత ఘూలి సుబ్బారాయ దాసార్చిత ॥న॥

15. సురటరాగము—ఆదితాళము.

(ఛి జోకపటి సందలాల, ఫణితి)

నలుగిడెదా నందబాల ॥న॥ ఫాలనయన హృన్మందిరవందిత । నీలవేణితో రావేరా ॥న॥ అత్తరు పసుపు జవ్వాజిపునుంగుల । ముత్తములనునిటు నందించా ॥న॥ అంబుధిశయన హేమాంబరధారణ । కుంభినిపతి సుబ్బరాయార్చిత ॥న॥

16. ఆదితాళము.

(ఏమంద యీసుందరీయందము, మాదిరి)

నలుగూకురారాశ్రీరంగ । అలుకేల జగన్మోహనాంగ ॥న॥ వర పచ్చిపసుపుపునుంగు । ధరయగరు జవ్వాజిమెలంగు ॥న॥ ముచ్చటగా ముద్దుగుమ్మ । మచ్చికతో నొచ్చెకొమ్మ ॥న॥ నలినాత్ములిటువచ్చిగూడ। ఘూలి సుబ్బార్చితవేడ ॥న॥

17. శంకరాభరణము—త్రి. ఏకతాళము.

(ఇంతిమంచిమల్లెపూల, మట్టు)

బాలకృష్ణ వేగరార । బాగనలుగుబెట్టెదా । కలికిరుక్మిణిగూడి రాగ । కనులకింపుగూర్చెదా ॥బా॥ చాలగకస్తూరి పచ్చి । పసుపు పునుగుచేర్చియు । మేలవజవ్వాజియగరు । పరిమళములుగూర్చియు ॥బా॥ మృగమదఘన సారములను । ముచ్చటలర తెచ్చితి । మృగనరరూపా వినోద । ముఖ్యముగనువచ్చితి ॥బా॥ ధారుణిపైదిట్టశిలపురీసు । ధామ గోపబాలకా । వీరవిగవర ఘూలి సుబ్బరాయదాసపాలకా ॥బా॥

18. హిందుస్తానిరాగం—ఆదితాళం.

(గడియాలమేదో ఘేరభజే, శైలి)

జలజాక్షయిటులరార నీకునలుగుబెట్టెదర । వేవేగ । నలుగు బెట్టెదర ॥జ॥ నవరత్నమయపుఖచిత పీటలచూరె నిచ్చెటర । నీవిటుల జూడమెచ్చెగర ॥జ॥ బంగరుగిన్నియలలోన నుంచితెచ్చితిర । శ్రీరంగ। వచ్చితిర ॥జ॥ వరఘూలిసుబ్బరాయ దాసకవితవందిత । ఖగేంద్ర । సంస్తుతా ॥జ॥

దృష్టిపాటలు.

19. హిందూస్తానికాఫి రాగము—చాపుతాళము.

(కైకరహో, సింగాపవపర, ఛాతి)

దృష్టినిదియ్యుమ । దురితవిదూరునకు । శిష్టజనావనాభీష్ట ప్రదూనకు ॥దృ॥ ఉప్పొక కరమున । పప్పొక కరమున । మెప్పుగనుంచి సవ్యాపసవ్యంబున ॥దృ॥ రాముడు జగదభి । రాముడు పాపవి । రాముడు తనుజిత । సుందరకాముడు ॥దృ॥ ఘూలి సుబ్బాఖ్యా । దాస సుపాలుడు । పాలితసురగణ । సేవితలోలుడు ॥దృ॥

20. ఆదితాళము

(కరతాళే పాపి నేసఖీ, కరణి)

తడవేలదృష్టిదియ్యరే । తరుణిలక్ష్మీనద్దజేరరే ॥త॥ వరదక్షిణ వామన । కరయుగ్మమందున । వరపుష్ప పప్పుచెందిన । వనజాక్షులెల్లమేలన ॥త॥ నవరత్నములన్నియు । సవినయముగ జేర్చియు । కునలయాక్షిచుట్టుత్రిప్పియు । గూడియుండమేలు నెంతయు ॥త॥ ఘూలి సుబ్బారాయదాసుహి ।గాచునట్టిదానవీవని । నలినోద్భవునీవేయనీ । అలివేణులెల్ల మేలనీ ॥త॥

అప్పడములు తట్టుపాటలు.

21. శహానరాగము—ఆదితాళము.

(జలజోద్భవశిల, మట్టు)

అప్పడముఃలుదట్ట । అలివరో రావే । మెప్పులకుప్ప నీ । వరు నిటుగనవే ॥అ॥ కరమరుదుగనీదు । కరయుగ్మమందుః । వర అప్పడము లిందు । గిరిత్రిప్పిముందు ॥అ॥ కుడియెడమముగ నునచి । యెడమము కుడినునచి । తడవేల నుడివినుచు । నడవడిసడిగనుచు ॥అ॥ ఘాలి సుబ్బారాయ । నుతుమదిసదలచి।లాలితముగనిందు। లలినెదుటనిలిచి॥అ॥

22. (కరుణింపు కమలవాభ, మోస్తరు)

వర అప్పడములుదట్ట । జనుమిదె । సరసంబులేల సరగునజే రువనిద్దె ॥వ॥ కరయుగ్మమందు । కరుణతో అప్పడముల । వరచెక్కి ళులపై । హ్వాయలుగ తగులగనిల ॥వ॥ వరసుబ్బరాయ వందితసుందర పద । వారణపోష । వరదాయక ధరనాయక ॥వ॥

పువ్వులుచల్లు పాటలు.

23. ఆదితాళము.

(భావయామిగౌరిపుత్రిం, ఫణితి)

పూలుచల్లగారెవేగ । శౌరిపైబాగ ॥పూ॥ కాంచనకేతకిమల్లె। మంచిపారిజాతమొల్ల ॥పూ॥ పాలాతమాలజాజి । పాలమల్లె సన్నజాజి ॥పూ॥ బంతిచామంతిమొగలి । సంధ్యామల్లెలు గులాబి॥ పూ॥ ఘాలి సుబ్బరాయునుతునీ । చాలవేడిమీారుతగునీ ॥పూ॥

24. హిందుస్తానిరాగము.

(తేరిమేరి జోడి బనె, వలె)

పూలుచల్లరే వేగమే । పురుషోత్తాముపై సంతతం ॥పు॥ తలపులర గూడగర బాగుగర ॥పూ॥ మల్లెమొల్లజాజి । మంచిసన్నజాజి । పాలహింతాలమందార సంతాన । కాంచనవారంగనాళీకకల్హార॥

పూ॥ వారిజాక్షుజేరి । వరుసగాను మీరి । వరపుష్పాగుందూరీనివాసుడే । ధరను ఘాలి సుబ్బాఖ్యాను పోషూడే ॥పూ॥

పసుపు నలుచుపాటలు.

25. బ్యాండు స్వరము.

(సమయము నుసకుతెగినటులె, శైలి)

పసుపునునలిచెదనిటు రా । కంకజలోచన పరమపురుషహారి ॥

ప ॥ పసిడివసన పరదారదూరమమ్ముపాశ్రిత గైకొని పరహార మొరవిని ॥ ప ॥ నిజభక్తులు యెల్లడ నిరుపమ గుణ తవలీలలు బాడుచునుండెగా । అజరుద్రాదులు అవిరళగతిమతిజతి శయగుణములు వేడుచునుండెగా । ద్విజబృందముచేసువ జేరగ సాగిరి అదిగో । సుజనపోషపార పసుపు యిదిగో । చరణకరములిమ్ము శ్రీఘాలి సుబ్బనుత ॥ప॥

26. ఆదితాళము

(కప్పురంపు హారతి గే, మట్టు)

కంకజాక్ష పాపహారే । పసుపు నలిచేదార నారే । శంకరనుత శూరవరే । కంకలిడుము కంకణకరే ॥ పం ॥ నారణపాశ్రితావనశ్రీవర వరదాయకయే । నాగదముని లోలబలి మర్దన సుజనార్దనయే ॥పం ॥ చరణకమలములను తెమ్ము । శరధశయన లేచిరమ్ము । స్మరణలగని మనువుమమ్ము । సుబ్బరాయ వినుతలెమ్ము ॥ పం ॥

27. గంధంపాటలు.

(చందమామ చందమామ, మాదిరి)

మేరు ధీర, మేను ధీర, । వరచందనమందగ జాలమదేలను రార ॥ మే ॥ శ్రాతాభిగ బిలచెను రా । రామాలలామ రణధీర। సరసీజనేత్ర దరిజేర్చ । వేగరార । వేగరార । రారా । వరచందనమందగజాల మదేలను రార ॥ మే॥ రామా గనుగొనుమా । మామాటలెంచు గుణధామా । కమనీయ కారకరుణభీమా । రఘురామ ।

రఘుకామ। రామావర చందన మందగజాల మదేలను లెమ్మా॥ మే॥ శీలాసన్మునిపాల। చలమేలనింక గుణజాల। ఇల ఘూలి సుబ్బకవి పాల। గుణశీల। గుణశీల। శీలావర చందన మందగజాలమదేలను మేలా ॥మే॥

28 సింధుఖమాచి రాగము—ఏకతాళము.

(శృంగారనాటకంబు, మోస్తరు)

శ్రీకృష్ణ చందనంబు। చేకొమ్మ సంతతంబు। అక్రూరనుత హృదంబు। ఆనంద వైభవంబు॥ శ్రీ॥ అతివలఖిల గానంబు। అతి మధురసభరితంబు। మతి గనుగొన మధురంబు। విధు లెరుగు లె విధితంబు॥ శ్రీ॥ మరువమెపుడు ధ్యానంబు। మనుపుమిమముమోదంబు। సరససరణి వాక్యంబు। కలవిడగ వినోదంబు॥ శ్రీ॥ అబ్బురమగు చరితంబు। అహరహమును స్మరణంబు। సుబ్బరాయకవనంబు। సుజనావన సులభంబు॥శ్రీ॥

29. బ్యాండు స్వరము.

సుందరాంగ రారచందనంబు నందవేలర। డొందమందు అందచంద మొందజెందుభూవర॥ సుం॥ మందయాన. లిందుజేరి పాడగగ। ఆ। నందవార్ధియందు మునిగిలోలలాడితేలగగ। చాలగగ। మేలుగగ॥ చాలగగ। మేలుగగ। వాలుగగ। లీలగగ॥ సుం॥ మందరాద్రి ధారమారసుందరా వసుంధరా। సుందరీ సుపుత్రి హృదయచారు జలజబంధురా। కుందా। కమనీయతారహార భూషముచి। కుందా కమలాక్ష శరధి భంగానంద। చందా। మందా॥ చందా। మందా। సుభో। గేంద్ర॥ సుం॥ చలముబూనసేలసీకు మేలురా మేలురా। చాలసరసమాను సఖని సేలగా వేలరా। గోల। చాలు నిలుపుమింక పరమహానిజాల। లోల ఘూలి సుబ్బరాయ దాసపాల। జాలా। మేలా॥ జాలా। మేలా। లీలా। జాలా॥సుం॥

30. హిందూస్తానీరాగము—ఆదితాళము.

(దిందాబనజాయె, మట్టు)

బృందారకపాల । శ్రీ । బృందావనలోల । గంధామంద వేల। ఆ । నందగుణజాల ॥ బృం ॥ కుందానందశీల । గో । విందనందబాల। ఇందుముఖీబాల । ని । న్నిందుగనేచాల ॥ బృం ॥ ఘూలిసుబ్బరాయ । కవి । పాలితాంఘ్రికాయ । బలిమర్దనాయ । వన । మాలిఅప్రమేయ॥ బృం॥

31. ఆదితాళము.

(రాత్రించరాతివాధురాణిగాను, వలె)

మందేభయానగంధమంద కెంచు కింతవాద ఖేలా మేల మాడ మేల ॥ మం ॥ బృందారకాదిసురలుయిందు జేరియొంత్రో వేడ । డెంద మందుసందియంబువిడచుకెల్లమేలుతెమ్మ ॥ మం ॥ పొలతులుగూడి । పొలుపుగవేడి । పలువిధులప్రార్థించసాధ్వినీదునాధుగూడి ॥మం॥ సా రపరిమళంబులిందుకామినీ । సారసాక్షులింపుచేర్చిభామినీ । పరమపు రుషుడైననీదుపతిని గోరిదండనుంచు । పరుషవాక్యసరణిజూపపాటిగా దుపణతిమిన్న ॥ మం ॥ హరిణాక్షిదివ్యాంబరాభరణములుదాల్చి । ప రిమేళగంధముపన్నీరుతో జేర్చి । దరినుంచునీనారి । దరిసించునేకోరి। స రసఘూలిసుబ్బరాయ సుకవిపోమసాకుమారి ॥ మం ॥

32. ఆదితాళము.

(ఆహాహాయీవనకిసలయ, మాదిరి)

సారాకారాసరసిజసమముఖచందనమందగరావేరా॥ సారఘనసా రంబుసారమృగమదంబు । సారాములునింపుంచిచనుచెంచితిగా । వా రిజనాభశౌర । యోవారణార్తిహర । యీమేరజూపనేర మేలమార కోటిసుందరాంగ॥ సా॥ హైమైచైనపందిళ్ల పచ్చాలతో రాములుత్సాహ మునుగొల్పునచ్చెర్వుగా । అచ్చపలాక్షులంత । ముచ్చటలాడవింత ।

తవమచ్చావ్యయమాదిదశకరూపసచ్చరిత్రములతో వేడ ॥సా॥ సంతానమొం
దాగసంతోషమ దీనిసాంగత్యంబునం తెంతో సుఖయింపగా । వింతగఘూ
లిసుబ్బ । వందితమ్మనుకబ్బ । భూకాంతయుతవంతమేల చెంతజేర
సంతసంబు ॥సా॥

33. ఆదితాళము.

(కరతారని కామజననియా, మోస్తరు)

చలమ్మేలరాగంధమందగా ॥చ॥ కలకాలమును । నగుమొగ
ముగలుగు । జలజాక్షునీవు । చనుదేరబాగు ॥చ॥ పాపాంధకార । ప
ద్మినీకళత । భూపాలకుల । జన్యజగదస్తోత్రి ॥ చ ॥ పరిమేళములతో ।
పరిచయమొసంగ ॥ పరిమేళరంగ । పరిపంథిభంగ ॥ చ ॥ తాలిమేల
బ్రితి । మాలివేడెచాల । ఘూలిసుబ్బరాయపాలితాంఘ్రియుగళ ॥చ॥

34. పూరీకళ్యాణిరాగము—రూపకతాళము.

(రాధాలోల, రసదేగ, ఫ।

గంధమందరానదేవ । యిందువశాళివినుతచరిత । యిందిరేశసుం
దరమునిజనవందిత ॥గం॥ మృగిమదఘనసారములను । చిగురుబోణులిం
దుచేర్చి । సొగసుగనుతులొనరించిరి । భోగిశయన । యోగివినుతరాగ
రహిత ॥ గం ॥ జాలమేలమేలకరుణాలవాలగోలలోల । కోలాహకన
కచేల । కరుణావన । జలధిశయనజలజనయన ॥ గం ॥ ధీరఘూలిసుబ్బ
రాయ । దాసమానసాబ్జనిలయ । వారణార్తిహరదేవ । మేరుధీర । ప
రమపురుషభక్తపోష ॥గం॥

35. (ఇక తెమ్మా [illegible], మట్టు)

ఇటురమ్మా కౌరీకిగంధమిమ్మా । అ । కమ్మవిల్తునిగన్నకొమ్మా।
కొమ్మా । తెమ్మా । రమ్మా । సమ్మతినిటు ॥ రమ్మా శౌరీ ॥ ఆదినా
రాయణమూర్తిసహానే । మతి । ఆదిమధ్యాంతరూపుండా ఈ । వాదా
భేదా । ఖేదా । రహితుడుహు ॥ ఇటురమ్మా ॥ వరఘూలిసుబ్బరాయపో

షుడు ।వన। మాలికుణశాలి శ్రీరాముడు । శౌర్య । ధైర్య । స్థైర్య । ధన్యుడు ॥ యిటు ॥

36. బ్యాంకుస్వరము—ఏకతాళము.

(జగ ప్రేటికివా తండ్రి, మాదిరి)

చలమేలనుయిటురమ్మా । వరచందనమిదెగొమ్మా । ఇలజాతనుగనుగొమ్మా । నలుకలునిలిపియులెమ్మా । లెమ్మా రమ్మా । పలుమారు కోరివేడుకొంటమ్మా ॥ చ ॥ తమసన్నిధిసేవించర్ । తద్దయుసఖ్యతనొ ర్ । రమణీయపుతమిజొనుపర్ । రయమునవచ్చెనుగనుకర్ । భామర్ । జేరర్ । భవభయహరయికవిడుకినుకర్ ॥చ॥ లాలితాంగనీసతులర్ । లాలించుమిగుణవతులర్ । ఘాలిసుబ్బకవినుతులర్ । పాలించుమిశుభగతులర్ । చాలర్ । పోలర్ । శూలివినుతసరసతజ్ఞాపర్ ॥చ॥

37. హిందుస్తాని—ఆదితాళము.

(తేరచల్ జలస్థైవారితేరి, మోస్తరు)

మారసుందరభూభారధీర । తాపసమందారశూర।గంధామునందాగరావీర ॥ మా॥ మారసురవంద్యపాద । మాంపాలయాసుకీర్తిద। వారిజనేత్రసుగాత్రశ్రీ । వేమకల్ । గూడగర్ । సతమ్మోహానాం గులిందునర్ । జవ్వాజిఅత్తరుపన్నిరుతోడర్ । వరకాంచనగిన్నియలకరమందునుంచి చాలపిలచెఘాలిసుబ్బాఖ్యార్చిత ॥మా॥

38. శుద్ధబంగాళరాగము—ఆదితాళము.

(రామకృష్ణ కీర్తనలు, ఫణితి)

గంధమింకా గైకోరా శ్రీనాధికాలోలాశీల ॥ గం ॥ బృందారకా సద్వందిత చరణ । భూపాలకవంశోద్భవనవ ॥గం॥ అష్టకళత్రము లలిసేవింప । అష్టదిక్పతులునుపూజింప । సృష్టిస్థిత్యంతకారక శ్రీ। సుజనావన సుబ్బారాయనుతపద।॥గం॥

39. ఖమాసురాగము—ఆదితాళము.

(సాంబశివాయనవే, అను స్వరజతిమట్టు)

సీతాపతేచనుమా । చందానమంద ॥సీ॥ భూతలాధిపా చరా చరానుతాదయా కరా(శ్రీ) ॥సీ॥ వేవేగమె జేరంజని వేమారక గానం బులు సదామదినివిని ॥ సీ ॥ పరమదయాకరవినుమా పరహారణా మృదుచరణా । పరిపరిసుమముల పరిమెళములునిల పరునడి పరగక పరిచయమలరగ ॥ సీ ॥ సురవరమురహారణా । సుపుచిరగుణభర ణా । కరివరభయహార ॥సీ॥ సారససమదళనయన ధరాధరదనుజ మద హారణ । సురమునిపాలా । గుణగణజాలా । శ్రితజనలోలా। మణిమయ మాలా । కరంబుకరంబును జేర్చి ముదం బలరంగ నుతించుసఖగనరా। ధైర్యము స్థైర్యము, శౌర్యము, వీర్యము, అందము, చందము, లను నెంచియు నిను । కరమరుదుగ సతతంబును నినుగనివిభులక సలుపద లచినది ॥సీ॥ జాలమెంచాకు శ్రీలోలాయిలా । బాలగోపాల భూపాలా। వరా । చాలగా మేలుగా లీలగా నేలగా వేలరా ఘూలి సుబ్బారాయ పోషాణ ॥సీ॥

స్వరసాహిత్యములు.

సా ,,-సాసీ - ధాపా, - మగామా,,-,, గా మాపా, దాని ॥సా॥
సీ ,, - ఈతా - పతే, - చనుమా ,,-,, చందనా, మంద ॥సీ॥

1. సా, రిసీ,-సధా,-నిపా,-ధమా,-పమా, - గమా, పధా, ని ॥సా॥
భూ,తలా,-ధిపా,-చరా,-చరా,-నుతా, - దయా, కరా, (శ్రీ) ॥సీ॥

2. సారిసని-నిసానిద-ధానీధప-మాధామగ-సమా - గమపదని ॥సా॥
వేవేగమె-జేరంజని-వేమారక - గానంబులు-సదా-మదినివిని ॥సీ॥

3. సరిసనిసా ,, - నిసనిదనీ ,, - ధనిధపధా ,, - పధపమపా ,, -
పరమదయా,, - కరవినుమా,, - పరహారణా,,- మృదుచరణా,,-

ససనస-మమమమ - పపపప - దదదద - నిసనిస - నిధపా -
పరిపరి-సుమముల - పరిమళ - ములునిల - పరువడి - పరగన్
ధపమగ-మపధని ॥సా॥
పరిచయ-మలరగ ॥సీ॥

4. ధసనిధ-పమగమపా,,-పధనిధ-పమగగమా,. సనిధనిదపధని ॥సా॥
సురవర-మురహరణా,,-సురుచిర-గుణభరణా-,కరివరభయహార॥సీ॥

5. సా ,,-,, సనినిదధప - పమగగమా,, - ,,పధనిధమ-గమపదని-
సా,,-,,గససమదళ - సయనధరా,,-,, ధరదనుజ - మదహరణ-
సమగససాసా - సరిసననీనీ - నిసనిదదాదా - పధపమపాపా -
సురమునిపాలా-గుణగణజాలా- శ్రితజనలోలా-మణిమయమాలా-
సమామ - గపాప - మదాధ - పనీని-ధరీరి-నిసాస-నిసనిధపా,,-
కరంబు-కరంబు-నుజేర్చి-ముదంబ-లరంగ-నుతించు- సఖిగరా,,-
మాపమ-పాధప - దానిని - రీసని - సారిస - రీసని -
ధైర్యము-స్థైర్యము-శౌర్యము-వీర్యము- అందము - చందము -
సరిసానిధపమ -
లనునెంచియునిను -
గమపధనిస - నిరిసా,, - సరి - నిస - దని-పధమా,,-ధపమ -
కరమరుసుగ - సతతం,, - బును- నిను - గని-విధులన్,,-సలుప-
గమపధని ॥సా॥
దలచిరిది ॥సీ॥

6. సారిసా - సిదసి - సాసిధ పా,,,- పాదనీ -ధాపమా-పామా
జాలమొం - చారుశ్రీ-లోలాంగులా,,,- బాలగో-పాలభూ - పాలా
గమా,,,-
వరా,,,-

మాగమా - పామపా - దాపధా - నీదనీ-సారిసా-నీదనీ-సానీద-చాలగా-మేలుగా-లీలగా-నేలగా-వేలరా-ఘూలిసు - బ్బారాయ-మాపాధ ॥సా॥

పోషాణ ॥సీ॥

40. బిలహరిరాగము—ఆదితాళము.

(రా ం ర కీ ర్తనాన, అను స్వరజతిమాదిరి)

రారా దనుజనుదహరణముచి కుందగంధమందరఘువర ॥రా॥ ధీరా గుణ హార రణశూరా । ధరణి రమణమురహర ॥రా॥ ఇది వినుమా । మదిగనుమా । విధినుతమధురవాణి మొదనుగనుము।సదయుడ ॥రా॥ పరిమెళించు పరిగసీన పరిపరి విరులసారముల సడిగనరా। పరమరాగ పరవిభంగ।పరధినపణతి దూరపరమభక్తపరిచయ ॥రా॥ పోలగయిటనితలోదరులుపూనిన మదితోక పరోక్షము । చాలగలీల లుపాడెదివిను । సామజభయ హారశ్రీరమణా । సతమ్ము । మనమ్ము । ఘనమ్ము । గనమ్ము । రమ్ము । కరమ్ము । పసందగురా। తలపుగనరా । పిలుపువినరా । పరాత్పరా ఘూలి సుబ్బనుత ॥రా॥

స్వరసాహిత్యములు.

గాపా,,-ధపమగ-రిగరిసనిధ-సా,రి,-గా,రి - సా,స - నిధసరి ॥గా॥
రారా,,-దనుజమ-దహరణముచి-కుం,ద-గం,ధ-మం,ద-రఘువరి॥రా॥
గాపా,, - ధపధాసా,,రిస - రీగా,, - మగరి సనిధపమగరి ॥గా॥
ధీరా,, - గుణహార్హా,,రణ - శూరా,,ధరణిరమణ మురహర ॥రా॥

1. ధపమగరి - పమగరిసా - నిదసరి - గపదసాని - ధగరిసనిధ - ఇదివినుమా-మదిగనుమా-విధినుత-మధురవాణి-మొదనుగనుము - పమగరి ॥గా॥

సదయుడ ॥రా॥

2 గగరిసాస - రిరిసనీద-ససరిరిగగపమాగగరి - గగధపధా,,-
పరిమెళంబు-పరగనీన-పరిపరివిరులసారముల-సడీగనరా,,-
గగపధాప-దధసనీధ - గరిసరి - సరిసనీధ-పధపపామ-
పరమరంగ-పరవిభంగ-పరధన-పణతిదూర-పరమభక్త-
గరిసరి ॥గా॥
పరిచయు ॥రా॥

3 ధాపమ - గగపా,, - ధపామగరి - గారిసనిధరీ ,, - గరీసనిధ -
పోలగయిటనీ,, - తలోదరులు - పూనినమదితో,,- పరోక్షమున-
పాధప - పధసరి - సారిగ-సరిగప- గాధపపమగరి- గాపధసా,,-
చాలగ-లిఖలలు-పాడెద-రిదివిను - సామజభయహార-శ్రీరమణా,,-

4 సరీరి - సగాగ - సరీరి - ససీన్ని - ధపాప్ప - మగాగ్గ -
సతమ్ము-మనమ్ము - ఘనమ్ము - గనమ్ము - కరమ్ము - కరమ్ము-
రిసారిగపా,-
పసందగురా,-
ధపమగరిసా, - గరిసనిధపా, - ససా - పపా - ధనిపా,-
తలపుగసరా,-పిలుపువినరా, - పరా - త్వరా - ఘుఅలీ,-
మగరిసరి॥ గా॥
సుడబ్బనుత ॥రా॥

41 ముఖారిరాగం—ఆదితాళము.

(జాలమికవలదురా పదరా, అను స్వరజతి మోస్తరు)

గంధమునుగొనగ రాగదరా । గుణనిధీ కినుకతగదు । రాధీరా అలుకలేరా పలుకవేరాదురితహార॥ గం॥ ఈతరుణిలేచినిను కోరిజేరి సరసశేరిచ మానవతి । భూతలేశ యికనుజాలమా కనికరము కలుగు దొరయనురాగదర ॥ గం.॥ నామనవి వినవలెనిక నిరంతరముంగ మీరలల । సోమసుందరులుగ వెల్గి కమమద మొందగా చననావలయు

ధీవర॥ గం॥ నీవామదవతిని అరనిముసమును విడనాడగావలదు। భావజారి సేవితాంఘ్రి సరోజపావనా పరమపావనవరద॥ గం॥ వినుమురా। మనవిగొనుమురా। దయనుగనుమురా। యిటులచనుమురాకరుణాగ నుగొనగ పరిపరివిధములను వదలుమల ఘూలి సుబ్బాఖ్యకవిపోష॥గం॥

స్వరసాహిత్యములు.

సా,,-,,ధరిసనిధప-మాపధపా,,-,, మనిధప-మపమగగరి
గం,,-,,ధముసుగొనగ-రాగదరా,,-,,గుణనిధి-కినుకతగదు
సా,,-,,రీ,మాపపధ-మా,పాదధప-పా,దా-సనిధపధ॥ సా॥
రా,,-,,ధీ,రాఅలుక-లే,రాపలుక-వే,రా-దురితహార॥ గం॥

1 రీ,,-,,సరిమగారి-సరిగారిరీస-సనిధ-సానిద-మాపదస-
ఈ,,-,,తరుణివేచి-నినుకోరి జేరి-సరస..జేరిస-మానవతి
నీదగారి-రిపమగారిసా-రిగరిరిసససనిధ-ధసనిధమ
భూతలేశ-యికనుజాలమా-కనికరముగలుగు-దోరదయను
పాధపధ॥ సా॥
రాగదర॥ రా॥

2 మా,,-,,పదసరిమగ-రిసనిధసా,,-,,సనిధమాగారిసరి-
నా,,-,,మనవివినవ-లె నికరం,,-,,తరముగ మీరలల-
గారిమామ్మ-రిమపనిధ-పధసరిగారిసా - నిదమాగరిస-
సోమసుంద-రులుగవెల్గి-కదుముదమొందగా-చనగావలయు-
రిమపధ॥ సా॥
ధిఇవర॥ గం॥

3 నీ,,-,,ధా,,-సనిధమ-పదసని-ధమగరి-సరిమారిపా - రిమప-
నీ,,-,,వా,,-మదవతి-ని అరనిముసమును-విడనాడగా-వలదు-
నీదధాస-సారిరీగసగారిసా - నిదామగరిసా, - సరిమప॥ సా॥
భావజారి-సేవితాంఘ్రిసరోజపా-వనా పరమపా,-వనవరద॥ గం॥

4 గగరిసా - రిమపమగరిసా - నిదమ - మగరిసా - మగరి-
వినుమీరా-మనవిగానుము రా-దయను-గనుము రా-యిటుల-
సగరిసా - దసరి-
చనుము రా-కరుణ-
గరిమగరి - పమగరి-ధపమగరి - నిధపమగరీ - మపామాగ-
గనుగానగ - పరిపరి-విధములను - వదలుమలభూ - లిసుబ్బాఖ్యా-
రిమపాధ॥ సా॥
కవిపోష॥ గం॥

పూలచండ్ల పాటలు.

42 ఆదితాళము.

(పరిలేరాజారశేఖరా, శైలి)

విరజాజిబంతులాడరా। వీరా। గోసార॥ వి॥ నారీ మిఠారి వయ్యారి శ్రీగంటసీ। దారీని। జేరీని। భూరీగైజూచి తాగోర॥ వి॥ పంతమేలనువిను। దంతిగమనసీకై। ఎంతో నన్నెంగో నిన్నెంతో వే డగంపె॥ వి॥ కనకాపీతాంబర। కరుణారసాపూర। ఘనఘూలి సుబ్బా ఖ్య। కవిపోషాధరసరవర॥ వి॥

43 దేవమనోహరరాగము—ఆదితాళము.

(కన్నతండ్రినాపై, కణమానకే, వలె)

శ్రీరమావనూటికా మనోహర। చిన్మయాంగ సుమబంతులా డర॥ శ్రీ॥ పరతత్వవేత్తఘుధ్వంసక। పరమాత్మ శ్రీపురంధామశౌరి॥ శ్రీ॥ అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనా। యక ఆదిమధ్యాంతారహిత॥ శ్రీ॥ నిఖిలాగమాసన్ను తాంఘ్రియుగళ।నిర్మలాంగఘూలిసుబ్బరాయనుత॥ శ్రీ॥

44 హిందూస్తాని—ఆదితాళము.

(నిన్నుబ్రోవగలవాసామి, వలెనే)

బంతులాడగదరా। ధీర॥ బం॥ కాంతకోటి సంతసంబుచే

పూల॥ బం॥ నలరా। యునిగేసు రూపుగలచెలిరా। అలుకనిలుప వేరా। నలువజనక జనకజామనోహర। చల్లగామెల్లగా। మల్లెలమొల్లల కొల్లగపువ్వుల॥ బం॥ చెండ్లు। సరసజేర్చి పూబోండ్లు। పుట్టచండ్గనరా। కండ్లజూడ పసిడిగుండ్లగేరుసీ। కన్లజూచి చెండ్లడాసి। ఝుమ్మనితెమ్మెర గమ్మునగ్రుమ్మగ॥ బం॥ జాలి। గనవేలదేల వనమాలి। శూలివినుతగుణశాలి। ఘూలి సుబ్బరాట్పాలితాంఘ్రియుగ। మేలమా। జాలమా। మేలము! జాలమా! చాలిక। నేలుమ॥ బంతులాడగదరా॥

45 ఆదితాళము.

(మారుకింకనిల్ప లేనుపామి, మట్టు)

బంతులాడరార సార్వభౌమ। రంతులేలమేల రంగధామ॥ బం॥ వేణుగానలోల అంతరాత్మ। పణనేత్రిగూడుమా మహాత్మ॥ బం॥ పారమార్ధముంచి మంచిసాల। పారుజాత సన్నజాజిపూల॥ బం॥ అష మూషిగాను భక్తపోష। దోషరహిత తారహారభూష॥ బం॥ లాలితాంగనందముద్దుబాల। ఘూలి సుబ్బరాయుదాసపాల॥ బం॥

46 (సామిగ మాశామిని మనులాయెరా, మాదిరి)

బంతులనాడూటకు చలమేలరా॥ బం॥ సంతొసమొందాగ యింటీచేమంతూల। బంతీసిచెంతాకు వింతాగచేర్చేను॥ బం॥ నాసీని నుగోరి దరిజేరిమొరనీారె భయ। హరి మురహరి సుకుమారిగదరా రాహరి॥ బం॥ మల్లెమొల్ల తెల్లజాజులెల్లగొనివచ్చిరిల। కొల్లగను మెల్లగను చెల్లదగునుల్లముతో॥ బం॥ మేటిఘూలి సుబ్బాఖ్యుని పాటలను నేటుగను। బోటియిటుధాటిగను సూటిగనుసాటినది॥ బం॥

47 హిందూస్తాని.

(మోతెమాల ప్యారెపంజుతేమ్హారె, మోస్తరు)

భాసురాంగ। బంతులాడగరార॥ భా॥ అసదృశపరమానంద

గోపాల॥ భా॥ కాంచనకనక హీం। తాలపాల మంచిమంజూత్పల మాలలాతో॥ భా॥ తేజముగావిగ । జాజిసన్న । జాజిజాజులతో । రాజితమురాగ॥ భా॥ జృంభణముగ దేవ। దుందుభుల్ మ్రోయ। రం భోర్వసులిల । నాట్యముశేయ॥ భా॥ సులిమిపీతాంబర । దరహాస। ఘూలి సుబ్బారాయ । దాసపోష॥ భా॥

48 కాంభోజిరాగం—ఆదితాళము.

(మైడియ్యార్కం, ఫణితి)

ప్లీజ్ యూవిల్కం । పూబంతులాడ॥ ప్లీ॥ పొన్నపొగడసుర। పొన్నపారుజాత । మెన్నెవిరులుతెచ్చి । యున్నరాల్ ఫిమేల్సు॥ ప్లీ॥ నిలచిపిలచె । కలకంబుకంఠి । చలమేలనింక శ్రీలలనహాజ్బెండ్॥ ప్లీ॥ బలిహరణవింతల్ । భాగాయె । ఘూలి సుబ్బరాయ । పొయట్ ది గుడ్ సాంగ్స॥ ప్లీ॥

49 తోడిరాగము—ఆదితాళము.

(తెలియశేరుం మధుకమ్మనుము, శైలి)

భవవిదూర పూలబంతులాడరార॥ భ॥ భావభావనాభవవంద న॥ భ॥ దేవదేవశౌరి దనుజగర్వహరి । పవమానతనయ వంద్యభూప తీ। భావహారి అర్ధాంగిస్తోత్రనామ । శ్రీఘూలి సుబ్బారాయనుత॥ భ॥

50 భైరవిరాగము—ఆదితాళము.

(మంగళంబనీకు మామనోహర, వలె)

బాతులాడరార । భూతలేశ్వర । శాంతశోభి చంద్రకాంత జాజిపూల॥ బం॥ నాగరాజశయన । సతజనావన । రాగరహితరాజ। యోగవిద్యానిపుణ॥ బం॥ వింతగల్గుహృదయ । మందిరంబున । అంత రాత్మముక్తి । కాంతతోటిపూల॥ బం॥ లాలితాంగవన। మాలివేశల। ఘూలి సుబ్బరాయ । పాలితాంఘ్రియుగళ॥ బం॥

51 ఏకతాళము.

(వారలాటలాడి రీతువారిగూడుకన్, మట్టు)

బంతులాటలాడుదాము బాలరుక్మిణీ। ఎంతో। వింతో। గూడగన్। వేడగన్। సుందరంబుగన్। సుదతులుగనగన్। సురచిరమెసగన్॥ బం॥ పిలన్। చాలన్। మేలుగన్। నాలుగన్। మల్లెలవిరులన్। మొల్లలవిరులున్। కొల్లగగనుచున్॥ బం॥ ఆడన్। వేడన్। పాడగన్। గూడగన్। చేరుదమిటకున్। చేరువగనగన్। చేడెరో సరగన్॥ బం॥ వేళా। కోళా। మీండియున్। పాడియున్। ఘూలి సుబ్బయున్। గాచెటివాడన్। గాచుచునీవున్॥ బం॥

52 కాంభోజిరాగము—ఆదితాళము.

(ఇతరదైవములవల్ల, మాదిరి)

విరులబంతులంది వేయరు। విసుగదేలరాధీర॥ వి॥ వరవారణ ఆర్తిహార। వరదపరమపూరుష॥ వి॥ మదనజనక మాధవహరి। మధురభావ నైభూష। మధుసూదన మానినుత। సుబ్బరాయవందిత॥ వి॥

53 కన్నడరాగము—రూపకతాళము.

(ఇంతకంటె కావలెన, మాస్త్రరు)

బంతులాటలాడుదమా। బాలామణిగూడదమా పూల॥ బం॥ వింతైనను స్వాంతంబుకు। సంతసంబు చేకురునుగద॥ బం॥ పట్టపుదేవినయ్యో నీపట్టువీడవేయుకనే। నెట్టిపలుకులతో వట్టిరట్టునహితపరతునో। ఇట్టిగుణములిక వీడియు గట్టిగనన్నరసియు చే। పట్టిబ్రోవు ఘూలి సుబ్బరాయదాస సన్నుత॥ బం॥

54 హిందూస్తాని.

(అబసీమేరీ, కామ్మహీన, ఘటిరి)

విరబంతులా। నాడరార। విధిజనక శ్రీవీరరాఘవ॥ వి॥ పారిజాతములు పంకజములు। తీరుగానుజతగూర్చిరి తరుణులు॥ వి॥

సురచారణ గంధర్వులు ఖేచరుల్ । గరుడోరగులు గూడెయుండెనిచ ట॥ వి॥ పంకజాసనుడు పరమేశ్వరుడు । సంక్రిందనుడును సతులతో రాగా॥ వి॥ ఘూలి సుబ్బకవికృతిగలపాటల । నళినదళాక్షులు సరయు చ్ఛుబాడ॥ వి॥

55 హిందూస్తాని.

(రారా సుందరాంగ, హైలి)

బంతులాడరార । భుజగపతితల్పపంత మేలర॥ బం॥ అంతరా త్మవేదాంత వేద్యభూ । కాంతశ్రీరమాకాంతకోటివిర॥ బం॥ ఇంద్రనీ లమణి చంద్రహారహిమగి । రీంద్రవినుతగుణసాంద్ర రామచంద్ర॥ బం॥ నలిననాభగుణశాలివరదవర । ఘూలిసుబ్బకవి పాలితాంఘ్రి యుగ ॥బం॥

56. ఇంగ్లీషుస్వరము—ఆదితాళము.

(మానిపర్యవిమమా, వలె)

బంతులాడచనుమా । భాసురముగ మనవినివినుమా ॥ బం॥ కాంతా, కాంతా, కరివరదా, క, ల్యా, ణాత్మక కేశవ ॥బం॥ మతిక గనిక, క్షితీసుతక, ముదంబుమీరక, సతంబునిటక ॥బం॥ విరజాజు లుసం, పెగమల్లెలపూల్, గలట్టిచంగ్లాగాంచుమి, ఘూలిసుబ్బయాఖ్యా ర్చిత ॥బం॥

57. హిందూస్తాని.

(జంబీల్ జంబీల్ మేరె, మట్టు)

మందాల్ హింతాల్ సాలమంచిపూలబంతులా నీయింతితో నా డరా ॥మం॥ కాంచనచేలకౌస్తుభమాల । వాంఛితఫలదా శ్రీలోలా॥ మం॥ జాజిగులాబి రాజిలు చెండ్లతో । అజరుదార్చితభూపాలా ॥మం॥ ఘూలిసుబ్బాఖ్యా కవినుతముఖ్య । లాలితాంగఅఘసంహార ॥మం॥

58. ఖమాసురాగము—రూపకతాళము.

(ఏమిసేతుపిట లక్ష్మితు, మాదిరి)

మాదవేంద్రసుగుణసాంద్ర । విరులబంతులాడర॥ సాధుపోష సరసభాష । సదమలచరితాంతరంగ ॥యా॥ అసమధీరవిసరుహాక్షు । ఆపదోద్ధారకసుధీర । అసదృశపరమానందక । అద్రికుముదచంద్రో దయ ॥యా॥ జాజిమల్లెమొల్లసన్న । జాజిపారుజాతములా । గజపతి సంరక్షణగను । ఘూలిసుబ్బరాయావన ॥యా॥

59. సురటరాగము—రూపకతాళం.

(భజనపరుకేల దండపాణిభయము, మాస్తరు)

విరులబంతులాడరార । విమలచరితవేదవేద్య॥ ఖరకాసురగర్వ హార । నారదాదిమానివంద్య ॥వి॥ అండపిండనాయక నవఖండలాధి పేశ్వరకో । దండఖండనాచ్యుత శ్రీరాజశేఖరా । భండఖలశత్రు ఖండభూపకులవతంసకవే । దండవినుత ఘూలిసుబ్బరాయ దాసపోష శ్రీశ ॥వి॥

60. ముఖారిరాగము—ఏకతాళము.

(సేవజేతురార, శైలి)

భూరిపాపఘోరదురిత దూరదుర్మదాంధహార । పారవారకరు ణాకర । పూలబంతులాడవేర ॥భూ॥ త్వరితమురా । నరయుచురా । క రుణతోరా । మెలగుచురా ॥భూ॥ పరిపరివిధముల పరిమళసుమముల । పరికించుచునిల , పరిమళరంగ సారసాక్షచలమువీడి । సరసజేరనింక పాడి । శరణువేడికొంటి ఘూలి । సుబ్బరాయుదాసవంద్య ॥భూ॥

61. బ్యాండుస్వరము—ఆదితాళము.

(దేవముసీశ్వరదెల్పెదను, మట్టు)

భూపతివందిత యిదివినుమా । బాతులాడుటకు యిటుచను మా । పాపవంశ కాంతారకుఠార జ । నోపయోగకరవేషధారణ ॥భూ॥

పూలమాలలతో । పూనిగూర్చిరల । పూబోణులు పరిపరివిధుల మేలుగనీవామహినిసుతనుగని । కోలాహలముగసతి । సరసనుచేరగ॥ భూ॥ లాలితాంగవిను । జాలమేలవర ఘూలిసుబ్బకవినుతచరిత । మే లిమిచేలా । ఖలమునిసురహిత । ఫాలాక్షునందిత పాదపంకజ ॥భూ॥

62. కల్యాణిరాగము—ఆదితాళము.

(సీతాధిపా కరుణాసాగర, మాదిరి)

బంతూలనాడగ రా వేమిరా ॥బం॥ వింతలుమీరగ యింతులు గూర్చిన । వింతచండ్లవర్ణింపగతరమా ॥బం॥ సృష్టిస్థితిలయకార్యకార ణా । శిష్టజనావనాభీష్టదాయక ॥బం॥ ఘూలిసుబ్బకవి । పాలితనుతపద నలిననేత్రధరనాయక ॥బం॥

63. నాటకురంజిరాగం—ఆదితాళము.

(ఏకామినిబోధించెనో, ఘణితి)

పూబంతులనాడాగదే ॥పూ॥ పూబోణిరో మః పురుషోత్తము నితో ॥పూ॥ పాటలగంధియీ పాటలవర్ణసుమ । పాటునునీటుచు । పాటలబాహుచు ॥పూ॥ పూపొదరిండ్లలో పుష్పాడితిన్నెలపై । భూప కులోద్భవు నూపునుజూచుచు ॥పూ॥ వేణుగానలోలునే మారెదవేల । ఏణాక్షిసుబ్బాఖ్యునేలూచునుచాల ॥పూ॥

64. హిందూస్తానిరాగం—ఆదితాళము.

(రామధ్యానమే, మట్టు)

బంతులాడుటకుచనుమా । భవబంధవిమోచన ॥బం॥ కాంత తోటి శశికాంతజాజి చా । మంతిమల్లెమొల్లవిరుల ॥బం॥ యక్షగరుడ గంధర్వకిన్నరులు । దీక్షతోసురలిల చేరియుండగను ॥బం॥ స్థరలిటశిల పురధామ ఘూలి సు । బ్బాఖ్యదాసకవికృతి వినిసరగున ॥బం॥

65. ఖమాసురాగం—ఏకతాళము.

(శ్రీ, వి, ఘ్న, శా, మాదిరి)

పూ,ల,బం,తు,లాడరార భక్తపోషణా । మధురభాషణా

మణివిభూషణా ॥పూ॥ మల్లె,మొల్ల,తెల్లజాజులెల్ల తెచ్చిరి । దరినిచేరిరి దయనుకోరిరి ॥పూ॥ ఘూ,రా,కా,రా,సారసాక్ష సాధుసన్నుతా । సామజానుతా । సకలవందితా ॥పూ॥ ఘూ,లీ,సు,బ్బా,రాయ దాసకవిత రంజన । దనుజభంజన । హరినిరంజన ॥పూ॥

66. హిందుస్తాని—ఆదితాళము.

(క్రైసీపరంకేహైశాత్, ఫణిత)

బంతూలనాడారారా । శ్రీరామచంద్ర ॥బం॥ కాంతానుగని యీపంతాముపీడి । వింతాలుచెంతాజేరా॥ శౌరీవిం ॥బం॥ ధీపతుచరితా । దేవాదిదేవా । పాపాంధకారాదిత్యా । శ్రీరామచంద్ర ॥బం॥ పంకేరుహాక్షా । పరతత్వవేత్తా । ఓంకారరూపాన్వితా । శ్రీరామచంద్ర ॥బం॥ బలిగర్వహారా । భాసూరకారా । ఘూలిశ్రీసుబ్బార్చితా । శ్రీరామచంద్ర ॥బం॥

67. చక్రవాకము రాగము—ఆదితాళము.

(మంచిసమయమిదిరారా, మట్టు)

బంతూలాడారా । భవదూరా । భాసూరాకార ॥బం॥ పంతమేలా నెంతుపీవు । కాంతతోటి వింతపూల ॥బం॥ కంతజనకమామంత కలసిబలువింతచేయునది సంతసమొంతయు ॥బం॥ మధుసూదనమధురామృతమీసగ మందయానలవిపాడా । మోదమంద మధురభాషమృదుపదసాధుపోష వేదవేద్యసదయుడ ॥బం॥ మోడివిసువు మాడిపాడి పడతులువేడా । వడయుడనడువడికడుగూడా । కడువడివెడలిటుపటువాడవాడసడిగూడ వేడుకల । చేడెలెల్లగూడియుండెరా । ఈడుజోడు జూడపీడెమిడరా । పోడిమీడి నోడపాడిదడలుడిపీడా పాడనుడివినుచెలుపుడ ॥బం॥ చాలురలూ । చలమిడగా । చాలగనా । పలుకిరా । ఏలరయీ । పగదగురా । సరగునా । సరసకురా । అలుకేలరతాళగలేరా । అలమరుశరములుతులుగనరా । మేలామాడసేలాసీకు । పూల

మాల । లేలా వేయు । వళు కేలా । గోలయిలా ఘాలిసుబ్బకవి పాలిత బలిహార ॥బం॥

స్వరసాహిత్యములు.

మా, గా, రీ - సాసా, ధనీరీ, సా, - ధానీసా, - రీరి॥ మా॥
బం,తూ,లా-డారా, భవదూ, రా, - భాసూరా, - కారు॥ బం ॥
మా,ప్పమాగా - మా, గరీసరి-గా,రిసానీ-సా,ని - ధనిసరి॥ మా॥
పం,తమేలా-నెం,తుపీవ్రుడు-కాం,తకోటి-విం,త - పుడుడుల॥ బం॥

2. మాపమగరిసరి - గామగరిసనిస - రీసదానిసరి - గారిస
కంతుజనక మన - మంతకలసి బలు - వింత చేయనది - సంతస
నీసరి॥ మా॥
మెంతయు॥ బం॥

3. మనిధాపమ - పధపామగ - మగరిస - ధానిసాని -ధసరీ,,-సా,,
మధుసూదన-మధురామృత-మిళనగ-మందయాన-లలిపా,,-డా,,-
ధానిసాని - ధనిసరీస - నిసరిగ - మాగ - గారి - రీస- సాని
మోదమంద-మధురభావ-మృదుపద-సాధు-పోవ-వేద - వేద్య -
ధనిసరి॥ మా॥
సదయుడ॥ బం॥

4. పాథ-పధనిధాప - గామగరిసనిరీ, సా, - ధనిసరిసని - దనిసరి -
మోడి-విను వ్రమాడి-పాడిపడతులు వే,డా,- వడయుడనను-వశీకను-
గా,మా,-గమపథపమ - గరిసరి - మాగగారిసరి - గారిరీసనిస -
గూ,డా,-కనువడి వెడ-లిటుపటు-వాడవాడ సడి - గూడ వేడుకల -
రీససానిధాని - సారిగా ,, - గామపామ - పధనిధాప -ధనిసా -
చేడెలెల్లగూడి-యుండెరా,,-ఈమజోడు - జుడుడవీడె - మిడరా -
రీస-సానిసీదధాప-పమపథ-సీ,ధా,-పమపధపమ - గరిసరి॥ మా॥
పోడి-మీాడినోడపాడి-దడలుడి-వీ,డా,-పొడనుడివిను-చెలువుడ॥బం।

5. పాధనిపా ,, - పథప్పమగా ,, - రీగసరీ ,, - గమగరిసా ,, -
చాలురయా ,, - చలమిడరా ,, - చాంటగనా ,, -పలుకినరా,,-

ధానిపధా,,-ధనిసరిగా,,-గమపమపా,,-ధనిసనిధా,,-
యేలరయీా,,-పగతగురా,,-సరగునవా,,-పరసకురా,,-
పధపా-మపమా-గమపమగా,,-గమపమగరిసని-ధనిసరిసా,,-
అలుకే-లరతా-శగలెఎరా,,అలమరుశరములు-కులుగనరా,,-
ధా,నీసారి-సీ,సారీగ-సా,రీగామ-ర్రీ,గామాప-
మే,లామాడ-నే,లానీకు-పూ,లామాల-లే,లావేయ-
పమగమపా,,-పాదనిదా,,-పధనిస-నిధపమ-పధపమ-
వళుకెఎలా,,-గోలయిలా,,- ఘుఅలిసు - ఉబ్బకవి-పఅలిత-
గరిసరి ॥మా॥
బలిహార ॥బం॥

68. శుద్ధకాంభోజరాగము—ఆదితాళము.

(సామిరారా సమాయమూరా; శైలి)

వారిజాక్షా సమయమురా । విరబాతులాడనిక ॥వా॥ సరోజ ముఖసురేంద్రనుత. నినుగని । సరసచేరినది చరాచరానుత ॥వా॥ మా రుని జనకమారమనుగనుమా । మానవివినువమా మహిరమణ । కరుణ గనుమ । విరులచంద్రగనుగొని । వారిజనాభదేవ । వారణ ఆర్తిహా రా ధీర ॥వా॥ శ్రీకమలవదనా । సురుచిరగుణా । సురనుతఘనా । సుఖదవన । మిక్కిలి నెక్కువ మక్కువ జిక్కిన । నిక్కముగా । సొక్కముగా । యెక్కువగా । చక్కగనిట ॥వా॥ పారసములు సలక లువలు సామజవినుత మానఘన । విరులదే గనుమిదే । అదనుకాంత సరసతమెరుంగునని మెలంగుమని । పరాకువిడచియు బిరాననుతినిడ । చరాకు వలదిక పురారివందిత । మురారి ఘూలిసుబ్బరాయ పోషణా । సుభాషణా । పాపశోషణ ॥వా॥

స్వరసాహిత్యములు.

సా,.నిదాపా,మగా, - పధాసా,,, - రిసనీదప - మగపద॥సా॥
వా,,రిజాక్షా,సమా,-యమూరా,,,-విరబంతుల- అడనిక॥ వా॥

1 రిసానిధప - ధనీధపధ - మగపధ - సరిగసానిధప - ధపామగ
సరోజముఖి- సురేంద్రనుత- నినుగని - సరసచేరినది - చరాచర
మపధ ॥సా॥
అనుత ॥వా॥

2 ధా,నిధపధపమా,-పధనిధపమా,.-దనిదధపమా,-పదసనిద-
మా,రునిజనకమా,-రమనుగనుమా,-మనవివినుమా,-మహిరమణ
సరిగ-ధసరి-పధస-నీధనిధపధ - సారిగరీసనీధ - సాధనిధా, ప -
కరుణ-గనుమ-విరుల-చండ్లగనుగొని-వారిజనాభదేవ- వారణాఆ, గ్రి
మగాపాద ॥సా॥
మారా,ధీర ॥వా॥

3 నీ,దనిదపదపా, । పమగమపమా, । గరిగసరిసా, । రిగమపధ -
శ్రీ,కమలవదనా, । సురచిరగుణా, । సురనుతఘనా, । సుఖవదన -
సారిగ - రీగమ- గామప - మాపద - పాదనిధా - మాపదపా-
మిక్కిలి- నెక్కువ-మక్కువ-జిక్కి - -నిక్కముగా - సొక్కముగా-
గామపమా-రీగామపధ॥ సా॥
మెక్కువగా-చక్కగనిట॥ వా॥

సా,,,,-నినిదపమ - గరిసధసా,,,, - రిగమపధనీధపద -
సా,,,,-రసములుగల-కలువలుసా,,,,-సుజవినుతమానసు -
రిగమపా-గమపధా-మపదనీధపమగరి- సరీగమప - రిగామపధ -
విరులదే-గనుమిదే-అదనుశాంతసరసత-మెలుంగుగని-మొలగుమని
మపాధ-నిధపధ-నిధాధపమపధ-ధపామగరిస-ధసారిగమపధ -
పరాకు-విడచియు-బిరా-ననుతినిడి-చనాకువలదిక-పురారివందిత-
రిసానిధా-సనీధపా-నిధాపమా - ధపామగా - రీగమాపాధ॥ సా॥
మురారిఘూ-లిసుబ్బారా-యపోషణా-సుభాషణా-పాపశోషణ॥వా

69 హిందూస్తానీ కాఫీరాగము—రూపకతాళము.

(సామజగమనస్నేలరా. మా త్రరు)

భాగవతకథ కారకా । బంతులనాడుమిక॥ భా॥ భావజవిధిజనకా । భావమువిడుమనకా । భాసురగుణకినుకా । భూనచనక రాగదయిక॥ భా॥ మానవతులుగొనినసుమమూ । లనుగనియుపని తరమూ । తళుకుబెళుకులగనుమూ । తలచిపిలచెనుచనుమూ । చలముమూ । నగదమూ । ధవదశవదనమాత॥ భా॥ సామజభయహార సురమునినుత చరణరిపుహరణ । సారసనయన సఖియుసరసములల సుధాంబుధిరవినరా । సుఖంబులనుగనరా । సుఖించనివితజిరా । పరాకువిడువరా తగుర । కమలవిరుల సరులనమితములను సరసనిడెనుగనరా । పరమపావనకృపానిధివి సుబ్బకవివినుత॥ భా॥

స్వరసాహిత్యములు.

సానిదనిపమగారిసా - నిసా,రిమాపా,నిని॥ సా॥
భాగవతకథకారకా - బంతూ, లనాడూ, మిక॥ భా॥

1 సారిగరిసనిధనీ,,. - పాధనిసనిపమగా,,
భావజవిధిజనకా,, - భావమువిడుమనకా,,
రీగమగరిసనిపా,, - నీసరిగరిసారిమపని॥ సా॥
భాసురగుణకినుకా,, - బూనచనక రాగదయిక॥ భా॥

2 మాపమగరిసరిగమపమా - పదనిసపసనినిపమా -
మానవతులుగొనినసుమమూ - లనుగనియుపనితరమూ -
పనిసరిగరి - పనిపమా - గరిసనిపనిసరిగమా - గరి -
తళుకుబెళుకు - లగనుమూ - తలచిపిలచెను చనుమూ - చల
గమా - నిధపమా - సనీపమగరిమపని॥ సా॥
ముమూ - నగదమూ - ధవదశవదనమాత॥ భా॥

3 సారిగమ - గరిసగరిసని - పసనిపమ - రిగమగరిసా -
సామజభ - యహరసురముని - నుతచరణ - రిపుహరణ సా -
నిసరిగమ - రిమపని - మపనిదని - ససారిగరిసనిసీ -
రసనయాస - సఖియస - రసములల - సుధాంబుధిరవినరా -
పపాధనిధపమగా - రిరీగమగరినిసా .. నిసీప -
సుఖంబులనుగనరా - సుఖంచనిదితతిరా - పరాకు -
నిస - గరీమపని - సరిగ - సిసరి - పనిస - మపని - సనిపమ -
విడు - వరాతగుర - కమల - విరుల - సరుల - సమిత-ములనుస
గ - రిమపనిదనిసా - రిగమసా - ధనిసపా - రిగమసా
ర - సనిడెనుగనరా - పరమపా - వసకృపా - నిధివి సు -
రిమపనిదని॥ సా॥
బ్బకవివినుత॥ భా॥

పెండ్లికొడుకుమీద పాటలు.

70 ఖమాసురాగము— ఆదితాళము.

(పదివరో పాషిప్ప, మోస్తరు)

పెండ్లికొడక నీపెద్దతనమంత తెలసెను । పేరుప్రతిష్టకు తగినావులే । ఇంప్లవాంకిండ్లల్ల విసువకతిరిగేటి । వీరుడవు శూరుడవులే॥ పెం॥ మట్టిమెట్టెనను నామెద్దెగెలువగ । మానదనుచునీవు మాట్లాడెదా । ఘట్టిగ నేమునిగిన దెగంగయనుచును । గాండ్రించి గలగలనాదగొట్టెదా॥ పెం॥ ముచ్చటలగుపనులు ముగియకముందర । మొండికాలోక్కటి అడ్డాడెదా । నచ్చుగాను మొండిచేతులవానికి నువ్వులుదినునట్లునేర్పించెదా॥ పెం॥ హెచ్చులమారివై వేటపాలెముపోగ తన్నితలగుడ్డనుగీసిరిగ । యిచ్చకములింక విడిపించి వరఘాలి సుబ్బరాయార్చితుని సేవించుమేలుగ॥ పెం॥

71 ఆదితాళము.

(మగడైన మేనగలు, మట్టు)

ఇటువంటి పెండ్లికొడుకు నెక్కడజూడమే । యిటువినగదె యోయింసుముఖ యిదిచోద్యమే॥ ఇ॥ పిలువనిపేరంట్రములకును బిర బిరగనువచ్చు । చెలిచెప్పని వక్కపొద్దుకు అచ్చుగనడవడికలుహెచ్చు॥ ఇ॥ ఎక్కాడెక్కడ పెత్తనములకు నేగుదెంచునే । చక్కగతానక్క వినయము నెక్కడగాంచెనే॥ ఇ॥ గీచుబేరమాడునితని । గెలువరెవ్వ రు । పోచుకోలువాడని తెలిసిపిల్లనివ్వరు॥ ఇ॥ రాతికినాకు వాదమ నుచు । రంజలువాడట । నాతివినవె ఘూలి సుబ్బారాయనుతుగోలు వడట॥ ఇ॥

72. జంఝూటి—ఆదితాళము.

(నీకుయింకసిగ్గులేదా యింగ్లీషుచదువుచదివెదవా, మట్టు)

ఆహా పెండ్లికొడకనీకు । అరుణమమరెబాగుగా । ఊహింపగ లేకయింక । ఉచ్చారణకే వత్తువుగా ॥ఆ॥ పానకంబనుపేరుతోడ । పం చలబ్బెముందుగా । పూనిసూత్రము కట్టకమునుపె । కట్నమబ్బె విం తగా ॥ఆ॥ తలబ్రాలింక బోయకమునుపె । తగమధుపర్కములబ్బె నుగా । పోలగనాగబలిలో కట్టు । శిల్కుపంచలుచేరెనుగా ॥ఆ॥ బింక మింకదేలనీకేమింకశుల్కమమరునెుగా । పెంకెతనమదేల ఘూలిసుబ్బ యార్చితుడెరుగునుగా ॥ఆ॥

ఆభోగిరాగం—ఆదితాళం.

(కుంటేవాడు వెంటనడువా, శైలి.)

తంటామారి పెండ్లికొడుకేమంటాడో తనకథవినియు । తుం టారినడతగునికనేనంటే వింటూనుండును మఱియు ॥ తం ॥ లాంఛనలే [మియు జరుగుటలేదట । లాహిరిగామటనీకిక్షి । కొంచాపుకూటికి పాల్ప డి పంచాజేరిరి యీనర్కి ॥ తం ॥ ఘనముగ తమరనుకున్నంతటి తగు

కట్నములేమియు గాంచగ లేదట । వినవలె నింకాపీరలచరితము । వి
సువక సుబ్బార్చితుగొలువరట ॥ తం ॥

74 నాగానందినీరాగం—ఆదితాళము.

(పెంకితనము విడువుమిక, మ్మట్టు.)

పెండ్లికొడుకుచరితము నిదివినుడీ । ప్రియులందరుచనుడీ । కం
డ్లగనిస గసపడుభేషజమంతయు । ఘనులిటునేర్పుతో గనుడీ ॥ పెం ॥
స్కూలుకువెళ్లుదుననుచును చెప్పియు । షికారుబల్ చేసునుటా । మేల
నిసైకిలునెక్కియు యిలపడి । మోసంబనితలసోయడటా ॥ పెం ॥ కం
పెనీలకడకరిగియు వారాంగనలను తరుచుగ జేరుచటా । నొంపిపనులువి
చ్చలవిడిగాచేయుచు । సుబ్బార్చితు మదినెరుగడటా ॥ పెం ॥

పెండ్లికూతురుమీాది పాటలు.

75. కాంభోజిరాగము—ఆదితాళము.

(ఎంతమంచిదానవే పడిన, ఘణితి)

ఎంతమంచిపెండ్లికూతుర వే । హేళనతెగ జెందితి ॥ఎం॥ వింత
వింతగను జగమంతభేషుయనగ నో । రంతలపనులనెల్ల కొండంతలుచే
సి । తందాన్విందారగ కుప్పిగంతులతో వారివీరి । చెంతజేరిసంతస
ము నొందికుందెవింతలాడి ॥ఎం॥ ఘడియయైన నింటకాలు నిలిపియుం
డకగడప । గడపతిరిగె పూజసేయనీకు ఘనమౌ । సుడిపడినట్లు నడి
బజారులలోననీవు । విడిబడి విహరించెటి నీవిధము తెలిసె చాలునడతె।
ఎం॥ సారాసముఖిరో సానికత్తెలవేషము విడిసం । సారసరసతో డను
గ్న సంసారమాగదె । సారాము లేనివట్టి సాకూలచెంతనేల । సూరు
లైన ఘూలి సుబ్బరాయ వినుతుగొలుచుచుండ॥ ఎం॥

76. బేహాగ్ రాగము—ఆదితాళము.

(ఇకమానుముమానుము నీవీచింత, వలె)

ఓపెండ్లికూతుర నీవిటువినుమా ॥ నీ ॥ పండ్లుబెటికి పెట్టుదవది

ఘనమా । పూబోండ్లతో పాటిరావటనిజమా । కిగిగండ్లజూచిన చేర వేలగనుమా ॥ఓ॥ ఊహాపోహాలు లేకయుండునట । మొరలు । ఊత యిచ్చిన వినుకోవట । యెంతో । సాహసమును చేయనెక్కువట । యెంచి । చూడగపసిగోలవట ॥ఓ॥ చూడచిట్టిమెలుకవచ్చేచునక్కు । పట్టి । గోడలుత్రివ్వ పందికొక్కు । అనెడి । నుడితప్పక సిరుమొక్కు । ఘూలి । సుబ్బార్చితుదొరగడె సీదుటక్కు ॥ ఓ ॥

77. బ్యాండుస్వరము—ఆదితాళము.

(పూలబంతులాడెనే, మట్టు)

పేరుగాంచిపొంగకే । పెండ్లికూతురింతకే ॥ పే ॥ పౌరుషములు విడుమింతటంతో । పరువుకూడదిది యొక్కటిసో ॥పే॥ వరమాక్తికమర కితవజరి । హారములుగొని తెచ్చి । సురుచిరముగమీకివ్వగనిక । సొం పుగావటనిమాకిచ్చి । నవెచనగా నిదిసరిగా । దనియనగా । సతివడి గా ॥పే॥ మారకోటిసమతేజ। స్వరూపుడు । మందరధరునింకారుడు ధీరుడు । ఘోరపాపాణ పురవాసుడు ఖగ । సుబ్బరాయనుతు డవ్విధ గనుగొన ॥పే॥

బానమీది పాటలు.

78. శంకరాభరణరాగము.

(గంగాధరసతి... మారిరి)

పెద్దబానగారిభూమైన వడితడు । వడతిలినగదే । ఒద్దికలేను సుద్దులుగూడియు రెడ్డిమె తేలుగదే ॥పె॥ వరువును నెంచక వదిలముంచక వదరుచుండునే । తారుమారుగా తారసిల్లుచు తెగపులెంచునే ॥పె॥ అర్ధములను పెడర్ధములుచేయుచు సర్దుమీఱునే । గార్ధభస్వరముతో గానముసేయుచు గంతులేయునే ॥పె॥ తగవులతాకట్లమరియును పేరు నుఖరనుపొందెనే । అగడుచేయుచు ఘూలి సుబ్బారావు కొలువకుండునే ॥పె॥

79. సురటరాగము—ఆదితాళము.

(పోపోపోం, శైలి)

బాలావినవె । బానసడతగనవె ॥బా॥ వాలాయము తనువంక లుశంకలు ॥బా॥ పలుకనువకరిలో । పనివడిపిలచిన । తొలగనుత్తమక డు । తన్నెన్నియాడిన ॥బా॥ తెలిసినదొరలకు । తెలియగజేయను । తెలియకున్నతను । తెలిసికోజాలును ॥బా॥ పాటుతప్పినవి । పనులన్ను న్నవి । కూటికిగుడ్డకు । కూడగరానివి ॥ బా ॥ గెలిచేసినను । గొలనిత లచను ఘూలి సుబ్బరా । ట్రాపులునిగొలువను ॥బా॥

నదినమీదిపాటలు.

80. ఖమాసురాగము—చాపుతాళము.

(శైలి కేశూరులు ; మోస్తరు)

చాల్ చాలీపాటలు । మేల్ మేలీమాటలు ॥చా॥ నిలువాలుగను వేల మేలచలమేల మేలములచెలరేగెదవదినరో ॥ చా ॥ నోటికెమును యీపిట లేరటని । సాటించెదవీతుళ్ళపాటునిటు ॥చా॥ కన్నవిన్నగన కున్ననిన్నుగను । చున్నవారమీవన్నెచిన్నెలివు ॥చా॥ పాటిగానునీపా టివారలీపాటిను డె నీ । మొగురుపాటువిను ॥చా॥ నిబ్బరమున ఖగసు బ్బన్నలినివిని । అబ్బురముగ తబ్బిబ్బులాడకిక ॥చా॥

81. కన్నడరాగము—రూపకతాళము.

(ఇతివ్యాపులమైనవి, ఘణితి)

మదిపొంగిపోకెనీవు వదినరో ॥మ॥ నగజాంగనానగాలచోటిన తలపోయువేల తగవేలనోల ॥మ॥ మిడి । మేలమైనసకల । లవి । చా లనీకుఘనత । విన । వేలతగినమాట । గణ । వేలమేంగను సేలపోల॥ ను ॥ విను । వారలంతనుగు । గను । నాకెనీప్రయోగ । యని । చేర బోకితగ్గు గానుండవేల గాకున్నచాల ॥ మ ॥ లవ । జాలికూడచేయు । తగు । మాలినట్టిపాపము । మిడి । ఘూలి సుబ్బరాయ । కనవంగనీను గాపాడశేయ ॥మ॥

82. హిందూస్తాని.

(మోహిరేపంకి, వలె)

అహాహావదిన అదురుటచాల్ । అదురూటచాల్‌నిక । బెదరూటమేల్ ॥అ॥ సాహాసములునీకు న్యాయంబెకాగా । మోహాము జేర ముందరవున్నట్టి ।మోటన్లనుపిల్చుకగా । మంచివేడుకగా । ప్రైగా మెక్కిపోగా । ధరణినెల్లతిరిగి ఘూలి సుబ్బయార్చునెరుగకున్న । వారు వీగిచరినిన్ను । ఛీఛీయన్నచెరుగవ్ ॥అ॥

83. ఆదితాళము.

(మేలారు, శైలి.)

వాటాక్ యుమాయింగ్ మైడియ్యార్ వదిన వాదమేలనే । ఇటీజ్ వాగా సెకన్ యీవిషయంబులు యింకచాలునే॥వా॥ ఆల్ దిరెల్ టివేన్ ఆశ్చర్యంబులు అన్ని అందికే । ఆల్ రైట్‌నీవిక అందలమెక్కగ అబ్బురంబులే ॥వా॥ దటీజ్ వెరిబ్యాడ్డను దానిని మనసుకుదాపునుంచవే । ఇటీజ్ వెరిగుడ్డని చెడ్డలు నీయిచ్ఛనెంచకే ॥వా॥ వటీయువర్ మాత్రిక చాలీసంగతి సంశయించవే । పుట్‌యువర్ వర్కుల ఘూలి సుబ్బరాట్పాలుగాంచవే ॥వా॥

84. బేహాగ్ రాగము—ఆదితాళము.

(వాసాంపు పెంపుదంపుగమరం మ, మట్టు)

సీ । మాటపాటఝూట నిలుపువదిన । యీ । నీటుగట్టిపెట్టవేలనింక మొదిన । చీటిమాటికి కాలుదువ్వనదన । చూడ । కోటాలు దాటు మాటలునోటివమున ॥ సీ ॥ సరసాములాడిన నింతతగవు । సరి దానవుగావని యంటవగవు । సరిసూాలు గనిరీ సఖ్యతవగవు । సరిసరి మాపాటినీవృతగవు ॥సీ॥ బోటినోటికి బుద్ధి తెచ్చుకొనుమా । తోటివారలజూచి మైనగనుమా । బూటకములవీడ సత్యమనుమా । పాటము శేలను సుబ్బయార్చితుగనుమా॥ సీ॥

వదినమేలుకొలుపుపాట.

85. మలయమారుతము రాగం-ఆదితాళము.

(ధన్యుడేవ్వడో, మాదిరి)

మేలుకోగదే । మేలౌవదిన ॥ మే ॥ బాలసూర్యబింబముదయించె ప్రజ । లెల్ల కాలకృత్యములుదీర్చిరి ॥ మే ॥ కోకరవికెనుతులంట విడియున్న । కోరిచూడవచ్చె ప్రజలెల్లగు । నీకు యింక శిగ్గులేకయున్న దేల్ల । నీరజాక్షి. ఘాలిసుబ్బవినుతు డెరుగ ॥ మే ॥

వదినదంతధావనముపాట.

86. అఠేరిరాగము.

(నాపాలిటి నేమియనునో; మట్టు)

నీపంట్లుదోముకొనుమా । కడ । గండ్లమాడివదిన । యిటు । కండ్లజూచి సరగునపూబోండ్లలో లేచి ॥ నీ ॥ మరదనొండిగనుమా । యిదె । సాగనారగొనుమా । కరుకుగలుగుబియ్యపు కనుసుచు । కర మరుమగనీకరమునందియు ॥ నీ ॥ రకరకపుభస్మమిదిగో । సభవగలు చాలువినుకో । వకసారియునాగచ్చపుల్లగొని । హాయిలుగ సుబ్బాచ్చి తుమదినెంచుచు ॥ నీ ॥

వదినతలంటుపాట.

87. సురటరాగము - చాపుతాళము.

(భజోకలా; మట్టు)

రావేవదిన । తలంటెదనిటు॥ రా॥ రా॥ రా॥ ననవాగరికతయున గలమానెలు । యివెనొనినచ్చితివేవేగా॥ రా॥ తెల్లటికిసన్నపులు గొని వచ్చితి। కొల్లగళరమునజల్లగబూసెద॥ రా॥ జంటితేనెనెంపికపట్టును। కంటిపెయిదికలకంఠమో॥ రా॥ ఘాలిసుబ్బకవికృతిబొగను గొని। వళిసవిలోచనినాతీరో॥ రా॥

వదిననలుగుపాట.

88. ఖమాసురాగము- జల్వాతాళము.

(మదుపులుగ్గైకొనుము దేవ, మాఱిరి)

జలజనేత్రి వదిననీకు నలుగులిడెదరాగదే। అలుకలువలదింక కులుకు తళుకుబెళుకులెంచవే॥ జ॥ విరివిగనరపుష్పకారములతోవ్రారె బాగుగా। నరయుగబహుసల్లజీడిరసముకలిసెవింతగా॥ జ॥ మంచిమరదగొండిచిత్రిమగాలములనుగాంచవే। ఎంచగనీభాగ్యమేమె వంచనటని యెంచకే॥ జ॥ చిలుకలకొలికింకశగ్గులేల లేచిరాగదే। ఘూలిసుబ్బరాయదాసకృతిని నందుకోగదే॥ జ॥

వదినస్నానముపాట.

89. సురటరాగము- ఆదితాళము.

(పోపోపోర, ఫణితి)

రావేవదిన। స్నానముచేయుగ॥ రా॥ వేవేగమెజని। వేగిరపాటుతో॥ రా॥ కడుగును గంజియు। గలసిగుంటలో। విమువకనీవిక వేగమెనందులో॥ రా॥ మఱిజలదారులుగలవిటుచాలగ। మఱియునునంములో మునుగుచుమేలుగ॥ రా॥ పరిహాసమునకు బాల్పడగదవే। వరసుబ్బాభృతువరమునిగొలువవే॥ రా॥

వదినచీరెలురవికెలుపాట

90. జంఝూటి - ఆదితాళము.

(శాశావయామని, వాసిరి)

చీరెలనందవె। చీరరవదిన। నేరములెంచకె। నేర్పరిజాణ॥ చీ॥ సోదరతో। చక్కగజేసిరి। బాగుబాగుయను। బోలునుసేసరి॥ చీ॥ జనసరలతో। రవికలునల్లిరి। అనయముగానిసి। వాదరించుతరి॥ చిత్రముగుతలు। కొత్తగచేసిరి। కొత్తగసికొర। కై నేయించిరి॥ చీ॥ మేలిమిసరిగ। మిన్నగబొల్చుచు। ఘూలిసుబ్బకవి నుతుస్మరియించుచు॥ చీ॥

వదినతలదువ్వ పాట.

91. ధన్యాసిరాగం- ఆదితాళం.

(తనిదరనుఖియా. మట్టు)

వదినరో యిటురా। తలదువ్వెద నే॥ వ॥ యిదెయదననిమః ముందు తలంచీ॥ వ॥ నీమునసెంతటి బిరుసైయున్నదో। నీకురులంతటి బిరుసేమే। అమగునుజనపనారంతటిసొబగిల। తామసమేలను గోదవలెనుండెనే॥ వ॥ వాసన జెందెటివేషచమురును। ఆ సిగలట్టియాపిచ్చిచమురు। భేషః గను చేరంపముదువ్వగ। చేసెదసుబ్బాప్పితు డెరుగగను॥ వ॥

వదినతిలకముపాట.

92. హిందుస్తానిరాగం.

(నచ్చుతజోనమోరి, కైలి)

తిలకంబు పసుపునీకు। తీర్చెదనవదినరాణె। తీవ్రింబులను నెంచు చున్॥ తి॥ బాలరావెరారావేగ॥ తి॥ నిరంతరంబును। నిజంబెరుంగవు। విరించివ్రాలెను। గన్। వరెన్। యికన్॥ తి॥ పరంగలట్టిఫల। రసంబు రకములు। ధరించుసుబ్బయ। కృతిన్। మదిన్। వినిన్॥ తి॥

వదినకాటుకపాట.

93. శంకరాభరణ- ఆదితాళము.

(ఈసరినీకిక, మాదిరి)

బూటకమేలనువదిన। కాటుకగొన పటతగున। చీటికిమాటికనిట నగును। మాటలు సాటగనీలగున॥ బూ॥ గూటిగూటిమసి తెచ్చి। వాట ముగా నూనెనుచేర్చి। మేటిగజల్లేడ్రిసమును జేర్చి। సూటిగనూతన సు న్నముగూర్చి॥ బూ॥ నీటుగకాకరపసరును పట్లె। రతులితముగజతపర్చి నూరితి। మేటియానువదరస్థూలిసుబ్బకవి। పాటనుబాడుచు బాగుగ రమ్మిక॥ బూ॥

వదినపసుపుపాట.

94. కాంభోజరాగం- రూపకతాళము.

(ద్వాదశిఏప్రిశమాచరించె, వలె)

భామినియిటురా వెరావెనదిః। పసుపుబూసెదనునే॥ భా॥ వాసినిగ నుచుండియును। వాసినిపీవక్రుచుబరగి। యీసుకరములెరుగవు దరహాస మునుల్లాసముగద॥ భా॥ పాదయుగిములిటునిమ్మా। పసుపుమర్యాదల నుగొమ్మా భేదబుద్ధిమదినెంచకుమా। భావములను గుర్తెరుగుమా॥ భా॥ లోపములెన్నున్ననుమా। లోపపుచ్చెదమే। కోపమేల ఘూలిసు బ్బ। రాయవినుతుమదినెంచవే॥ భా॥

వదినగంధంపాట.

95. కేతిగౌళరాగం- ఆటతాళము.

(సుందరాంగని, ఘణీతి)

గంధమందగిసందమానదినయిందురాగదే। యెందుజూచిః సుం దరినిమగః గునుచుండిరే। గం॥ దాక్షివకముల నన్ని తప్పకగలిపిరితార సిల్లకే। వావినిచూపగవచ్చిరివనితలువాదమేలనే॥ గం॥ మేలుగలుగుమ హాదాక్షినకిమున్నదిమేలమేలనే। వాలుగలిగిన నీహ్వాయలును గనిరింక వదలరునిన్నిపుహలే॥ గం॥ చిత్రిమూలపుగంధముతీసిరి చిత్రిమైయున్న దిలే। అత్రపహుటదేల దురిదగొండిరసము। మర్మకైయున్నదిలే॥ గం॥ కాయమరయగబంగారుకాంతినిగల్గి। కళలుట్టిపహుగాంచుమా। బాయక వది ఘూలిసుబ్బరాయదాస। పాటనుమదినెంచుమా॥ గం॥

వదినఅత్తరుపన్నీరుపాట.

96. ఆదితాళము.

(మతిసెరవమ్మితి, మాదిరి)

అత్తరుగొనుమిదె మేలుగావది॥ నాత్తరు॥ చిత్తముః నుచిగు। రొ త్తగమదితళు। కొత్తనునీవిటుగనుమావది॥ నాత్తరు॥ వన్నెచిన్నెల మ

రున్న వగునునీ। పన్నీరునుయిదెగొనుమావది॥ నాత్తరు॥ మేలగుఆయలు లన్నియుగ్రమ్మరె। ఘూలిసుబ్బకవి సూటిగావది॥ నాత్తరు॥

వదినపీడెముపాట.

97. సురటరాగం - ఆదితాళము.

(బనవాలీబసతామురారి, మట్టు)

ఇదెగొమ్మావదినావిడెంబు। యికయిదె॥ మోదముకూడ మోనియతి। చోద్యమూనదేల॥ ఇ॥ జిల్లేడాకులు। చింతగింజలును। కొల్లగతుమ్మయిగుళ్ళనుచేర్చి॥ మిదె॥ అలవాటులుమీకే వియొతెలుపుశి। అలయకమేమంపెదమతిత్వరగా॥ ఇ॥ ఘూలిసుబ్బకవి కృతిగలపాటలు। మేలనిపాడుచుమేలమాడుచును॥ ఇ॥

వదినహారానళిపాట.

98. శహానరాగం - ఏకతాళం.

(తమకమునిల్వ గరెంత, మట్టు)

అలుకలుమానుమువదిన। హారములేశెవమేు। పలువురుచూచినపరుపుగనుండును। పడతిరొసీకిదిపాటిగజెందును॥ అ॥ కుంకుమగింజల నూలల్। పొంకముగాగురిగింజల్। శంకలిడుమనిక వేపకాయలును। మంకులేలపల్లేరులుగూర్చెను॥ అ॥ నిండినవేడుకతోడన్। బెండులుచేర్చిచూడన్। అండజాక్షిదండలునీదండను। నుండెనుగను సుబ్బార్చితుమహిమను॥ అ॥

వదినఛత్రిముపాట.

99. శంకరాభరణరాగం - ఆదితాళము.

(ఈధనిహాపరసాధనమే, పలె)

ఛత్రిముబహుదుమువదినలురారే। ఆత్రిములనుగనుగొనుడికమీరే। సూత్రిములను గుర్తెరుగగలేరే। గాత్రిములకు సాకర్యముకోరే॥ ఛ॥ గాలికిమొండకుశోలసితిరా। గాసిలశ్రిమలను బొందితిరా। శోలితిరికన్న

స్థతజెందితిరా। చోద్యములనుగను శించితిరా॥ ఛ॥ పుల్లాకనిమదినెంచకుడీ। పుల్లయనుచు నిరసించకుడీ। పుల్లచుక్కలను కనుగొనుడీ। సున్నపు బొట్టులగని యిటుచనుడీ॥ ఛ॥ భేదములెంచుటకిదిమర్యాద। వాదములనువిడిపించుటచేద। సుదినంబిదియని తలచగరాద। సుబ్బరాయకవి కృతినివ్వగలేద॥ ఛ॥

వదినచామరముపాట.

100. బేగడరాగం- ఏకతాళం.

(ఏందు కేయరా, మోస్తరు)

చామరంబుతో। విసరెదానువదిన॥ చా॥ నల్లులూనుయీగల్ చీమలూను దోమల్। కొల్లగానుచేరె। రెవికెలోకిచేరె॥ చా॥ అధమమైనజంతు। జాలమూలమలముల్। సదమదించదేహ। మదురిమెళించ॥ చా॥ ధరనపీనచామ। రంబునిదిగొగనుమ। వరఘూలిసుబ్బ। రాయుపాటవినుమ॥ చా॥

వదినఅద్దముపాట.

101. అమీరుకల్యాణి- మధ్యాది.

(పంచతుండనత, ఘణితి)

అందరిలోనేనందగత్తెనే। అద్దముచూచుకొగదవేవదినే। ముంచుగనీకురుల్ చిందులుద్రొక్కెనే। మందురొనలుగురువిందువునిందున॥ అం॥ కొమ్మరొనినోటితమ్మలొనిరెల్ల। కమ్మపరిక్కలను గ్రుమ్మరుచుండెను। ఇమ్ముగహారముల్ చల్లాచెదరై। సమ్మతిమీరినలువైపులబారెను॥ అం॥ పరగగనీయద్దముమంచిదెకదె। పెంకుకుసన్నము మసిబొగ్గమరెను। సురుచిర మగునీసొబగులువదలెను। సుబ్బరాయకృతిసూటిగనొప్పెను॥ అం॥

వదినసభాతాంబూలముపాట.

102. సరసాంగిరాగం- జుల్వా.

(విందూలు చేసీరి గా, మట్టు)

తాంబూలమిచ్చితిమీ। గైకొమ్మానీనడతలనుమెచ్చితిమీ। డం బుమీరగవినోదంబు దేలెటివదిన। సంభావనిదెనీచర్యలన్ని టికనుచు॥ తాం॥ యెద్దెమద్దెనియంచకా। నీవావడ్డెవాడిని కదియగా। సొడ్డుకూడగ మీయన్నదమ్ములువచ్చి। తెడ్డుతీసుకొని నడ్డిరగదన్నగ॥ తాం॥ గడప పూజలుచేయుటల్। వడియంచును నాసిపరికాశించగన। మిడిమేలమిడి యేడవనగూడెననుచును। కడనుండివరఘూలిసుబ్బయార్చితుదలచి॥ తా॥

వదినలాలిపాట.

103. బేహాగ్ రాగం- ఆదితాళము.

(గోపీనందన, మాదిరి)

లాలీయూగుమీలాగున వదిన। జోలపాడెదను జోకతోమదిన॥ లా॥ పల్లేరుకాయలు। పానుపుపైన। కొల్లగతుమ్మ। ముళ్ళుచేకూడిన॥ లా॥ వంటిగనుండిన। కంటికికూరుకు। నంటలేదేమొనే। జంటనుతెచ్చె ద॥ లా॥ జాబులువ్రాసితివి। చేరిధారలిక। అబ్బురముగఘూలి। సుబ్బ యార్చితుదలచి॥ లా॥

వదినమంగళహారతిపాట.

104. జంఝూటి.

(మంగళమనిమంగళమని, మట్టు)

మంగళహారతులు గొనుమమాచినవదిన। రంగుగనీపాంగులు మామంగలతగున॥ మం॥ ఇరుగుపొరుగువారిచేరితగవులాడిన। వారుఆ గ్రహంబుతోడవచ్చియిచ్చిన॥ మం॥ కూరిమితో కామకులనుగూడి యుండిన। వారిసతులువిసుకుకొనుచు। యిచ్చుచుండిన॥ మం॥ వాసిమీ రఘూలిసుబ్బయార్చుకొలువవు। దేశమంతతిరిగిఅలసి శోలసిసేవు॥ మం॥

వియ్యాలవారిమీది పాటలు.

105. ఖమాసురాగము—ఆదితాళము.

(వదినరో పాపిష్టి, మాదిరి.)

వియ్యాలవారెంత విర్రవీగుచునుండ్రో । వీరికథవింతలో వినగదరే । చయ్యాన అధికమౌ కయ్యాములను బెంచి । వెయ్యారువిధముల తో వేధించిరే ॥వి॥ బాధుత్వమునుగాని పరగగ నితరయే సంబంధమునుగాని పాటించిరే । అందరు అందరె అరకాసుమొదలుగ అంతతమ సన్నిధికె ఆహ్వానమే ॥వి॥ మానాభిమానములు మంచుకైనను లేవు । మానరుగావీరి మంకుశంకల్ । పూని పరువుమర్యాదల పూనికలను బాసి । పూర్ణముగ బూనెదరు పిరికివంకల్ ॥వి॥ కట్టివిరచినట్టి మాటలుట్టిపడచేసి సం । తుష్టలౌచునుండరెపుడు శిష్టభేషజమ్ । అట్టహాసములుమెండు సృష్టిజేయుపనులుబెండు । కొల్వరెపుడు ఘూలి సుబ్బరాయనుతు సంతతమ్ ॥వి॥

106. కన్నడరాగము—రూపకతాళము.

(ఆహా నేతాపనుంచ నాదుసేనుమా, మోస్తరు)

ఆహావియ్యాలవారి అంతు తెలిసెనే । అలివేణి ॥ఆ॥ మోహాటించి తిరిగెదారు । ముందువెనుక లెరుగబోరు । సాహసంబుచేసెదారు । సాగవుయేపనులుబారు ॥ఆ॥ లేత లేతసొర కాయల । చేతనైనవరకు శకల । మతులములుగ జేయువిధుల । మరువకగనిచేతురబల ॥ఆ॥ కాల రీతినెరుగబోరు కలసిమెలసియుండజనరు । ఘూలి సుబ్బయాఖ్యధీరు । గాంచరువీరొకటేరు ॥ఆ॥

తలుపుదగ్గఱిపాటలు.

107. ఆదితాళము.

(రాకేందువదన, ఫణితి.)

తామారసదన । తలుపూ । దియుమా ॥తా॥ నామాటవినవే

లనే । విమలోజ్వలాంగిరో । తమినిర్ । నిలుపర్ । మమతర్ । గన కర్ ॥తా॥ మాధావతలుపు । దియనూ చనుమా ॥మా॥ రాధీకవ రుడావని । రహిపేరుజెందగ ॥ విధిగా । నదియా । నిదియే । విధియా ॥మా॥ చిగురుబోణిరోయిట్టి । చిత్తవిభ్రమలేల । తగవా । తగువా । నగవా । మగువా॥ తా॥ దేవాదిదేవయింత । దీరోక్తులేలనయ్య । తవ సే । వలునే । నవలర్ । విడితిర్ ॥మా॥ పతితోనీపౌరుషంబు । సతి బల్కశాస్త్రమంబు । పతియే । గతియా । పతియే హరియా ॥తా॥ కలతగునీమాటలాచె । చులకాన చేయతగున । జలధీ । శయన । జల జ । నయన ॥మా॥ మధిరాక్షిమాటలేల । మదితడవునిల్పజాల । ము దమా । రగనా । యెదనూ । గనుమా ॥తా॥ వేదాంతవేద్యదాశ । రథే ఘూలిసుబ్బరాయ । కవితా । వినుతా । చరితా । భరితా ॥ మా ధావతలుపు । విడితీరాగా ॥

108. హిందుస్తానిరాగము—ఆదితాళము.

(రాజకుమార, శైలి)

వాదములేలా । వదరుటలేలా । వాకిలిదిద్యోగదే । అదురును బెదురును కుదురుగవదలక ॥వా॥ చాలికలెమ్మా । సరగునపొమ్మా । తాలిమిమాలిమటే । తెలిసితెలియకను పలికినబెళుకగు ॥చా॥ ఇడాపు త్రినిన్ను విడానాడినే ఘుడియయెట్లు నడలనేర్తు । అడలికబడలిక సుడి వడి వెడలెడు ॥ వా॥ ఔరాయిూరీతిననుగారించుట । అహాసాహసమే మందుగ । ఫరగలగరితలు సురతులనరయర ॥చా॥ నళినాక్షియీవింత న్యాయంబటె । కేళికిరమ్మనవేమందునే । అలుకలుతళుకులు కులుకు లునిలసిల ॥వా॥ ఘూలిసుబ్బాఖ్యుని పాలించిన । శూలిసన్నుతనన్నులా లించుమా । జిలిబిలివల్లపుల తెలియుగతలపుమి ॥ వారిజనేత్రా । వర సరగాత్రి । వాకిలిదీసితిరా॥

109. ఆదితాళము.

(బాల బిరానరావేరావె బాలమేల, వలె)

భామ । కవాటమింకదియ్యవేలలేమ । సుమాస్త్రి బారికోర్వ సుగుణధామ । నీమదిన్ తామసమ్ । బీయడన్ । వీడీయున్ ॥భా॥ ఔరా । చరాకుజూపకిందులేచిపోర । ఖరారినీకుయింత చులకనేల । కోటిన్ । చేరిన్ । వాకిలిన్ । దియ్యనిన్ ॥కౌర॥ బోటి । వరాల మాటలాడురత్నపేటి । యిటేలసాహసంబువినయధాటి । మాటలన్ । పాటలన్ । నీటులన్ । మీటుచున్ ॥భా॥ జారా । మరాళమందగమనలెంమలేర । సరాసరిన్ నేనెదిక్కుధీర । ధీరతన్ । శూరతన్ । క్రౌర్యతన్ । జూపకన్ ॥ఔ॥ బాల । వసుంధరాతనూజసాధ్విచాల । కలంతలెచ్చుశేయనీకుమేల । చాలగన్ । లీలగన్ । వాలుగన్ । మేలుగన్ ॥భా॥ గోల । పరాకునెంచవద్దు కనకచేల । ఖలారిఘూలి సుబ్బరాయపాల । వాలుగన్ । మేలుగన్ । వాకిలిన్ । దీసితిన్॥

110. చక్రివాకముశాగము—ఆదితాళము.

(మంచిసమాయ, మట్టు)

వారిజనేత్రి । వరగాత్రి । వాకిలిదియవె । నేరుశేయ మేరగాదు నేరమెంచనేరబోకు ॥వా॥ వారిజనాభ । వరభూప । వాకిలిదియను ॥వా॥ నేరమెంచనేరబోను । సారసాక్షుచాలుపొమ్మిక ॥వా॥ మధురాధిపమదితాళగజాలను । మారుతూపులిటుచేరా । బాధలన్ని సదమదించనెంచక । వాదమేల శేదదీర్చిబ్రోవుము ॥వా॥ మధుసూధన సుఖగోష్ఠులుచు నీదగుయెదనుయెదనుగదియించి । మోదమొందు మధురవాణులందరు శేదదీర్చిఆదరింతువి పొమ్మిక ॥వా॥ తడవేలను విడనాడగపాడియ అడలిబడలికనువేడ।మోడిపోడిగనుపగూడు పడతుకవాడవాడలేదపాడివెడలెను ॥వా॥ మిడిమేలపునుడులాడెడి నడవడిపోడిమేడ రహిశేడా । వీడెమందినడతవీడెవడయున ఆడిపాడివేడిగూడుటిపువర॥ వా॥

సలినాక్షిరో పెంళ్లిదేలిస రాతిరెనికునాకు పొలిమేరా । గేలిదేల చెలిమి చాలవలిగొన జాలిదేలి కేళిశైలి తెలియగ॥వా॥ఫలితాంశము వెలిబుచ్చెద లాలితపోళిముంచుబలిహార । వాలిగర్వహరణశూలిసన్నుత ఘాలి సుబ్బరాయపాలచెలువుడ॥ వారిజనాథ । వరభూప । వాకిలిదీసితి ॥వా॥

111. హిందుస్తాని ముఖారి—ఆదితాళము.

(కాటుగయోభిచువా, మట్లు)

వాకిలిదియ్యగదే । వారిజదళనయనీ ॥వా॥ కోకిలవాణీనా కోరికదీర్చవె । లోకనాయకుడనుగనవే । నాకాధిపనుతుడను ॥వా॥ వాకిలిదియ్యనురా । వాసవహృద్వందిత ॥వా॥ శ్రీకరయీతరి సాకులదేలను । నీకథలనువింటి । నిజముగనుగొంటి ॥వా॥ చరితము తెలిసిరా । జాణవైన । సరసతజూపెదవా । సరసీరుహదళలోచని ॥వా॥ భోగిశయననీబాసలు దెలిసెను । యోగిహృదయనిలయా । అగజానుతసదయా॥ వా॥ మాటదప్పితనీ । మాయలుపన్నెదు । బోటిరొనీకిది తగదు । పాటిమెరుంగుదు ॥వా॥ నీటుకాడనీ । పాటెవరుందురు । బూటకమేలనురా । హాటకచేల ॥వా॥ అత్తరుయగరుసం । పెగవిరులివెగని । చిత్తముగనుగొనుమా । నిత్తరివినుమా ॥వా॥ ఘాలి సుబ్బాఖ్యా । కవినుతముఖ్యా । లలితతులితసౌఖ్యా । లాలితసౌభాఖ్యా॥ వాకిలిదీసితిరా । వారిజదళనయన॥

112. జంఝూటిరాగం—ఏకతాళము.

(చెండ్లాటలాడేచెలీ, మాదిరి)

తలుపూదియ్యవేబాలా । బాలా జాలా మేలానీవిల ॥త॥ తలుపూదియ్యనుపోరా । పోరా నేరా మేరాశీవర ॥త॥ వలపుపిలపలేను పిలుపులువినిన్ను । తలపూలమదినెంచుమా । భామా । లేమా । కోమా । లాంగిరో ॥త॥ వలపునిలుపకురాజు । తలపూలువినురాజా । పిలుపూలుగనివెళ్ళరా । మారా । కార । శూర । గేసార ॥త॥ మ

రుబారికోర్వను । మరుకేళికూడను । మరుమాటలాడాకవే । లేవే । రావే । నీవే । యీవేళ ॥త॥ వరదూడవౌనిన్ను । వాంఛించువారేల । నిరసించుటిదియేలరా । పారా । వారా । ధీరా । గంభీర ॥త॥ పరిహాసమేలను । పరుషంబులేలను । పరమాత్ముడనుగానలె । నారీ । కోరీ । జేరీ । నీరీతి ॥త॥ సరసతవర ఘూలి । సుబ్బరాయపాల । సరసంబులిక చాలురా । రారా । ద్వారా । మూనూ । దీసీతి॥

113. హిందుస్తాని ముఖారి—ఆదితాళము.

(గోదర నా సీత యేదీనలక్ష్మణా, వలె)

వాకిలిదియ్యావె వారిజలోచనీ । జోగతో వేడితి కోకిలవాణీ ॥వా॥ వాకిలిదియ్యాను వారిజనాభ । పాకారినుతనామ ప్రణవస్వరూప ॥ వా॥ ఆకులుపోకలు అరటిఫలాలు । చేకొనినిలచితి జేరీనన్నేలు ॥వా॥ లోకాధిపానిన్ను లోకూలుబలికే । వాక్యములనాలించి వినుపించ నలుకే ॥వా॥ కొంచాపుబుద్ధు లాలించాకుబాల । వంచనచేయూట యదినీకుమేలా ॥వా॥ లంచాములిచ్చి యీాసించిదరినున్న । చంచాలాక్షులవలపించుటమిన్న ॥వా॥ లేసిపోనట్టి యూహాపోహాము లేల । కాని నుతులవట్టి కథలేలచాల ॥వా॥ మానుగ వర ఘూలి సుబ్బాఖ్యవినుత । మానుమునీవా మానినులనడత॥ వాకిలిదీసీతి హ్వాయలూగరార ॥

114. హిందుస్తానిరాగం.

(బతియా, హమకీ, వలె)

తలుపూ,దియవే । తడవేలా కామినీ ॥త॥ జాలమేలా । సుగుణశీలా । మానిపాలా । ఇందిరా ॥త॥ తలుపూ,దియనూ । తగవేలాశ్రీకరా ॥త॥ చులకనేలా । తగవులేలా । పగలుమేలా । సుందరా ॥త॥ జాలమాదేలవినుమా । ప్రేమగనుమా । శ్రీరమా । శుభనామ, గుణధామ, తగవేలా, భామినీ ॥త॥ నేరమానుషులువినుమా । సతినిగనుమా । భారమా । వరనామ, జితకామ, నగలేలా, సుందరా ॥ త ॥

జాజులూ । విరజాజులూ । మల్లెపువ్వులూ । గాంచుమా। మొరవినుము, మదిగనుమ, ముకిపెంపుమోహినీ ॥త॥ శ్రీవరా । మనవివినరా । మన సుగనరా । శ్రీధరా । యిటుచనుమూ, నుడివినుమూ, సుబ్బాభ్యా । పోషణా॥ తలుపూ, దీసితీ । తడవేలాసుందరా॥

వధూవరుల నామధేయముల పాటలు.

115. తోడిరాగము—జుల్వతాళము.

(ఎంతకఠినమాపనే, మట్టు)

పేరుదెల్ప వేలనే । వారిజాక్షిమాతోనింత వాద మేలనీకువరుని। వాద మేలనీకువరుని ॥పే॥ పేరుయెఱుగబోరటె । సారసాక్షులార కాల హరణమేల నాకువరుని । కాలహరణమేల నాకువరుని ॥పే॥ పేరు తెలి సెట్టులయితే। పేరుచెప్పమనుచునిన్ను । ప్రేరేపణలుచేయుబూ పరి హాసకనుపణతిమిన్న ॥పే॥ తెలియట్టులయితెనేను । తెలియజేసెదా నువిను । నలిననేత్రియాకౌసల్య । నాతిముద్దుతనయుడనుచు ॥పే॥ చా లుచాలీ చతురిమను । చాలునుమా దతఘము। మేలమాడ వేళ గాను । మేలుగనీ ప్రాణవల్లభు ॥పే॥ పరగవినుడీ మీరుయజ్ఞ । పురు షుడీడిన పాయసమును । నారిజాక్షులు తినగకలిగిన । వరకుమారాన్ను దైసవాని ॥పే॥ ఎంతచెప్పినగానిసీను । స్వాంతమంచు వింతవిడవు । కాంతహంతమేలనీకు । కాంతుసుగుణవంతుడనఘు ॥పే॥ నాకునెలోకేశసు ప్రలకును । స్నానముచేయించి తుదను । చేరిజలముచుట్టుత్రిప్పి । రక్ష యనెడీ పదముమును ॥పే॥ ఏమిమాటలజాణనైతివె । యేమిసాగసు పతాకినైలివె । కోమలాంగికనిటుల వేళాకోళముమ వదలిచాల॥ పే॥ వినుడి తెల్పెద విభునిపేరు । వీనులకింపొదనఘీరు। ఘనుడు ఘూలి సుబ్బ రాయ । పోషుడు శ్రీరాముడుగదె ॥పే॥

116. ఆదితాళము.

(కర్పూరంపు హారతిదే, మూసరి)

గామసీదుభామపేరు । రహించి తెలుప సమయమిదె। కోమలాం

గులమేమునిదే । కోరితిమోహనూరనిధీ ॥రా॥ కోమలాంగులారనానుభా మపేసు నెరుగరలె । యేమిజాగులేలనింక । మేలమాడజొత్తురలె॥రా॥ కాలహరణమైనగాని । కఠినహృదయులనినగాని । చాలగాశ్రిమకలిగి ననీ । చక్కనినుడివినకవిడమూ ॥రా॥ వినవలెననిమీానునున్న । వినుడికనే తెలుపునది । జనకమహారాజసుతని । జగతినెవనుయెరుగరిది ॥కో॥ దశరథనరసుతుడనని । విశదముగను తెలుసునూకు । దశముఖహంత మానినుత । దశదిశదిక్పాలనేత ॥రా॥ పట్టుపట్టినారుగాన । పట్టువిడువమనగతగదు । పట్టుభూదేవియందు । పుట్టినట్టిపట్టియని ॥ కో ॥ వమిమాటలేమిసూటి లేమినీటులేమికేటు । స్వామిపరీహాసమును । సదమడించి సత్వరము ॥రా॥ నలిననేత్రులారనాకు । నాతిపేరు తెలిపెదను । ఘూలిసుబ్బారాయనుత । కామినిసీతాయటనుచు ॥కో॥

బువ్వంబంతిపాటలు.

117. ఆదితాళము.

(బువ్వమెంతో బహుచోద్యము, మోస్తరు)

బువ్వమెంతో బహుచోద్యము । సుదతీ । సుదతి ॥ బు ॥ రవ్వాలపీతాలపై పువ్వుబోణిరుక్మిణితో । మువ్వగోపాబాలుడుండగ ॥బు॥ రంభోర్విజాంబుల । జృంభణజాలుము । అంబుజాక్షి పందిరందున॥బు॥ సరసారసాన్నముల్ । సంఖ్యమీాఱుచిత్రాన్నముల్ । క్షీరాన్నములు శాకముల్॥ బు॥ ఊరగాయలూరుపిండ్లు । వరుగూలు పిండి వంటల్ । సరసమైనదధిఘృతముతో॥ బు॥ పులిహోరపేణీలతో,। హోళిగల్ సోమాసితో । ఘూలి సుబ్బారాయపోషని ॥బు॥

118. ఆదితాళము.

(మహారాజ శ్రీనివాస, ఫణితి)

మధురాక్షీమదనుజనకు బువ్వముమవినిగాంచుమమా । పృధివినెఱిశిట్టివిభవ మునుమను నెంచుమమా ॥మ॥ మునుకతెదీనవంక్తులటీమహిమమా.

డగా । గణుతి శేయజాలనమరగణముగూడెగా ॥మ॥ అత్తరులతోనలికిరి తళుకొత్తపందిరిన్ ।చిత్తములరగట్టిరి । చిత్తర్వులిత్తరిన్ ॥ మ ॥ చాలగ ముత్యాలముగ్గులతివలతిగ బెట్టిరి । పోలగనవరత్నస్థగిత పీఠములనువే సిరి ॥మ॥ రంగుగబంగారరీటాకులిటులబరచిరి । పొంగుచుఅంగనలు వడ్డనలను నెలమిచేసిరి ॥మ॥ సరసాన్నసూపశాకములును సరసపిండివంటలున్ । క్షీరాన్నముల్ పులిహోరలున్ । పొంగలిడ్డెనల్ ॥మ॥ ఊరగాయలూరుపిండ్లు నుండెహెచ్చుగన్ । వరఘాలి సుబ్బారాయ నుతునిగనవె యిచ్చటన్ ॥మ॥

119. ఆదితాళము.

(మగడైన మేనగలుయివ్వని, శైలి.)

అలివేణిగనుమతివిభవముగదె శ్రీహరిబువ్వము । శ్రీహరిబువ్వము। లలిసుందరము ॥ అ॥ పచ్చలపందిళ్ళకు జగిహెచ్చినమణితతులు। ముచ్చటగనువిధులు । ముఖ్యంబులుగుణవతులు ॥అ॥ చిత్తముచిగురొత్తగ ఘనచిత్తర్వులు చిత్రించీ । మొత్తముగనుపెంచీ। మునులుండిరి నడిగాంచీ॥ అ॥ సరసోక్తులపరిహాసించుచు సఖియలువడ్డనలనుచేయు। మురిపెంబులు గననీయు। ముదమొందగ శుభకాయ ॥ అ ॥ స్థిరమతి తోడుత ఘాలి సుబ్బరాట్సుతికృతిగనుపాడ। సురవరులందరు వేడ । సురుచిరముగ నిటుకూడ॥ అ॥

120. ఆదితాళము.

(బోరినజాలమేల, వలె.)

బువ్వమెంతసొంపా । గావే। సతీ॥ బు॥ రవ్వాలపీఠాలను । జవ్వసూలువేసిలక్ష్మి । మువ్వగోపాలు నుంచగ॥ బు॥ వంటకంబులన్నియు । వర్ణింపలేరుగ । కంటజూడగోచరమౌనుగ॥ బు॥ భక్ష్యభోజ్యలేహ్యా। చోష్యపానీయమ్ములల్ । లక్ష్యముంచిచేయువడ్డనల్ ॥ బు ॥ బాలికావహంబుల। కోలాహలంబుల। ఘాలి సుబ్బారాయపోషణ ॥

121. ఆదితాళము.

(వర్ణింపగాగలమా, మ్ము.)

వర్ణింపగనుతరమా । వినుమా । చనుమా । హరిబువ్వంపు బంతినిగనుమా ॥ వ ॥ కిర్ణకుండలధారుడేషు । వర్ణదేహుడువాలుకు దురగ। పూర్ణచంద్రిసమాన వదనతో । జూర్ణితర్ణిలోచనుగనుమరిరంభ। పర్ణములనెల్ల ముందునుంచిరి। సువర్ణమయమగు నిరంతరంబును శుభంబుసుఖంబు సుందరము॥ వ॥ సన్నబియ్యపన్నములును సూపములుశాకములును । యెన్నోరకముల పిండివంటలు । మన్నలుగిసి వడ్డనలతో । అన్నులమిన్నల్ వన్నెల చిన్నెల్ కన్నుల గనుగొన॥ వ॥ భూరిదక్షిణలిత్తురట శ్రీం। గారిమెచ్చగ గంధమత్తెరు । సారమగుఘనసారవీడెము । లరమరవిడిగొనగానిడె తటీగాన । వరగాలి సుబ్బరాయాఖ్యానుతువరదూసి॥ వ॥

ఫలహారముల పాటలు.

122. కన్నడరాగము—రూపకతాళము.

(నమబోవిని సాంబ, మాదిరి)

ఫలహారములందు। పంకజలోచనరమ్మిదె ॥ ఫ॥ పాలుపంచదార పచ్చి। ద్రాక్షసీమరేగు కమల । ఫలములన్ని పసిడిపళ్ళె। రముల నుంచియిందుతెచ్చె ॥ ఫ॥ నిమ్మకద మామిడి దా । నిమ్మజామకిచ్చులు లును। సమ్మదమున నేరేడులు । సీతాఫలరామాఫల॥ ఫ॥ పనసపంప రపనసానాస । జా చేదిపాలవెలగ । ఘననారింజయు బత్తానారింజ యుగని రంజితముగ ॥ ఫ ॥ పుప్పుగుండూరీ పురేశ । పుదధిరాజసుతహృదేశ । మెప్పుగనుమ మధురభాష । ఘాలి సుబ్బరాయపోష ॥ఫ॥

123. ఖమాసురాగము—అటతాళము.

(సచిపరమన, మోహనము)

ఆరగించుము తారహారసుధీర ఫలహారంబుల । సూరిజనమం

దార భక్తవిహారవర రకరకముల ॥అ॥ వడలు అతిరసములును ఆమ।
వడలు బూందీహెూళిగల్ । కుసుములుప్పమా మినుపముద్దలు। కజ్జ
కాయలు బూరెలు ॥అ॥ లడ్డుజీలేబీ బంగాళాభాత్ । వంగీభాతులు ।
యిడ్డెలుమైసూరుపాకుదూది ఫెడాదోసెలు॥అ॥ బదరిఫేణీ।అమృతఫేణీ।
బర్ఫిహల్వాబొరుగులు । మధురమణుగుబూలుపకోడీలు కారంపూసలు॥
అ॥ సుఖియలటుకులు చక్కిలాల్ సుచిసుంద లిందునగ్రాంచుమా ।
సుఖదవన వర ఘూలి సుబ్బారాయ కృతినూహించుమా ॥అ॥

విదెములందు పాటలు.

24. ఆదితాళము.

(బుడబుడిమను నినదిమ, ఘణితి.)

మనుపులుగొనుమిదె మదనజనకవర । మందరగిరిధర మధుకై
టభహర। పుడమితనయ బెలుచుచున్నదిక తడవుసేయకను దయగని
కరవర ॥మ॥ పసందుగల వరపండుటాకులవి । పొసంగనొదగు పచ్చి
పోకలతి । గాసుగంధ ద్రవ్యములిందును నమరెను । వసుంధరాత్పతి
సుబ్బరాయనుత ॥మ॥

125. బ్యాండుసర్వరము—ఆదితాళము.

(నిమపధింతుదానవ, ...)

మనుపులందుమూధవ । మృదుమధుర బాషభూషిత । కమవడి
గినచేంద వా । సతికిడకుచనగజాలవ । విదెమింకచేయంగ సంకోజ
మూ । విడినాగటులుండ సముజనమా॥ మా। హెచ్చులేతయూకులు ।
మతిమచ్చుకిలుగుపోకిలు । అచ్చుజాజకాయలు । రుచిహెచ్చురోజయా
లకుల్ । పచ్చకర్పూరము మూక్తికాయుతి । సమ్మాన్నమిదె ఘూలి
సుబ్బన్ప్రతి ॥మ॥

126. కల్యాణిరాగం—ఏకతాళము.

(బాలరి వదేల, మప్పు.)

ఏమిమందుకొమ్మా । నీచేతనుగినుగొమ్మా। యూనుడసడిగైకొ

మ్మా! నిను। వేడీ! గూడీ! పడతులొచ్చిరివేగ॥ వీ॥ హెచ్చులేతయాకుల్। మతి। మెచ్చకలుగుపోకల్। రుచి। హెచ్చుజాజికాయల్ । సతులు। ముచ్చట। మీరాగ। తెచ్చివచ్చిరివేగ ॥ వీ॥ పారిజాతవినుమా । యీ నారీమణిని గనుమా। నినుకోరివచ్చెననుమా। జాపత్రి। ఘనసార। మృగమద। ములగూడిఁ ట్టి॥ వీ॥ చలమేలగోపబాల। సరసంబునందబాల। ఇల। ఘూలి సుబ్బకవిపాల। వీ । కులుకు । తానిటుగని । కులుకూచు । నిదె చ్చని॥ వీ ॥

127. కాంభోజి—ఏకతాళము.

(ఇక నేమందు నే చెలియా, వలె.)

ఘనసారవీడెమందుమా । ఓగానలోలరవికులవతంసమా॥ ఘ॥ పండుటాకులాను । పచ్చిపోకలాను । నిండుప్రేమతోడ। నిండినీకిచ్చేద॥ ఘ॥ పచ్చకప్పురము। పరగగమృగమదము। హెచ్చాగజాపత్రి। జాజికాయలతో॥ ఘ॥ కూరిమితోపచ్చి । కొబ్బరికురిడిని। గరిమనుసుగంధ। ద్రవ్యంబులతోడ॥ ఘ॥ సూటిగవర ఘూలి । సుబ్బరాయవినుత । హాటకచేలరవికోటిమోహనాంగ॥ ఘ॥

128. భువనరంజని—చాప్ తాళము.

(నాదుమనవి, మాదిరి.)

వీడెమొసగెతనసతికిఁ। వేడుకలనుగనివడిగ ॥ వీ॥ బంగగుపల్లెమునుగొనినంతఁ। రంగుగవక్కలులుఆకులుచేర్చిఁ ॥ వీ॥ జాజికాయజాపత్రియేలకుల్। తేజలవంగములందునఁదేలఁ॥ వీ॥ పంకేరుహదళలోచనుడింకఁ। కుంకుమపువ్వునుహొంకముజేర్చిఁ ॥ వీ॥ లాలితగుణుడతిలాలనచేసి। ఘూలి సుబ్బకవికృతివినిదాసీ॥ వీ॥

పానుపుమీద బొమ్మవప్పగింతల పాటలు.

129. ఆదితాళము.

(కానక్షైతిసేతిమ, వలె.)

ఒప్పగింతుగైకొను । వంతవిడచిబాలను నప్పగానుమీరును

మేమువియ్యమందను ॥ఒ॥ కలిమిశేముతెంచక । కలసిమెలసిమంచిగ । బలిమిచెలిమినుంచగ । పలుకుపలుకుమెండుగ ॥ఒ॥ చాలినమాటలెంచ మేలు । గాలకాలమింతెచాలు । ఘూలి సుబ్బరాయపాలు । గాంచు చుండు సుగుణజాలు ॥ఒ॥

130. ఆటతాళము.

(అసావేరిరాగ, మట్టు)

వియ్యమంద । చయ్యానసీశాల గైకొమ్మచాల ॥వి॥ ముందు వెనుకనుచూచి। మురిపెములతనిసీ। అందాముగను మనమా । సంద ముగ వెలసీ ॥వి॥ మామాటమాదిగా । మీమాటమీదిగా । మీమది నవెంచక। మీమమిక్కిలిగా ॥వి॥ వలనొప్పజ్ఞాపకా । ధ్ధములుగలుగ గను । ఘూలి సుబ్బారాయ । కవికృతికడును ॥వి॥

ఒప్పగింతల పాటలు.

131. ఆదితాళము.

(బహుశోకంబాయెను, మాదిరి.)

ఏలాగునంపూదీబాలామణీని । యీబాలామణీని । పసిబాలా నాఖనిసీ ॥ఏ॥ అలిసిలవేశిగుణజాలాగనీని। గుణజాలగనిసీ । వజ్రాలగనిసీ ఏ॥ కోకొకముకుజొచ్చ నిదికొత్తగనుక । యిదికొత్తగనుక । మతి మెత్తనవక ॥ఏ॥ పనిపాటలెరుగాని పసికూనను । యీపసికూనను । నీ నసిగందును ॥ఏ॥ ఘూలి సుబ్బాఖ్యాకృతి తేలీపాడగను । కృతితేలీపా డగను । మతిజాలిగూడగను ॥ఏ॥

132. కాఫీరాగము—ఆటతాళము.

(రాజాదుఃఖకారణంబు, మోస్తరు.)

అమ్మనిన్ను అత్తవారియింటికనిపెద । సమ్మదమున కీర్తితేగ సంతసించెద ॥అ॥ అత్తమామలాజ్ఞలకును అణగియుండుమమా । పెత్త నములకేగబోక పేరుగాంచుమమా ॥అ॥ ముందువెనుకలరయుక ముఖ

స్తుతులనందకే । కందవేశి కఠినమానసు చెందబూనకే ॥అ॥ నగుమొగ
మున నలుగురితో నగుచునుండవే । బిగువుసగజిబిజియు కఠినబింకమి
నువవే ॥అ॥ దేశకాలపాత్రములను తెలిసికొనగదే । శ్రీసుఘూలి సుబ్బ
రాయస్తుత్యు కొలువవే ॥అ॥

133. తోడిరాగము—జుల్వాతాళము.

(ఎంతకఠినమానసే, ఫణితి)

అమ్మపోయిరాగదే। ఇమ్మహినిట విడచియెటుల యుండను
నేనెరుగజాల ॥అ॥ సమ్మతిగామీఅత్తవారి। నెమ్మిభవనమునకు నేను ।
అమ్మజానికమ్మ భక్తసామ్మటుచు యెమ్మలాడి ॥అ॥ బిసరుహదళస
మనునేత్రి । అసదృశగుణసాంద్రగాత్రి । భాసలంను యశముననను
వాసిజెందుభాసురాంగి॥ అ॥ సాహసములెందుపీను । కూహాపోహాలం
దగూడు । బహుజనాళిమెచ్చ అహంభావమీడు మోహనాంగి॥ అ॥
కొరశిలపురీశుడఖిల । సాక్షిభూతుడతులయశుడు । ధీర ఘూలి సుబ్బ
రాయదాసనుతుడు జంటనుండ ॥అ॥

134. రూపకతాళము.

(నేటికినీగుణము తెలసెరా, మ॥ .)

నాసుతనిపెటులబో్రితువో రామ । వేసభాషనోసములను । మె
రుగనుగదరారామ ॥నా॥ వంటిగనిక విడచియెప్పుడు । యుండనుగదరా
రామ। జంటనెను వెంటనంటి । యుండునుగదరారామ॥ నా॥ మాయ
మర్మమెరుగనియు। మాయకిగదగారామ। బాయుసిభయభక్తితోడ। భా
సిలుగదరారామ॥ నా ॥ భారములనుగనుచుమెలగే । భామినిగదరారా
మ। సావధానమందునేర్పు। శక్తిగలదురా రామ॥ నా॥ లాలితాంగజాలి
బూని। పాలించుమురా రామ। ఘూలి సుబ్బరాయదాస। కవినుతవినరా
రామ ॥నా॥

135. ఆదితాళము.

(గౌతమవనమిది, ఫణితి.)

నాప్రియపుత్రినినయముగ నేలుమ। సుప్రసన్నహరిసూర్యవంశోత్తమ। అప్రమేయమునియాగసంరక్షణ। యోప్రియరాఘవయోఅభవా ॥నా॥ ఎక్కువశ్రీమలకుసేరనుసైపను। ధిక్కరింపులనుదరినుంచాదు। చక్కగనాజ్ఞలశిరముఁదాల్చి। అక్కజముగమదిలెక్కమెలంగును॥ నా॥ లీలలక్రీడనుదేలిఁబాలను। పోలగసాధ్విని। బోల్చగను। లీలామానుషదేహానుగ్రహ। ఘూలి సుబ్బకవినుతపదయుగళ ॥నా॥

రాసక్రీడలపాటలు.

136. ఝ్యాంఝుస్వరము.

(రాసకేళివిలాసము, శైలి.)

రాసక్రీడలసల్పగ। రారెరమణులార వేగ ॥రా॥ హాసము దరహాసము మనోల్లాసముగదరే। వాసవార్చితుజేరి। వ్యాయలూగమది కోరి ॥రా॥ ఇంపులలచిసమనకును। బెండ్లబోల్చగవచ్చును। ఇంపుపోదరింపు పూబోంట్లుగాంచరే। కండ్లజూచిన పుడమిరేండ్ల వైభవమమరు ॥రా॥ సకలలోకనాథుడు సర్వసాక్షిభూతుడు। యేకమైరాకయున్న నుతులుసల్పక। సాకులేలను ఘూలి సుబ్బాఖ్యనుతుఁగోటి ॥రా॥

137. ఆదితాళము.

(నగుమోముగనుట బల్ సొగసుగ, వలె.)

రమణులందరమిటుచేరియు రాసక్రీడలసల్పుదమా। ఆహాబల్ క్రీడలుసల్పుదమా ॥ ఆ ॥ ర ॥ చక్రికోపుజడకోపుల వేయుచు చక్రిని కూడుదమా। ఆహాబల్ చక్రిని కూడుదమా॥ ఆ॥ ర॥ సైకతతిన్నెలపై వృక్షములవె సరసకుచేరుదమా। ఆహాబల్ సైగలుచేయుదమా। ఆ॥ ర ॥ ఘూలి సుబ్బరామాఖ్యపోషు శ్రీకృష్ణునిగాంచుదమా ఆహాబల్ కృష్ణునిగాంచుదమా॥ ఆ॥ర॥

138. హిందూస్తాని.

(దీలనహో బహారకా, మట్టు.)

రాసక్రీడాల దేలగారా వేమె నీవ్రుయింకసుందరీ ॥సుం॥ సుం ॥ సుం॥ సుం॥ రా॥ పొన్న పొగడాలు నారి । కేళాఖర్జూరతరుల । వన్నె లుచూచుచు । వన్నె చిన్నెలతో ॥రా॥ జాజిసంపెంగసన్న । జాజిరో జాలపొదల । తేజాముగాంచుచు తేకూవడాగూచు ॥రా॥ అక్రకుముద చంద్రాభ్యుదయుని వేడి । సార్థకముగ ఘూలి సుబ్బార్యుతునిగూడి ॥రా॥

జలక్రీడల పాటలు.

139. హిందూస్తాని.

(మిరెజో ఇకీతాం, మాదిరి.)

జలకేళినిదేలా జాగేలమేలా బాలరాగదే ॥బా॥బా॥ గంగాతరం గిణి తరంగపరంపర లుప్పొంగుట మదిగాంచి । రంగుమీరాగ । రాజ సమూగ । రాజీవాక్షీ రయముగ వీవు॥ జ॥ ఒకరొకరికరములు నొకరొ కరుపట్టుక నోపికమీరాగను । యేకముగాను । జోకమీరను । రాక పోకలన్ । కుమీరగన్ ॥జ॥ శ్రీరమ్యాంబగు మార్గశీర్షమున సరసముగ నీసరసజేరి । ధీరత ఘూలి సుబ్బరాయాఖ్య దాసపోషకుదరి జేరకోరి॥జ॥

140. ఆదితాళము.

(రమియించు మోహనాంగ, మోస్తరు.)

జలక్రీడసల్పుదామూ । జలజాక్షుగూడుదామూ । జతలూగ నే ర్పుడుదామూ । జలమునన్ దిగుమూ ॥జ॥ వినుమూ । చనుమూ । వాద మేలనే వేడుక గ్రాదుత । కొలనందుచేరియుందగన్ । కోర్కెలెల్లగూడ మొందుగన్ । మేనొనుము కునిచ్చుటన్ । మేలముల్ । నికవదలన్ । బాలా । చాలా । వాలుగ సుబ్బయవరదుని నిదెగని ॥జ॥

141. కురంజిరాగము—ఆదితాళము.

(శివదీక్షాపరురాలనురా, పజీతి).

జలకేళిసలుపాచసరే । యువజాగుసుందర విమునజాలరమై । జల

జాతుఁడిడు నాజ్ఞగై కొనరే। జాగరూకతలు మేలొనరె॥ జ॥ అలివేణులు కొలనుగనుగొనరే। అఘహరునికరము కరములకుజేర్పరె। సలిలమందున కేళిసలుపరరె। సారెసారెకు బిలువవలయునరె॥ జ॥ వివిధాభరణము లురమూనమెరయ। వివిధగతులతో చిత్రములరయ నవరత్నకంకణములు కరముల। నవహాయిద్యములుగ క్వాణముసలుప॥ జ॥ శుద్ధమైన మనసులబూనరే। పరిశుద్ధమాఘమాసముగనరె। వద్దిగాను మనసులుసిలుపరే। వరఘూలి సుబ్బార్ప్రితు మదిగనరే॥ జ॥

లాలిపాటలు.

142 (చాలుపో పదనము, రైకి)

లాలీపాడెదవిను। నలినాయతలోచని॥ లా॥ బాల। గుణజాల। వరశీల। రహీముద్దుబాల॥ లా॥ కొమ్మ। ముద్దుగుమ్మ। లక్ష్మమ్మ। రతనంపుబొమ్మ॥లా॥శీత।పూతచరిత।దాసభరిత। సుబ్బాఖ్యవినుత॥లా॥

143 కీరవాణిరాగము—ఆదితాళము.

(బోధవజాలమా, మట్టు)

లాలినూచెదా। నీలనీరదనిభాంగరంగనీకు॥ లా॥ బాలగోపబాలనందబాలముద్దుబాలనీకు॥ లా॥ సాక్షిరూపకా। మోక్షదీక్షపక్షితురగకరుణాకటాక్ష। అక్షిణకృపాకటాక్ష లక్ష్మిలోలశతృశిక్ష॥ లా॥ భూతలేశ్వరా। యతితలేశ అతులితగుణవిశేష। చతురాననజనక చతురచరితసకలమానిపోష॥ లా॥ నలినలోచన। వాలిగర్వసర్వభంగజలజనాథ। ఘూలిసుబ్బారాయ దాసకవితవంద్యకామరూప॥లా॥

144 బ్యాగ్ రాగం—ఏకతాళము.

(రా రాక్షీలోలా, మాదిరి)

భోగాంచితలాలీ। నాపాలీ। పెన్నిధిగుణశాలి॥ భో॥ యోగినిద్రియందేలెడినిన్ను। యోగాంచితుడందురి। సంగరయోగాంచితుడందురి। యోగాంచితుడందురి। తనయా। యోగులుగనుగొందురి॥భో॥

కాలిగజ్జెలు కడియములందెలు । గనముద్దులుగారా । జిలిబిలిగనముద్దులుగారా । గనముద్దులుగారా । తనయా । వినసుద్దులుమీరా॥ భో॥ ఘూలిసుబ్బకవికృతివినిబ్రోవ కరుణనుగనలేవా । బలిహరకరుణనుగనలేవా । కరుణనుగనలేవా । తనయా । కనికరమునుగావా॥ భో॥

పుట్టినరోజు పండుగపాటలు.

145 ఆదితాళము.

(ఆయమగకర్పూరపు, మట్టు)

శ్రీహరియదుకులమునను జనించినదినమీసుదినముగాదాయో సతి॥ ది॥ శ్రీ॥ అరయగహరిజననంబుచతుర్దశ । భువనములకునామోదం । ధరసజ్జనులకు ననుకూలం॥ శ్రీ॥ నేడీయాసుదినంబునమరెనిక । వత్సరపండుగజేతము । బహుపుత్సవముల నొనగూర్తము॥ శ్రీ॥ ఎంతటిపున్నెమొ యెంతటిభాగ్యమొ । ఇంతులారతిలకింతము । సంతసమును గనుగొందము॥ శ్రీ॥ శౌరికిభూషణాంబరములువార్తము । విరులదండలనువేతము । కోరివేడుకలుచేతము॥ శ్రీ॥ తీయగకర్పూరపు హారతులెత్తుడము । ఘూలిసుబ్బాఖ్యునికృతము । పాటలుబాడుదము॥ శ్రీ॥

146 అటతాళము.

(ఇథరా జవదం, మాదిరి)

వరలక్ష్మిజననంబందెనే యీాదినముసుదినంబే । మనమందరమునిందే । వేడుకలుచేయగనిలెండే॥ వ॥ పుట్టినరోజౌటదీనినేడాది పండుగయంచును । మనమందరమునిటుచనుచును । వందనములను నిడుచును॥ వ॥ మణిభూషణాంబరములనునిడి సతినిగ్గైచేసి । రతనంపువేదికనువేసి । సఖకూర్చుండమనమటుడాసి॥ వ॥ కస్తూరిచందన మగరుపన్నీరత్తరులనిటుగూర్చి । పేరంటాండ్రములగూడి । జయ । మంగళములను బాడి॥ వ॥ ఇలఘూలి సుబ్బారాయకవినుత యింతివీవనుచు । విరు । లెల్లగనుమనుచు । మది । నుల్లసమగొనుచు॥ వ॥

వరపూజపాటలు.

147 ఖమాసురాగం—ఆదితాళము.

(ఏవరంబులేలనో, మట్టు)

మేలనియీవరునిపూజ సల్పనేగుమా। జాలమేలకాలహరణ మీడగాంచుమా॥ మే॥ పాద్యార్ఘ్యాచమనములన్నియిచ్చియు। హృద్యంబుగ షోడశోపచారములర్పించియు॥ మే॥ నవవాద్యంబుల నులవిని మ్రోయించి। సవినయముగభక్తి శ్రద్ధలిందువహించి॥ మే॥ లాలితముగకన్నె నిత్తుననుచు చెప్పియు। ఘాలిసుబ్బరాయదాసకృతిని జేర్చియు॥ మే॥

148 కాఫీరాగం—ఏకతాళము.

(రామనేజటాయువు, మాదిరి)

వరునిపూజ శేయరారె వివరము లెరిగి। యీతరినిసరసముల చేవరుసనరణికినరగీ॥ వ॥ కానుకలను కట్నములను కరుణతోనిచ్చి। మానుగకన్నియ నిత్తుమనుచునుమెచ్చి॥ వ॥ పానకంబుబిందియలను పరగగనిచ్చి। పూనినూతనాంబరములిచ్చి పూనిక నొచ్చి॥ వ॥ ఉత్సవమును జరపి విడిదినదనముచేర్చి। ఉత్సాహముమీర సుబ్బయార్చితుగూర్చి॥ వ॥

దంపతుల వర్ణనలపాటలు.

149 అఠాణరాగం—రూపకతాళము.

(సర్వేశ్వరుండపుడు, త్రైరి)

బ్రహ్మానందంబవునే ఈదంపతులనుగన। బ్రహ్మాజ్ఞావిస్ఫూర్తాంగులు భాసురాకారులను గనుగొన॥ బ్ర॥ సరసగానసాహిత్యములకును। సరస్వతీజలజాసనులనుబోలు। పరగగభోగములకతుల। శచిసంక్రందనులబోలు॥ బ్ర॥ బుద్ధిసూక్ష్మములకును బృహస్పతినిబోల్చగనువచ్చును। ఇద్ధరాయువులకును మార్కండేయులయనవచ్చును॥ బ్ర॥ మనముననూహింపగ శ్రీ। లక్ష్మీనారాయణులనొప్పు। మానుగనరుంధతివశిష్టుల మహాత్యములకరయనొప్పు॥ బ్ర॥ లాలితముగ దంపతుల

ను లలినిబంగరుగద్దియలనిడి। ఘూలిసుబ్బరాయదాసకవిత పాటలు బాడనెమ్మది॥ బ్రి॥

150 బేహాగ్ రాగం—రూపకతాళము.

(కన్నడదేలానె, మాదిరి)

తామరసాక్షిరో పెండ్లిదంపతులను గనుగొనగదె। వేమరకను యీసొబగులు యిందునగనుగొందముగదె॥ తా॥ ఈమజోడుగూడెను మఱివేడుకలొనగూడెనుమన। వాడవాడవనితలుగని వర్ణించియు వివరించిరిఘన॥ తా॥ మోములుచందురునిబోలు ముంగురులిందర్రనీలములు। కాముని సన్నిభశరీరులు। కరితుండముతొహాస్తములు॥ తా॥ లాలితనవరత్నసరములమరెయురముమెరయగా। ఘూలి సుబ్బరాయ దాసను తుడుమెచ్చిబొర్రవగా॥ తా॥

ఔపాసనముపాటలు.

151 జంఝూటిరాగం—రూపకతాళము.

(అశ్వమేధముఖముచేసి, వలె)

అంబుజాక్షరార ఔపాసనపువేళిదె। కంబుకందరి వేర్రలుబట్టుకకరుణ...డదే॥ అం॥ వరపాలాశరావిచందనాదిసమిధలు। సరిసముగనుబట్టివేల్వ చెందుసౌఖ్యముల్॥ అం॥ గోదధిక్షీరములుఘృతము కొర్కెమీరను। విధిగవీతిహోత్రునకుజేర్చవేడను॥ అం॥ ఇందర్రచందర్రలోకముల భోగేందుర్రలౌదురు। చందర్రసూర్యనయనురామ చందుర్రగొల్తురు॥ అం॥ ఉప్పుగుండురీపురీశుడురగతల్పుడు। మెప్పువడయు ఘూలిసుబ్బరాయపాలుడు॥ అం॥

152 ఆటతాళము.

(ఒకగిర్యపురుషుడు, మట్టు)

సరసాంగి ఔపాసనముకురావే। మురిధ్యుచుసీవరుని వేర్రలుబట్టుకోవే॥ స॥ తండులముగుకడిగి తక్షణమివవే। నిండువేడుకతోనా

హుతులర్పించవే॥ స॥ అహరహమును అగ్నికార్యమాసరమే। సహ కుటుంబులు యీసరణిగైకొనరే॥ స॥ కడమనుభస్మరక్షను సాలమునందు। నిడియునుసుబ్బాఖ్యనుడులెంచియుందు॥ స॥

మిథునవీడెములపాటలు.

153 కాఫీరాగము—ఆటతాళము.

(రామునంపినభయా, మోస్తరు)

మిథునవీడెములనంద। మోదమొందాగరారె॥ మి॥ చలువ పందిరికిౘంద చెలువమరగపాన్పుపైన॥ మి॥ మిథునదంపతులుఁందు। సదమలముగనుండు। విథగసమంముఁందు। వేడుకజూచియుందు॥ మి॥ చతురిమమేలనిక। చాలునురారమ్మిక। నాతివరఘూలి సుబ్బ। రాయ కవికృతిగూడగ॥ మి॥

154 కాఫీరాగం—రూపకతాళము.

(విన్నపము మ్యా, మాదిరి)

మేలనిరారే। మిథునవీడెమూలనంద॥ మే॥ చాలగయీపెండ్లి దంపతులనుచూచి సంభ్రమమున॥ మే॥ సుందరమొంది।సూటిగ సరస ములనొంది। అందమైనవక్కలాకు। లందరమునుగైకొనగను॥ మే॥ దంపతులనుగాంచి। సొంపుగమనభక్తలెంచి। ఇంపుగమనకందియ్యాగ। నికసిగ్గులుచాలించియు॥ మే॥ దక్షతనలలక్ష్మీనారాయణులన మెప్పునరిల। యీక్షణముఁ మీరందరు। సుబ్బార్చితుడని మనముల॥ మే॥

కుచేలోపాఖ్యానము పాటలు.

155 ఆదితాళము.

(రామమంత్రము, మస్తు)

శ్రీగజానన। ముని। చిత్తఖేలః। ఆగమాదిసన్నుత అఘాలాద్రి పాలః॥ శ్రీ॥ యోగిపోషణా। బహు। రాగశోషణా। నాగయజ్ఞసూత్ర వితతినమలధారణా॥ శ్రీ॥ లాలితోన్నతా। నవ। మాలిసేవితా। ఘూలి సుబ్బరాయ దాసకవితసందితా॥ శ్రీ॥

156 ఏకతాళము.

(మధుమాసామున, మాదిరి)

బ్రహ్మప్రియాంగన । చంద్ర । బింబానన । దయచూచుటకు యింకమోచన । ఏణలోచన । పాపావిమోచన॥ బ్రి॥ అమ్మామన మ్మానెమ్మాది నమ్మితిశ్రీ ఘూలి సుబ్బాఖ్యకవివినుతా । వాణీ। పూబోణీ । అలివేణీ । గీర్వాణీ । ఏణలోచన । పాపావిమోచన॥ బ్రి॥

157 హిందూస్తాని—ఆదితాళము.

(సోమసుందరీ, త్రైలి)

శ్రీకుచేలునీచరితమువినుడీ । శివులిచ్చువుగనుడీ । సంతత । మిహాపరమునుగొనుడీ॥ శ్రీ॥ మునుఅభిమన్యునిసుతునకు శుకయోగీంద్రుడు చెప్పినకథను । లోక । త్రయకులు గోరిలినసుధను॥ శ్రీ॥ అవనినవంతీరాజ్యధానియందనరొకమునిపల్లె । అలఘుతపో । ధనులుంమట కునుచెల్లె॥ శ్రీ॥ అంమవశించెటి భూసురోత్తములనందరిలోపలను । నిష్కాముం । డై బరగుచుండెసిలను॥ శ్రీ॥ మహినిఘూలి సుబ్బాఖ్యపోషుని మదిగనుగొనుఘనుడు । అహరహ । మునుస్మరియించుతపోధనుడు॥ శ్రీ॥

158 ఆదితాళము.

(బ్యాండుస్వరము)

కుచేలుడనువిప్రుడు హరిమిత్రుడు । కువలయమున బొగడొందుచరిత్రుడు । ప్రచారుసొద్దతచరిత సుగుణగణ । పరమసాత్త్వికమెద పద్మవిహారుడు॥ కు॥ సతిపతులిరువురు సత్యనిరతులల । శ్రీకృష్ణునిస్మరణలపరతంత్రులు । అతులితముగ వారిరువురకును జని । యించిరి యిరువదియేడ్గురుపుత్రులు॥ కు॥ అష్టకష్టములు తన్నలసట్టబెట్టిన । అరయడు విధికృతిమునకునుదూరడు । ఇష్టసుఖంబుల గోరడువినుకడు । వేదగోష్ఠితావిహువనునెప్పుడు॥ కు॥ జాలిగనగనగు జాలినమాటల । జేలిన

సుతులందరు నటువిడివడి । ఘూలి సుబ్బరామూర్చితుదలచుచు । తల్లి నిగనియిటు నుడివిరికడువడి॥ కు॥

159 ఆదితాళము

(ఎందు బాగితివి, మట్టు)

అమ్మామా కాకలియాతున్నదె । కమ్మనికూరలు అన్నముబెట్టవే॥ అ॥ పాలుమీగడ చక్కెరగలిపియు । పలువిధములపప్పులు నిప్పుమెంతయు॥ అ॥ బంగరుమురుగులు గొలుసులుపెట్టవె । ఉంగరములకడియంబులునివ్వవె ॥అ॥ లాగులుమేలువొక్కాలురుమాలల । వేగిరమిమ్ము సుబ్బార్చితుమహిమల ॥అ॥

160. ఆదితాళము.

(ఏమందు యీసుందరీయందము, వలె)

ఈతీరునాసుతులు వగచెందగా । ఆతల్లికెటులోచక్కితులనెనుగా ॥ఈ॥ నిర్భాగ్యురాలినినెటువొత్తును । అర్భాకులగుమీకు నేమిత్తును ॥ఈ॥ మాకాత్మజులుగేలబుట్టితిరి । యీకర్మమొడినేలగట్టితిరి ॥ఈ॥ అనిసుతులనోదార్చివిభుజేరియు। నఘూలిసుబ్బాఖ్యనుతుదలచియు ॥ఈ॥

161. (ఏరీవాహ్యాళి, ఘణితి)

నాథాయీసంసారబాధాసదమదించ సాధారమోచింపుమా। వేదావినోద మునినాథా మనసుతులలీలగాథా లాలకింపుమా ॥నా॥ అమ్మామా కాకాలియాతున్నదన్నాము బెట్టమనుచుకొందరు । ఇమ్మెనులానిండ బంగారుసొమ్ములు యిమిడింపుమనికొందరు । నెమ్మిదుస్తులిమ్మనికొందరు । తినువస్తువులు దెమ్మనికొందరు । యిమ్మాటక్కనను వేచుచున్నారలికనేల । సమ్మతితోనాదు మొరవినియికచాల ॥ నా॥ పరమాత్మడోంకార రూపుడవ్యయుడు బరుడచ్యుతుడమలుడు । వరభక్తవత్సలుడావేణుగోపాలుడూ మీకు చిరమిత్రుడు । మీరచటికిక నేగుడు । ఇనాపరమూల నొనగూర్చుడు । మరుపేలసుబ్బార్చితుని గనకతారాకమే షాద్దుచేసిననేమన్నతాననిమా ॥నా॥

162. హిందుస్తానిరాగం.

(కాటుగమోభిచువా, మట్టు)

తారకమేతారకము । తరుణీరోవినుము ॥తా॥ తారుమారుగను। తారసిల్లాక । తిరుగజన్మరహిత । మునుబడయవలెనన్న ॥తా॥ ఏమి సంసారము । ఎక్కడిపుత్రులు । భామినిమణియిది కల । సమన్వితమా గాన ॥తా॥ అరిగెదకానుకే । మైనసివ్వమన । తరుణి అటుకులివ్వగను। చనె సుబ్బార్చితు దలచుచు ॥తా॥

163. ఆదితాళము.

(అహోహోహో ఆచటిసంతలు, వలె)

ఆహాయీద్వారకపుర వైభవమింతని వర్ణింపగనాతరమా ॥ఆ॥ చారురత్నపుపేటలందు ముత్యపుకోటల్ । సురుచిరమణిమయ సౌధం బులున్ । పురజనలావణ్యములు । గో । పురముల లాలితములు ।యీ। సరసచిత్రి సౌరవంబు సరణిజాడ సంతసంబు ॥ఆ॥ పురమునందునుండు వారు శౌరిజేరిసేవచేసి । మాటలాడి స్నేహమంది వియ్యమందుటల్ । తేరిజూడవీరిపుణ్య మేమొయనుచు సుబ్బరాయ । వినుతుమందిరంబు చేరి మొరలచేసి యుండనప్పు ॥డాహా॥

164. ఆదితాళము.

(కలికిమణిరోనిను, మట్టు)

గిరిధరుడదివిని బిరబిరచనిగని చిరమిత్రుని కౌగిజేర్చి । ఉరుత ల్పాసీనునిచేసి । షోడశోపచారములునిడి॥ గి॥ అంతరంగమున నూ హించి । అటుకులు తనుగొనిభక్షించి । వింతగయిహాకర సంపదలన్ని యు నీతనుగొనుమని తనుతలచెనుగా ॥గి॥ మరలఅటుకులను గొనబో గా । మాలలామవారించెనుగా । అరసియు తమగురువరుని ప్రశంసలు। వరుసలవివరములను నుతిగనగా ॥గి॥ తెల్లవారగానె ముల్లోకనాథుని యుల్లమందుతలచిశెలవుగాంచి । కొల్లాగయీ మేలుచాలని ఘూలి సు బ్బారాయనుతుదలచి పురికరిగితాముండు ॥గి॥

165. సింధుకమాంచిరాగం—ఏకతాళము.

(శృంగారనాటకంబు, శైలి)

ఆహాయిదేగృహంబు। ఆశ్చర్యదాయకంబు। ఊహింపనీవిధంబు। ఉపేంద్రునిమహిమంబు ॥ఆ॥ మానసదనముండుచోటు। మహిమించెదీనిసీటు। శశికాంతమణులెదీటు। శక్రగృహముగోటమీటు ॥ఆ॥ నవరత్నస్థగితమయము। సలరారుదీనిఘనము। వివరింపనెవరితరము। వివిధోపభోగకరము ॥ఆ॥ అనియనుచునంటతెలసి। సతిసుతులుసఖులుగలసి। చనుదేరివచ్చికదసి జనిరంతిపురికిమురిసి ॥ఆ॥ విప్రాంశసంభవుండు। వివరించెవివరమపుడు। నృపుసుబ్బరాయనుతుడు కృపహృదయుడనుచునతడు ॥ఆ॥

166. శంకరాభరణరాగం

(దారదిలార, రేక రాజకుమార, మోస్తరు)

శ్రీహరిమాయచింతనసేయ జలజజుకైననుతరమా॥ శ్రీ॥ మనమునవదలక తలచినిడినపది। తృణమైననుగని। కోటిగనైకొని। వారలకోర్కె। వదలకతీర్చె। వరదుండఖిలమహా ॥శ్రీ॥ సురలుసాధ్యకిన్నరులు నరులుఖే। చరులుచారణులు। గరుడులుపురగులు। వరకింపురుషులు। సిద్ధులాదిగను। స్మరించునమ్మహా ॥శ్రీ॥ అనితలచియు సతిసుతులు హితులుపరి। వారములనుబా। ధువులనుకలసియు। ఘనాలి సుబ్బాఖ్య। నుతుదలచుచు సం। పదలచెందియుండే॥ శ్రీహరి॥

(శ్రీ)

రుక్మిణీకల్యాణము పాటలు.

167. హిందుస్తానికాఫిరాగం—రూపకతాళము.

(హేడేవీ, మాదిరి.)

శ్రీవేణుగోపాలబాలబ్రోవవేగమే। బ్రోవవేగమే। కావవేగమే॥ శ్రీ॥ దేవాదిదేవదనుజగర్వభంజన। విబుధరంజన। హరినిరంజన॥

శ్రీ॥ కల్యాణాద్రిదనేమాస్తపాలసుహృద । కోటిలేసదా । గుణము లెన్నెదా॥ శ్రీ॥ ఓంకారారూపయోగిహృదయవందితా । అమరసంస్తుతా । హారభూషితా॥ శ్రీ॥ ఉప్పుగుండూరి ఘూలి సుబ్బయార్చితా। వేదపోషితా । విమలచర్చితా॥ శ్రీ॥

168. ఆదితాళము.

(నిమగ వేడెదగ, మట్టు.)

మతిగదల్చెదగ । నుతుల్సల్పెదగ । కృతిగబోనగగ । శ్రీ తిగ భారతిగ॥ మ॥ సతంబిందుసగ । శుభంబొందగగ । వెతల్బాపగగ । గతుల్గూడగగ॥ మ॥ సంగీతసాహిత్యయుతా । మంగళదాయకిసదా । సంగవిదూరశ్రీఘూలి । సుబ్బరాయవంద్యపదా॥ మ॥

169. శ్యామరాగం—రూపకతాళము.

(మునినుతా, ఘటిత.)

గజవదనా । శుభచరణా । సుజనఘనా । సురుచిరగుణా॥ గ॥ అజహరిమునిసురవందన । అఘహరవరభక్తచందన॥ గ॥ నాగయజ్ఞసూత్రధరా । నాదలయానందకరా । రాగరహితగౌరిసుతా । ఘూలిసుబ్బరాయనుతా॥ గ॥

170. ఖమాసురాగము—ఏకతాళము.

(శ్రీ, వి, ఘ్న, శా, మట్టు.)

శ్రీ, రు, క్మి, ణీ, కల్యాణకథనువినుడిదివారలు । వినుడిదివారలు। విబుధులందరు॥ శ్రీ॥ శు, కీ, తుగ, రేంద్రునకునుశుకులు చెప్పిన । శుకులు చెప్పిన । చరితమాఘన॥ శ్రీ॥ ఘూ, లి, సు, బ్బా, రాయవినుతుశౌరికరుణను । శౌరికరుణను । దురితమణగను॥ శ్రీ॥

171. ఆదితాళము.

(బుడబుడకునునివదము, మాదిరి.)

విదర్భదేశమునందున కుండినసగరమొందుగలిగుండెనుదానిని ।

సాధుశీలుడగు భీష్మకుండు నాంబరగుమహారాజేలుచు నుండును॥ వి॥ రుక్మి, రుక్మరథ, రుక్మబాహు, మఱిరుక్మకేశ, యారుక్మనేత్రులును। రుక్మిణియను నొకకన్యకయునుజనియించిరి తనకిహపరములు చేరను॥ వి॥ మరాళగమనారుక్మిణియనుసతి। శుక్ల పక్షచందురుని చందమున। నిరంతరంబును మెఱుంగులమరగ। తిరంబుగనుఖగసుబ్బసూర్చితుని॥ వి॥

172. ఆదితాళము.

(హరిధ్యానమమర, మో స్తరు.)

తను తెలుసుకొనుచునుండెన్। తనవిభుడగునని యుండెన్। వనజనాభుడనుయాలలనన్। వరియించెను తెగునని యున్॥ త॥ మఱియును బంధువులెల్లన్। మాధవుసతియని బొగడన్। దురభిమానియా రుక్మిచెలియలిన్। తనుశిశుపాలున కివవలెనని యున్॥ త॥ పలువిధుల ప్రిలాపంబుల్। పరగంగ చేసిపదరన్। చెలిమనముకలతపడియున్। తెలివొంది ధైర్యమూనెన్॥ త॥ తనకాస్తవిప్రునొకనిన్। తాజేరిపలికెకలిమిన్। వినుపించి వివరమంతన్। చనుమనియె ద్వారకకునున్॥ త॥ మఱికొన్నిగూఢములను। సతిచెప్పిపంపనతను। వరసుబ్బనుతుని గనను। హరిపురముజూచితాను॥ త॥

173. బేహాగ్ రాగము—ఆదితాళము.

(సొగసుగంటిరే, శైలి.)

ఏమిసుందరం। ద్వారకాపురవరం॥ ఏమి॥ కమనీయనవ। రత్నఖచితమయం॥ ఏమి॥ పేటవినోదంబు। కోటసౌరభంబు। వాట మహావజ్రిక। వాటములడంబు॥ ఏమి॥ పురుషులోన్నతంబు। స్త్రీల లావణ్యంబు। నరసిజూడథరణి। నిందప్రిపట్టణంబు॥ ఏమి॥ శరణిగాంచిశౌరి। సదనమునకుచేరి। యెరుకచేయునాజ్ఞ। నివ్వెవెడలిమీరి॥ ఏమి॥ కూడిపూజలంది। సుబ్బనుతునికమల। చేరెసందేశంబు। జెప్పదొడగెనిటుల॥ ఏమి॥

174. హిందుస్తానిరాగం.

(ఆరెసంద్యా, వలె.)

నీనుమయ్యా । వివరింతువిశదమియ్యే । డలనుకృష్ణయ్యా॥ నీ॥ యుండు । కుండినసగరమొండు । దానికిపాలకుండు । గుణయుతుడు భీష్మకుండు । సరిసుండు । నిపుణుండు । శాంతుండు । దాంతుండు॥ నీ॥ తాను । ఏవ్రురుపుత్రికులను । సుకుమారియొకకన్యను । బడసీయునాథన్యను । నీకివను । మనమునను చేకురెను । నావలను॥ నీ॥ మన్న । సలువిడిచి రుక్మిణన్న । శిసుపాలుడనుచునెన్న । బడువానికిత్తునన్న । నుడివిన్న యాచిన్న । దీవిన్న । పమునెన్న॥ నీ॥ లెమ్మ । సుబ్బాఖ్యను తులుగొమ్మ । పురమునకరుగదెమ్మ । చెలియలినిచేకొమ్మ । అనయమ్మా । నినునమ్మా । కొనెనమ్మా । యికవినుమా॥ నీ॥

175. కల్యాణి—రూపకతాళము.

(విరులను వాకిమ్మ. ఫణితి.)

మహిమనువర్ణింప నెంతదానదాసవాంతకనీ॥ మ॥ అహిమ్మృదుయనాశ్రితసంరక్షకసురపతికనీ॥ మ॥ నీగుణములునీనులమరదేహతాపములు తొలగును । నగుమొగమందమునుగాంచ । అఖిలార్థముసిద్ధించును॥ మ॥ నీపదసేవలనుచేయ । నిరుపమోన్నతల్పముగద । నీపరమోన్నతనామము । నిఖిలబంధవిమోచనమదె॥ మ॥ సర్వమయుడవవ్యయుడవు । సర్వసాక్షివచలుడవతి । సర్వసముడవగుదినునే । స్మరియించితివరియించితి॥ మ॥ అనికొనియాడియునింకను । తనమారుగనిట్లునుమనె । వినుడిదెతెల్పెదనుఘూలి । సుబ్బరాయదాసావ॥ మ॥

176. హిందుస్తానిముఖారి—ఏకతాళము.

(వారిజాక్ష నామొరా, మట్టు.)

శ్రీ యశోదకిశోరసుకుమారవర్జే రారార॥ శ్రీ॥ తోయజనాథవర్జే దోడుకపోరాధర॥ శ్రీ॥ సుందరమూర్తిగ జూడనికన్నుల ।

సత్వమదేలనురా । జేరారార॥ శ్రీ॥ మంజులభాషనీమాటలువినని । కర్ణపుకలిమేలా । జేరారార॥ శ్రీ॥ దయితనీయధరామృతముచు గ్రోల ని । జిహ్వాకుఫలమేలరా । జేరారార॥ శ్రీ॥ పురుషశ్రేష్టనీభోగింపని యా। తనువుసొబగేలరా । జేరారార॥ శ్రీ॥ నాయూచిత్తమువినిరాకు న్నను । ప్రాణమువిడచెదరా । జేరారార॥ శ్రీ॥ సందేశంబిడి సుబ్బ రాయార్చిత । చెలియసొబగువినరా । జేరారార ॥ శ్రీ॥

177. (ఏకీహాహ్వారీ, మాదరి.)

ఆరుక్మిణీసుందరంబెన్నగా బ్రహ్మాతరమానవికగాంచునూ । ప రికింప శేషాహికైనాను వేనోళ్ళుచాలవనగనెంచునూ॥ ఆ॥ ముఖము చందముచూచి మనజాలము పొగనుచు మృగాంకుపచేరెచదల । సఖ మధ్యమముగాంచి సిగ్గొందిసింహంబుచని యుండెపర్వతగుహల॥ ఆ॥ చ నుదోయి వీక్షించిచక్రవాకంబులు విహరించెనభదారుల । కనుదోయి తిలకించివాతాయి సంఘంబుమనగోరెగా కానవముల॥ ఆ॥ పడతిజడక లతీరు పరికించిగజరాజు పాతాళమునచేరెరు । నుతులసొగుగాంచి నగు బాట్లుయగునని కీరములుగ నెచట్లను॥ ఆ॥ తడవేలనీవాతరుణీకి తగుదూ వు సతినీకుతగునవగను । కమునవడి సుబ్బార్చితుమ విప్రనికరము బట్టాహా కనిటునుడివెను॥ ఆ॥

178. ఆదితాళము.

(రాతిరించరాతివాధు, మో స్తరు.)

ధాత్రీసురోత్తమింక సూత్రిమేరిగినేను జలజనేత్రిని పరిణయ మాదుగా ఆత్రంబుగాను రథమునాయత్తపర్చుకోని ధాత్రినంతమలన డంగ పురికిచేరు దామటనుచు॥ ధా॥ తగుప్రియత్నంబు । సల్పియూ తుణంబు । తగువేగమునలేచి పురికిచేరి యుండెనచట॥ ధా॥ నృపుడం తతనపుత్రబలిమిని । కుపితమునకొనుడయ్యెవిన్ని । మేపుమీరిపట్టణ మును యింపుసొంపుజెంపుచేసి । విప్రనిచయ ముష్టమైనములను పూజ

సల్పియుండె॥ ధా॥ శిశుపాలుకును దంతవక్త్రములునురాగ । బసలే త్పరించెను భీష్మకుండచ్చట । ముసలీతగుసేనాలతో దూకవచ్చెను । బిసరుహాక్షి సుబ్బారాయ వినుతువలది యిటులవేడె॥ ధా॥

179. బ్యాగ్ రాగం—ఏకతాళము.

(రారా ధీంగోలా, ఘణిత.)

రారా । శ్రీరంగా । శుభాంగా । జగన్మోహనాంగ॥ రా॥ వేదాంతములచే వెదకబడుదువీ । వేదవేద్యుడవుగావా । సదయుడవేద వేద్యుడవుగావా । వేదవేద్యుడవుగావా । నీసతి । హృదయముగనలేవా॥ రా॥ సర్వభూతహృదయాంతరంగ యీసరణినిగనిరావా । సరసత । సరణినిగనిరావా । సరణినిగనిరావా । నీసతి । శ్రీమలవిషువలేవా॥ రా॥ భక్తవత్సలుడవరదుడ సుప్రసన్నుడవనియుందురీ । యోగులు । నెన్నుడవనియందురీ । వెన్నుడవనియుందురీ । నీసతి । విన్నపము లవిందురీ॥ రా॥ ఘూలి సుబ్బకవిపోషితయమకుల భూషణమొరవినుమా । మణిమయ । భూషణమొరవినుమా । భూషణమొరవినుమా । నీసతి । ప్రార్థనలనుగొనుమా॥ రా॥

180. హిందుస్తానిముఖారి—రూపకము.

(శ్రీరమేశ్వరా, శైలి.)

రావాప్రాణేశా । కువశులకొళపరచెదవశ్రీశ॥ రా॥ లగ్నమెల్లి జరుగును ని । ర్విఘ్నముగనునేబంపిన । అగ్నిజ్యోతను డెటుచనెనో । భగ్నమయ్యెనునాప్రార్థన॥ రా॥ యశమిదిగాదనియుంటివో । కుశలముగాదని దలచితివో । యీశ్వరోదయమెటులున్నదో । యీశుభములు యింకెటులగునో॥ రా॥ అనివిలపించుచునుండిన । అజీవనుగని విప్రుడిడిన । అనుపమశుభవార్తవినిన । అమితానందముగొనిన॥ రా॥ రంగుగశ్రీరామకృష్ణులు । మంగళప్రదముగవచ్చిన । సంతతివినిభీష్మకుండు । ముంగలవిడిదినదించెను॥ రా॥ రయమున వరఘూలిసుబ్బ । రా

యనుతునిగాంచిప్రజలు । బాయనిగురుభక్తియుతో । ప్రియతులై కొనియాడిరి॥ రా॥

181. ఆదితాళము.

(వేణుగోపబాలరాగదరా, వరె.)

కోటిసూర్యప్రకాశసుందరుడే । కోదండధారుడు॥ కో॥ హాట కాంబరుడునవరత్నకి । రీటమకుటభూషణభూషితుడు । సాటిమెవరులే నట్టిమేటియగు । సీటులా । నేటులా । దీటులా । దేలేటికౌరి॥ కో॥ రమణీకియీామధుసూదానుడుతగు । మధుసూదనునకును రమణితగునుని క । భేదామేమిగాన్పించజాలదు । సరసిజా । నేత్రులా । సుందరా । గాత్రులునగు॥ కో॥ చేరీజనులుయీాతీరునెన్నగను । నారీమణినిగౌరి పూజార్థమంపగ । జేరీసుబ్బరాయార్చితగౌరిని । పూజలర్ । చేసి యుర్ । తదుపరిర్ । వేడెనునిటుల॥ కో॥

182. ఆదితాళము.

(శాలరావకేల, మట్టు.)

నమ్మితిగౌరమ్మ । ననుబ్రోచుటకిటురమ్మ । కొమ్మ॥ న॥ హరి పతియగు:నిముమ్మా । టకివరమునునాకిమ్మాలెమ్మ॥ న॥ పురాణదం పతులరు । పరికించిబ్రోవంగలరు । పరితాపమడపగలరు । నాదుతీరు మీారుజూడతనరు॥ న॥ సార్థకమిడచనునూ సర్వార్థముసివనుమా । ప్రార్థనమ్మనుగొనుమా । యః గాలి సుబ్బా రాయనుతుడు॥ న॥

183. ఆదితాళము.

(వగపేటికివాలండీ్రి, మాదిరి.)

హరిరథమారోహణచేసీ । అమితానందములోదాసీ । కరిగమ నురథముకుదీసీ । గంధర్వమహోత్సవమునజేసీ । గాసీ । దోసీ । దరహాసము:లగొనిరిద్దరుగదిసీ॥ హ॥ కనిరాజలోకముంతర్ । నొనిరప్పు డు సిగ్గునుపొంతర్ । మఃకన్నెనునిటుచేకొనియర్ । అనిమొః జొః రేల

నుయింకన్ । అనుచున్ । చనుచున్ ।మనుజాధమనిలునిలుచు నెహారికన్ ॥ హా॥ శీరపాణివిని సేనన్ । పురిగొల్పగ వాదంతన్ । పరిపంథిక్రూరసమి తిన్ । త్వరగాంధశీకులనుచేయన్ । వారల్ । ధీరుల్ । వరసుబ్బాభ్రతు డనియిటుతలచెన్ ॥ హా॥

184. శంకరాభరణము—ఏకతాళము.

(భళి రేయెక్కడిదీహాయము, వలె.)

ఆహా యెంతటిసంబరము । అందరుగనుగొనిరబ్బురము । ఊహా నమానితిరీవిషము । ఉపమింపగ గుణిబ్బరము॥ ఆ॥ రామకృష్ణవరుగో దరము । రాణదలిర్పగ నేవరము । వేమరగొనదికము పురము । నేగు లేయిది యొకసుఖకరము॥ ఆ॥ ఉబ్బితిమికమం మందరము । అబ్బెనుయిా గతినహారహము । పబ్బమిడియె నిమరలుదము । గొబ్బున మంమిలుచే రుదము॥ ఆ॥ అనిజరుక్మియుతశకము । హరి పైజూపుటకాంక్షణము । గనిసుబ్బాభ్రతువీక్షణము । ఖలుడిటు పేర్చెనుసత్వరము॥ ఆ॥

185. బ్యాగ్ రాగం—ఏకతాళము.

(తీరగాదు మేరగాదు, మాదిరి)

క్రూరఖర్మచోరనీప్రపారిపోప్రలేంరా । ఘోరయుద్ధమందున న్ను । గెల్చుచుండ మేలురా । నరయగోత్రినామరూపవంశ మేదో తెల్ప రా । పరవృథీనుజోదువింక పాటిగాదునిల్వరా॥ క్రూ॥ నన్నుమెచ్చి మానిమ్మెచ్చులింకనిన్ను బొగడుటా । కన్నుమిన్నుగానకుండి కాయ గూరలంచుటా । పిన్నతనమునుండిసీన్రు చేయుహత్యలెంచిమా । కన్నె నిమ్మలేకయున్నమన్నగొందుగాంచుమా॥ క్రూ॥ తీరుగాక మేరగాక వింటనాదిదొడుగనా । మురహరుండుసాయకము చెనరమదమడంపినా । క్రూరరుక్మిశిరముద్రుంప జేరరుక్మిణంతనా । ధీరసుబ్బరాయువినుతు వేం నివ్విధంబున॥ క్రూ॥

186. (రా రా రా రారవణియముగ, మోస్తరు)

భావాతీతాభవ సంహారనిను ప్రార్థనచేయగ నాతరమా॥ భా॥ నిన్నె సదామదికోరేగదా । మాయున్న । మానీవు । మన్నింప । తగుగాదె ॥భా॥ అంతుగనడునిను సరయులేదు । సంతోష । చిత్తయీ । వంతాలు । బూనకు ॥భా॥ మోహాంధుడుఖలసహబాధుడు । మహాపరాధమొ । సర్చెను । నొచ్చెను ॥భా॥ ప్రార్థించగా । సతియర్థించగా। ఇద్దర । ఘాలిసు । బ్బాఖ్యావం । దితుడంత ॥భా॥

187. హిందుస్తానిరాగం.

(మేరెజోబనపీశాం, ఫణితి)

భావరమ్మాని రుక్మినిచేరాగదీసి సంభావన గొనుమానియెర్ । భావనగొనుమానియెర్ । సంభావనగొనుమానియెర్ ॥భా॥ బాధించి తలగడ్డమును మీసమును నొక్కకత్తినిచేబూనియుర్ । రేవ్వాలు వేవారగర్ । గోజిగివికూపునిగా చేయగర్ ॥భా॥ బలరామునకునంతు తెలసితమ్ముని దూరితానపునకడు నొచ్చియుర్ । బంధవిమోచనముర్ । చేయాగచవెరుక్మియంతర్ ॥భా॥ అన్న పరిభవముకు దుఃఖసంఘన్న సూ చిన్నదానినిచేరియుర్ । సుబ్బార్చితుని సోదరుర్ । డిట్లువిమెను రుక్మిణికిర్ ॥భా॥

188. ఆదితాళము

(మరుకింకనిల్వలేనుసామి, వలె)

మనమందుకలతనొందకమ్మ । చనుపురాకృతముదాకొమ్మ ॥ మ॥ వినుదూషణా భూషణములు । ఘనఆత్మకును లేవుమేలు ॥మ॥ మేలుకీడులోకరీకృత్యముచేత । కలుగరావు సుగుణోపేత ॥మ॥ పరనుసాధ్వీవె ధరాటిధరను । నొదులునీకు చెప్పగలరయికను ॥మ॥ అని సుబ్బవినుతునోదార్చి । తనపురికిచేరి యుంనగూర్చి ॥మ॥

189. బ్యాండుస్వరము.

(శ్రీరామచంద్రులని, మట్టు)

శ్రీరుక్మిణీశౌరి కల్యాణమనుచును సాటించిరంతట సత్వరము అరుంధతివశిష్టాదులందరి రావింపచేసిరి యాపురము ॥శ్రీ॥ పురమెల్ల శృంగార మయముగాగచేసియు నిర్మించె కల్యాణమంటపము । ధరనుండు రాజులు సురవరులుమానులు ఋషులెల్లగూడెను సుందరము ॥శ్రీ॥ శాస్త్రోక్తముగ పెండ్లి జరిపిరిసురలపుష్ప సుమవర్షమును గురియచేయించిరి । నిస్త్రాణులైశాత్రి నివహంబులెల్లను నీదాసులమటనుచు పూజించిరి ॥శ్రీ॥ భూరిసంతర్పణలు సంభావనము । ఋవేదూకలెల్లను వివరంబుగా । వారాంగనానృత్తగీతంబులును భేరికాహళనాదంబు సుకరంబుగా ॥శ్రీ॥ రంగూగ వుప్పాగుండూరి నివాసూడు ఘూలి సుబ్బాఖ్యా సుపోషూనకు । పొంగూచువిప్రాంగ లుజయమంగళములనిచ్చె మంగళప్రినునకు ॥శ్రీ॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

190. హిందూస్తాని.

(ఓతేరేసమొజాయొరే, మట్టు)

శ్రీరామాజయహారతి గైకొనుమా ॥శ్రీ॥ ఓరామాజయహారతీ గైకొనుమా ॥శ్రీ॥ మురారి ఖరారి ధరాధరాయో గైకొనుమా ॥శ్రీ॥ కరిరాజేంద్ర సుపాలకృపాల । మురారి ఖరారి ధరాధరయో గైకొనుమా ॥శ్రీ॥ ధీరసుబ్బరాట్పోషా సుభాషా । మురారి ఖరారి ధరాధరయో గైకొనుమా ॥శ్రీ॥

191. ఆదితాళము.

(సరిలేరాజారశేఖరా. మాదిరి)

ఘనసారహారతివ్వవే । నాగ్రి । శౌరికి ॥ఘ॥ మానినిమెదాబ్జనివాసు యిందిర । మానిని । మానాస । మందిరావిహారుడౌగదె ॥ఘ॥

దంతిపోషాకు గుణవంతువేదాంతునకు । వింతా శ్రీకాంతా । భూకాంత । వేదాంతునకు ॥ఘు॥ సురుచిరముగ ఘూలి । సుబ్బారాట్పోషుగని । దరిజేరితిమికోరి సురపోషానరవరయని ॥ఘు॥

192. ఆదితాళము.

(బీబజా తెహూం, మోస్తరు)

హారతిగైకొను । అవనిజలోల । ధారుణీశఘన । తాపసపాల॥ హా॥ మణిమాలావై । జయంతిమాల । గుణగణశీల । కాంచనచేల ॥ హా॥ శంఖుచక్రగద । శార్ఙ్గఖడ్గధర । లంకాశిహతనుత । లక్ష్మణశ్రీధర ॥హా॥ శూలివినుతవర । మాలిసుచరిత । ఘూలి సుబ్బరాట్పాలితభరిత ॥హా॥

193. ఆదితాళము.

(అంగజు రాణి, ఫణితి)

మంగళమిదెశుభ । మంజులవాణీ । మంగళదాయిని మాధవురాణి । అంగజమాత శుభాంగికృపాంగిని । సంగరహిత భయహారజగన్మోహిని ॥మం॥ దైత్యవినాశని । ధర్మస్వరూపిణి । నిత్యకల్యాణిఖని । నిర్మలమానిని । సత్యవాక్చారిణి । సారసలోచని । అత్యధికారిణి । అమితాహ్లాదిని ॥మం॥ అలికులవేణి అంబుజపాణి । జలజవిహారిణి । జగదుపకారిణి । ఫలగుణప్రదాయిని । పరిపంథినిర్మూలిని । ఘూలి సుబ్బావని । ఘనగుణశాలిని ॥మం॥

194. సుదప్రియరాగము—రూపకతాళము.

(లావణ్య రామ, శైలి)

కారుణ్యసాంద్ర రామచంద్రహారతీ ॥అతికారు॥ శ్రీరమణీమానసాబ్జలోలంబ చంద్రబింబ ॥కా॥ నీకరణ నీస్మరణ నీచరణసేవచేతు । లోకజనాధార ఘూలి సుబ్బరాయుసన్నుత ॥ కా॥

195. బిలహరిరాగము—ఆదితాళము.

(కనుగొంటిని, వలె)

జయమంగళ । హారాతిదేశామ॥ జ॥ భయపాపదూర భాసమాన తేజ । భవబంధహర । భవ్యనవ్యగాత్ర॥ జ॥ శమాదిషట్కయుత వెన్నదొంగ । షడ్గుణైశ్వర్య సంపన్న సన్నుతాంగ । తామసాది గుణదూర శ్యామలాంగ । ఘూలి సుబ్బరాయ దానాంతరంగ॥ జ॥

196. ఆదితాళము.

(హారతివ్వరారె వేగమె, మట్టు)

కర్పూరంపుహారతివరె । కమలనేత్రికి । దర్పరిపువిభంజని కందర్పజనకనిస్తోత్రికి॥ క॥ సర్పశయనరకు । నేర్పుతోడుతకు । సర్వ రాజరాజశయనసఖయకిమ్యోదకు॥ క॥ సోమసూర్యనేత్రికి । సుభత తిఘనగాత్రికి । కామితార్థదాయి భక్తకల్పవల్లికి॥ క॥ సురుచిరమణిభూషికి । సుబ్బరాయపోషికి । భూరిపాపఘోర భయవిదారి చిగురుబోణికి॥ క॥

197. (హారతిదేరఘునాయక, మాదిరి)

మంగాళామిదె శ్రీధర రంగధామాభువనేశ్వర । సంగవిభంగ కృపాంగరంగ సారంగభయవిభంగ పాపదూర॥ మం॥ అంతరాత్మానంతరూపశ్రీ । కాంతమానసాబ్జబంధరా । శాంతమానస వేదాంత వేద్య భూకాంత కాంత కాంత నరకాంతకాయ॥ మం॥ హాటకాంబరఘువినాశన నిటలాక్ష హృదయరంజన । కోటిసూర్యప్రభా భాసమాన తేజ । మేటిసుబ్బరాయ రక్షితబిడౌజ॥ మం॥

198. జంఝూటి—ఆదితాళము.

(గోవిందరామహరే, మాష్టరు)

నారాయణాంశహరే । హారాతిధీరే॥ నా॥ సురమునిసేవిత । పురహరపూజిత । కరినక్రఆర్తిపిదూరే॥ హా॥ నా॥ భవభయభంజన

కవిజనరంజన । భావభావఘన॥ హ॥ నా॥ ఘూలి సుబ్బాఖ్యా । నుతర మాసఖ్య । లాలితాకారహరే॥ హ॥ నా॥

199. ఆదితాళము.

(రామమంగళం, ఫణితి)

మంగళంబిదె విహంగ తురంగ శుభాంగ కృపాంగ॥ మం॥ సోమసూర్యనేత్ర । సురరాజవినుతపాత్ర । భూమిజామానస తామరస అళీ॥ మం॥ పుండరీకలోచన । కుండలీంద్రశయన । ఖండనభీమ భవ ఖండలమండన॥ మం॥ జలధిమదవిభంజన । జలజనాథ వామన । ఘూలి సుబ్బరాయదాసకవివందన॥ మం॥

200. ముఖారిరాగము—ఆదితాళము.

(ఎప్పుడుకృపకలుగునో, శైలి)

కర్పూరహారతిదిగో । కమలజజనకియో॥ క॥ సర్వశయన మీనాంకకోటి మోహనాయ కందర్పజనక దేవదేవ వాసుదేవయో॥ క॥ రాజరాజనుతపదరజత గిరీశహిత । అజపురందరాది అమరవందితద్విజ రాజతురంగత్యాగ । రాజకమలనాభ । రాజీవదళాక్ష ఘూలి సుబ్బరాయార్చితయో॥ క।

201. (కర్పూరహారతిస్వీకొనుమో, పతె)

మంగళహారతి । మంజులసారాకృతి । అంగజహరుసతి । అఖిల జనాసన్నుతీ॥ మం॥ నిగమాంగమ సంచారిణి నగజాజగదాధారిణి । అగణితగుణధారిణి । అగాసురసంహారిణి॥ మం॥ చండీతభువనేశ్వరి । ఘంటాముండేశ్వరి । ఘండతరదోర్దండేశ్వరి । ఖండపరిఖండేశ్వరి॥ మం॥ శూలినిశ్రీసురపాలిని । కాళిమునిజనక్షేత్రి । ఘూలి సుబ్బరాయావని । నలినదళవిలోచని॥ మం॥

202. ఆదితాళము.

(గిరీశ్వరి కరుణలేదా, మట్టు)

పరాత్పరహారతిదె । పరిదూరిరే॥ ప॥ పాపసంహారణ ఆప

దోద్ధారణ । గోపికలోల గోపాలబాల కృపాల॥ ప॥ ఖగరాట్తురంగ । జగన్మోహనాంగ । యోగిహృద్ధ్యానసుగమ్యాధీశరణ్య॥ ప॥ ఘూలి సుబ్బరాయ । పాలితాంఘ్రికాయ। వాలిమర్దనాయనలినలోచనాయ॥ ప॥

203. సావేరిరాగము—రూపకతాళము.

(మంగాళమనిపాడరే, మాదిరి.)

మంగళమిదెశ్రీఘణ । మంగాళిగౌరీజయ॥ మ॥ అంగజమదభంగునిప్రియ । అంగనమణిరంగుగ జయ॥ మం॥ అమ్మరో గౌరమ్మరో శ్రీతమ్మికంటిచెలిరో । గుమ్మః కపురమ్ముః వెలుగిమ్మగని గొమ్మదెస తె॥ మం॥ కంబూకందరిరో కాదంబనిమణిరో । అంబరోజగదాంబరో సుగుణాంబరో జ్ఞానాంబరోసఖి॥ మం॥ ఘూలి శ్రీసుబ్బాఖ్యా । పాలితాంఘ్రిజననీ । శూలినిమునిఖేలినిగుణశాలిని సుపాలినిఖని॥ మం॥

204. కన్నడ.

(హేళిగారుతి శౌళగొడ, మోస్తరు.)

జయహారతీ హిమగిరిబాలే । శ్రీశాంకరీనామ్నె శ్రీశంకరకామ్నె॥ జ॥ తాపసపోషిణి । తనుజతభూషిణి । లేపసంశోషిణి । లాలితభాషిణి॥ జ॥ భండనరిపుజనోద్దండనఖండన । అండజయాన శతమార్తాండతేజలలః॥ జ॥ శూలిసువాసిని । సుజనవినోదిని । ఘూలి సుబ్బావని । కిసనుతిపావని॥ జ॥

205. బలహంస—ఆదితాళము.

(ఎవరున్నారునన్ను బ్రోచేవా, ఫణితి.)

హారిమన్నారో రంగాహారతీ । పరకులభంగపక్షితురంగ॥ హా॥ చరాచరవంద్య పదపంకజ భూ । ధరవరరూపాదేవదేవ॥ హా॥ దంతిపోష వేదాంతసు శ్రీ । కాంతప్రాణకాంతిసుగుణగణ । కంతుజనక మాధవగోవింద । ఘూలి సుబ్బరాట్కృవినుత॥ హా॥

206. ఖరహరప్రియరాగము—ఆదితాళము.

(సంకల్పమెట్టిదో మనసా, శైలి.)

మంగళహారతిగొనుమా । మాధవమునినుతా కేశవ॥ మం॥ గంగాధరానుత పాదయుగ్మ । గానలోల మురహరాగిరిధర॥ మం॥ పారిజాతు శ్రీవనితమానస । చారుజలజ భ్రమరసుందరానన । ధీరాత్మకా దేవాదిదేవ । ఘూలి సుబ్బరాయవందితపద॥ మం॥

207. అఠాణరాగము—రూపకతాళము.

(బ్రహ్మమే రాముడని, వలె.)

బ్రహ్మమహాశౌరిజయ । హారతీగొనుమా పర॥ బ్ర॥ బ్రహ్మజాతమగు పిండాండములకు । కర్తభర్త హర్తవైవరమై॥ బ్ర॥ అష్టవసువు లేకాదశరుద్రులు । అజరుదాద్రిదులు అమరవరేణ్యులు । అష్టదిక్పతులు అఖిలమరుత్తులు । ఆదిత్యసుధాంశులు వీనైపర॥ బ్ర॥ వేద్యవపట్కృతి ఓంకృతివిశ్వులు । వివిధమంత్రములు వహ్నిత్రియములు । సాధ్యద్వాదశాదిత్యులునిత్యులు । శ్రుతిస్మృతులు నవబ్రహ్మలువీనై॥ బ్ర॥ కర్మకాయ కాలత్రియములు । శక్తిముక్తి శ్రద్ధాత్రియములు । కర్తృకళత్రి సుభక్తిత్రియములు । ఘూలి సుబ్బకవికృతినుతులీవై॥ బ్ర॥

208. ఆదితాళము.

(వందనంబిదె, మట్టు.)

మంగళంబిదె । మౌనివందిత మానిచరిత॥ మం॥ భండనభీమ వేదండనుత నవఖండలమండలఖండ ప్రతాపక॥ మం॥ పక్షివాహన రిపుశిక్ష విద్వత్పక్ష లక్షణలక్షిత సాక్షిస్వరూపక॥ మం॥ బాలగోపాల శ్రీలోలకాంచనచేల । పాలాక్షనుత ఘూలి సుబ్బరాట్కవిపాల॥ మం॥

209. భ్రివాళబోధిరాగము—ఆదితాళము.

(పరబ్రహ్మమోక్షముతిలకసీ, మాదిరి.)

జయమంగళంబిదె గొనగదే । జానకీమనోహరా॥ జ॥ భయవి

దూర భవవినుతభూరమణ భూసురఆప్తాశయ విచార॥ జ॥ సర్వాధికార సర్వేశ్వర సోమసుందరా। సర్వాంతర్యామీ శ్రీయుత। సర్వసాక్షీ ఘూలి సుబ్బరాయనుత॥ జ॥

210. మలయమారుతము—ఆదితాళము.

(ధన్యుడెవ్వడో దాశారథే, మోస్తరు.)

మంగళంబిదె మానీనుతే॥ మం॥ రంగుగాను యిడపింగళా సుషుమ్న సంగమ త్రివేణులాంతరంగచర॥ మం॥ వరభరత లక్ష్మణశత్రుఘ్న। సాదరాగ్రసరా శ్యామలాంగ। గౌరీశ్వర జపవినుతనామ। ఘూలి సుబ్బ రాయాఖ్య సన్నుత॥ మం॥

211. హైమవతరాగం—ఆదితాళము.

(మంచిసమయమురా, శ్రీరామయిది ఘణిత.)

మంగళముగొనరా। మాధవజయ॥ మం॥ మంగళాంగ మామనోహరాంగ॥ మం॥ పన్నగశయనాపన్నశరణ్య త్రిజ। గన్నుత కాంచనచేలా శ్రీ। వెన్నదొంగ వేదవేద్యవారణ। వరద ఘూలి సుబ్బ రాయపాల॥ మం॥

212. పూరికళ్యాణిరాగము—మిశ్రలఘువు.

(నీమాటలేమాయెనురా, శైలి.)

మంగాళహారతిదిగో। మారసుందర॥ మం॥ సంగ రశూర కాళింగగర్వహర॥ మం॥ పన్నగశాయి యాపన్నరక్షణ మ। హాన్నతగుణగణ వెన్నాడ సుప్రసన్న॥ మం॥ రాజారవితేజ యిభరాజనుత సుజనావన। త్రిజగన్నుత అజపూజిత రాజీవదళాక్షహార॥ మం॥ కరుణాకర వృష్ణగుండూరి గోపాల మురః। రహా సుబ్బరాయనుత। హారమణిమకుటభూషిత॥ మం॥

213. కాంభోజిరాగము—రూపకతాళము.

(ఇతరదైవములవల్ల, వలె.)

మదనకోటి మోహనాంగ । మంగళంబు శ్రీరామా॥ మ॥ మధుసూదన మానఘనా । మధురవచన మాధవ॥ మ॥ అజపశుపతి పూజితపద । అఖిలజగదాధార । సుజనావన సంగహిత । సుబ్బరాయ సన్నుత॥ మ॥

214. ఖమాసురాగము—ఆదితాళము.

(సీతాపతే, వామనమున, మున్ను.)

హారతిదే శ్రీరఘువర॥ హా॥ శూరాగ్రగణ్య సర్వేశ్వర॥ హా॥ సారసలోచన వామన । సాకేతవాస సత్యరూప॥ హా॥ పరదార దూర పరంజ్యోతిరూప । పారవారగంభీర చక్రధర । శూర అబ్జపుర వేణుగోపబాల । శౌరి ఘూలి సుబ్బారాయనుత॥ హా॥

215. ఉదయరవిచంద్రికరాగము—ఆదితాళము.

(వరమిమ్యవమ్య, ధరనాయక, మాచిరి.)

జయహారతిదే । వినయానిధే॥ జ॥ భయపాపసంహార వారిజదళలోచనాయ వారణార్తిహార॥ జ॥ వరమానిచిత్త సరసీజభృంగ । భూరిపాపఘోరసంహార శ్రీరంగ । ధీరాత్మకా దీనభక్తపోష । మంగళహార ఘూలి సుబ్బరాయపాల॥ జ॥

216. చక్రవాకమురాగము—ఆదితాళము.

(ఎమాకులతిలక, మోస్తరు.)

అజహరవినుతా । హారతిచేకోర॥ అ॥ అవానిజలోల ఆర్తిహర॥ అ॥ ప్రజపరిపాలన పంకజలోచన । ప్రజపతియేనరదా పార్థసారథిశ్రీ॥ అ॥ ధరాధరాత్పర దానవమదహార । గంధవాహానందన వినుతపద । చరాచరజాల సన్నుతజితకోప శ్రీ । వరఘూలి సుబ్బరాయ । వాంఛితఫలదాయ॥ అ॥

217. సురటరాగము—ఆదితాళము.

(మునీంద్రవీరెవరో, ఫణితి.)

అనంతరూపజితే । హారతి॥ అ॥ మునీంద్రవందిత సురాసురాంతక॥ అ॥ మారజనక వరమేరుధీర సుకుమార దశరథకుమార శుభాకార ఖరాసురమారణ శ్రీధర॥ అ॥ పక్షితురగ సురపక్షవరద నిటలాక్షవినుత రిపుశిక్షజలా । జాక్షదక్షనుత మోక్షకారణ॥ అ॥ వారణార్తిహార వసుంధరపతి సూరిజనావన శ్రీకరుణా । భరణ ఘూలి సుబ్బాఖ్యవినుతపద॥ అ॥

218. రామప్రియరాగము—ఆదితాళము.

(సందేహమును దీర్పవయ్యా, శైలి.)

మంగాళహారతి రామయ్య । మౌనీంద్రవినుత నరవర॥ మం॥ వాగీంద్రవందిత చరణయుగళ । వాసవవిహిత కేశవాదిరూపక॥ మం॥ సర్వజీవాంతః కరుణాకటాక్ష । సర్వసాక్షిసర్వసత్యసంరక్ష । సర్వ అమరపక్ష । సర్వకుటిలశిక్ష । ఉర్వి సుబ్బరాయా సంరక్ష॥ మం॥

219. బృందావనసారంగ—ఆదితాళము.

(కమలాప్తకుల, వలె.)

జయహారతిదిగో రామభద్ర । కమనీయహార కరుణాసముద్ర॥ జ॥ నయగుణపవిత్ర । నవ్యభవ్యగాత్ర । జయనళిననేత్ర । జానకీకళత్ర॥ జ॥ ఇంద్రనీల మణిమయహారభూష । చంద్రసూర్య నయనాప్రమేయశ్రీశ । ఇంద్రవినుత నాగేంద్రశయన రామ । చంద్ర ఘూలి సుబ్బరాయదాస వినుత॥ జ॥

220. చిత్రరంజనిరాగం—ఆదితాళము.

(పాదరతనూమనీశం, మట్టు)

మాధవశ్రీసుధీరం మంగళం॥ మా॥ క్షితీప తేకరుణాభరణా॥ మా॥ సాధునుతఘనగరాజాధరంశ్రీ వేదసారందేవం దేవం॥ మా॥ జల

జోద్భవాదిదేవనుతం । ఖలకులాకణ్యకఠోరకుఠారం । నలినవిలోచనం నతజనపోషణం । ఘూలి సుబ్బరాట్కవినుతపాత్రిం॥ మా॥

221. డైలాగ్.

* (రామనీమహిమ దెలిసెనురా, మ: ౬)

హారతీగొనుమనుతచరణా । సారసానయపభూరమణా॥ హా॥ ఏదాద్రిపదీమానసంరక్షణరిపుక్షీణ । సరసమృదుభాషణా । సాధుపోషణా । భావాభావారాపేలనురా । భవానీస్తోత్రినుతిగనరా॥ హా॥ ఏ చతుర్వింశత్యావతారచర । యేఅబ్జశిలపురవిహారసుధీర । బలీహరా భవవినుతా । ఘూలిసుబ్బాఖ్యాసన్నుతా॥ హా॥

222. పూరీకల్యాణిరాగం—ఆదితాళము.

(హారతిగొనుమా, మోస్తరు)

మంగాళమిదుగో మారసుందరా జయ॥ మం॥ సంగారశూరా శ్రీరంగనాయక జయ॥ మం॥ పన్నాగశేయనయా పన్నరక్షణసుర । సన్నూతపదతిజగన్నూతగిరిధర॥ మం॥ సృష్టిస్థితిలయకారకాప్రిమేయ । తృష్టఓమధీశవహ్నిలోచనాయ॥ మం॥ ఆదిమధ్యాంత విదూరవిరాఘహాత । సాధుపోష ఘూలి సుబ్బరాయవినుత॥ మం॥

223. అఠాణరాగం—రూపకతాళం.

(సరియేమి, పారసాక్షినీకిదె, శైలి)

మణిహార, మంగళంబునీకిదె॥ మ॥ ఫణిభూషార్చితచరణ । పాపాంధకార శ్రీతరణ॥ మ॥ నలినాక్షవహానిలోల । నతభక్తవినుతచరిత। బలిహార ఘూలి సుబ్బరాయ । పాలితాంఘ్రియుగళ ధరణీశ్వర॥ మ॥

224. రుద్రప్రియరాగం—ఏకతాళము.

కరుణాగైకొనుమా । కామితఫలదాయక వరదాయక జయ మంగళమిదె॥ క॥ వారణార్తిహారణకమల । రమణీరమణ సకలమౌని । వినుతచరణ । ధరణీరమణ॥ క॥ పూలి,స్త్రో,తాం,లబిత సుగుణగాత్రా ।

నళినదళవినేత్రి। క్లీం,శ్రీం,లీం,లాం, కరిరాజవినుతపాత్రి। ఘూలి సుబ్బరాట్స్తోత్రి॥ క॥

225. (మంగళమిదిగోను, మట్టు)

హారతిమణిమయహార పరాత్పర। హారదనుజసంహార రఘూధ్వహా॥ హా॥ పన్నగశయనయా పన్నరక్షణాత్రిజ। గన్నుతపాదమహోన్నతగుణాగర॥ హా॥ పక్షియకరుణా సాక్షిస్వరూపక। పక్షితురగసుర పక్షసంరక్షక॥ హా॥ వాలిమర్దనవన మాలిసుచరిత। ఘూలి సుబ్బరాట్పాలితభరిత॥ హా॥

226. (మంగళమోరాఘువ, మట్టు)

హారతిదేదానవసంహార అతులగుణగణా। హారమణిమయాంచితకే। యూరయురగనుతఘనా॥ హా॥ అండజగమనవనీధవ। పుండరీకలోచన। అండపిండనాయక బ్రహ్మాండభాండపాలన॥ హా॥ శాంకరిజపనామనిష్కళంకశంకరార్చితమీ। నాంకకోటిమోహనశ్రీ। పంకరుహాక్షాబ్జనాధ॥ హా॥ లాలితగుణవిశేషనవ మాలిదనుజగర్వహాత। జాలిహృదయ జగదఘర। ఘూలి సుబ్బరాయార్చిత॥ హా॥

227. ఆదితాళము.

(పంతతింముకాంతనుఖేన్నీ, ఘైలి)

మంగళంము హేంద్రిస్తుతిపాత్రి। మరుజనకమాధవ॥ మం॥ రంగధామపతంగవాహనఅంగజజనకశు। భాంగదానవసంగమర్ధ। మంగళాంగమంగళమస్తుతే॥ మం॥ కారణాజగతామఘాఘ విదారణా శ్రీభూ। భారవారణహారధారణ। సరసీరుహాక్షనాథపోషణ॥ మం॥ ఇందిరాహృదయారవింద యిందుదిరాసనందనాదిము। నీంద్రివందన భక్తచందన। పనందనందనసుందర॥ మం॥ కర్ణకుండల స్వర్ణవసనవినీలమేఘకోమలాం। వర్ణ ఘూలి సుబ్బయార్చిత। సంపూర్ణపౌర్ణచంద్రబింబ॥ మం॥

228. (దానవాంతక, మాదిరి)

మంగళంబిదెమా మనోహరాంగశుభాంగ॥ మం॥ అంగజజన కామృతపరిసంగ। అవనిజాంతరంగరంగ॥ మం॥ సారరహితసంసార దూర। సారసాక్షసద్విచార। నీరనీరదాశరీర నిర్వికారమారాకార ధీర॥ మం॥ పాలితాఖిలపాలశీల। ఫాలనేత్రి పరమమిత్రి। ఘూలి సుబ్బరాయదాస। పాలితాంఘ్రియుగపవిత్ర॥ మం॥

229. ఉదయరవిచంద్రిక ఆది.

ఇభరాజపోష। యిదెహారతీ। శుభగుణవిశేష। సురపక్షపాతీ॥ ఇ॥ దానచిత్తచోర। దనుజగర్వహార। వాసవాది అమరవంద్యజగదధీర॥ ఇ॥ దశరథకుమార। దశముఖసంహార। దశరూపకసుధీర। దశదిక్పాలవర॥ ఇ॥ వాలిమర్దనాయ। వాంఛితఫలదాయ। ఘూలిసుబ్బరాయ। కవితవినుతకాయ॥ ఇ॥

230. ఖమాసురాగం—చాపుతాళము.

(మాతాడశారాదనో, మాదిరి)

మంగాళహారాతిదేమారమణశ్రీ॥ మం॥ సంగసంహార దురిహిణ సారంగపోషణ॥ మం॥ అంగాజాసమదేహ అసమానచరిత। సంగీతామృతలోలా సాకేతపురిపాల॥ మం॥ లీలామానుషవేష। పాలాక్షనుత భూష। జలజనయనశేష। జలజాప్తకులభూష॥మం॥ విటశిలపురధామ। పటుతరశుభనామ। సూటీగవర ఘూలి। సుబ్బరాయపాల॥మం॥

231. జైలాగ్.

(శ్రీ,లో,లా, మట్టు)

భూ,పా,లా, జయహారా। తీదేరా॥ భూ॥ ఏసూర్యవంశాంబుధిపూర్ణచంద్ర। తారకనామాంచితరామచంద్ర। సాకేతనగరవాస। సాధుజనసంఘపోష। పరమపురుష ప్రణవరూప। భక్తపోష నతిప్రతాప। దురితహరణదేవదేవ। దానవాంతకాసుధీర॥ భూ॥ చాలగ శ్రీ

ఘూలి సుబ్బ । రాయదాస కవితవినుత । ఫాలనయన హృదయరంజన పాపభయవిభంజన॥ ఘూ॥

232. బిలహరిరాగము—ఆదితాళము.

(రారవేణుగోపబాల, మట్టు.)

మంగళంబో మూరకార మాధవ మణిమయ సరనిచయ॥ మం॥ రంగధామా అంతరాత్మ సంగదూరా సారసాక్ష॥ మం॥ సుందరాకార గోవిందభూదారా । సానందధీరా నతజనవరదా । మురహరమధుసూదన నరవరజయ॥ మం॥ రఘునాయక భూపతితిలకా । రిపుజనమదహర మృదుఫలకా । అఘహరణా । అతులగుణా । అమరవరా । అవనిజయెదచర॥ మం॥ రాజితగుణ రాఘవహరి రాక్షసకులసంహారా। దీజనహిత సామజనుత భూసురవరసంతోషా । పూజితయోదేవా పూతసంతోషా । ఖేచరవంద్య । రాజితముగ సుబ్బకవినుతా । రవిశశినయనా జయజయ॥ మం॥

స్వరసాహిత్యములు.

సా,రి-గాపా-ధాసా-నీధా - పాధప - మగరిస - రిసనిధసా ,, -
మం,గ-ళంబో-మూరా-కారా-మాధవ-మణిమయ-సరనిచయా,,-

1 సా,రి- గాపా-మా, గ- పాధా-రీ, సా-నీధా- పామ - గారీ ॥ సా॥
రం,గ-ధామా-అం,త-రాత్మ-సం,గ-దూరా-సా,ర-సాక్ష॥మం॥

2 సా,రి-గాగాగా -,,,,- రిగ - పా, ప - పాపా - పా ,,-,, ధప -
సుం,ద - రాకారా - ,,,, - గోబ - విం,ద-భూధా-రా,,-,,సఅ
సా,స - సాసా - గరిసని - నిధపా - పధపమ - గగరీ -
సం,ద - ధీరా - నతజన - వరదా - మురహార - మధుసూ -
గపమగ - రిసరిగ॥ సా॥
దవనర - వరజయ॥ మం॥

3 పపపా - రిరిరీ - గపమగగా,, - గపమగ - మగరిస -
రఘునా-యకభూ- పతితిలకా,,- రిపుజన - మదహర -
రిగరిససా,,-
మృదుఫలకా,,-
రిసనిధసా,, - మగరిగపా,, - ధపధరిసా,, - రిసనిధపమగరి॥ సా॥
అఘహరణా,,-అతులగుణా,,-అమరవరా,,- అవనిజమొదచర ॥మ॥
4 పా,,-మగరిగ-ధా,,-మగరిగ-పా,,-మగరిగ-పాపాపా,,-
రా,,-జితగుణ-రా,,-ఘువహరిరా,,-కుసకుల-సంహారా,,
గా,,-రిసనిద-నీ,,-రిసనిధ-సా,,-రిసనిధ-సాసాసా,,-
ధీ,,-జనహిత-సా,,-మజనుత-భూ,,-సురకుల-సంతోషా,,
గారిస - రీరీరీ ,, - రీసని - దాదాధా ,, - పామగ - గాగా -
పూజిత - మోదేవా,,-పూతన - సంతోషా ,, ఖేచర - వంద్య -
గా ,, - సరిగధసా ,, - రిసరిగ - సా ,, - గరిసని - ధపమగ -
రా,,- జితమునిగ ను,, - బ్బకవిను - తా,,- రవిశశి - నయన అ -
రిసరిగ॥ సా॥
జయజయ॥ మం॥

23?. ఆనందభైరవి రాగము.—ఆదితాళము.

(రావే మే మగువ మాదిరి.)

హరాతీగానుమా । యోగీశా శ్రీరామా రాజీవాక్ష మదన రూపమృదుమధుర భావహరి॥ హా॥ లీలామానుష దేహా ఫాలాక్షవంద్యదేవా । బాలాగోపాలామాని పోషణ గిరిధర॥ హా॥ శేషాశయన వేషా । మహిమయభూషా । మధురసభాషా । మునివినుత । హరి । శేషశయన రఘుపతి । సురేంద్ర వందితాంబుజాక్ష సుకుమారజయ॥ హా॥ శ్రీపతివరమాలీ భూపతిగుణశాలి । సరోజనయనముఖ । అపారగుణాప్రమేంద్ర ఘనకృపాల కవిహితా ఘాలి సుబ్బరాయ నుత॥ ।హా।

స్వరసాహిత్యములు.

పా,,పమ-గమపామా-పమగరి,,,,సా-మాగా,రి-సానీ-
హా,,అల-రలఅతీ-గొబ్బిబనుమా,,,,-యోగీ,శ-(శ్రీ)రా-
సా,,-,,సా,,సి-గారీ-పగరిగామ-గమపధమ-పామగమ॥ పా॥
మా,,-,,రా,,జీ-వాక్ష-మదనరూప-మృదుమధుర-భాషహారీ॥ హా॥

1 పా, పా, పా - నీనీసాసా - సా, మా, గా - రీసానీసా -
లీ, లా, మా - నుషదేహా - పా, లా, క్ష - వంద్యదేవా -
పా,సా,సా - పీథాపామా - మా, పా, మా - గారీగామా॥ పా
బా, లా, గో - పాలామాని - పో, పా, ణా - గిరిధర॥ హా॥

2 పాపా-ధపమగ-మామా-పమగరి - గాగా - మగరిస - నీసగరి -
శేషా-నరవర-వేషా-మణిమయ-భూషా-మధురస - భాషముని -
పమగ-
వినుత-
రిస-నీసగరిస - పమగరినిసా - గరీ - మగా - పమా - పధప -
హరి- శేషశయన-రఘుపతిసురేం-ద్రవం-దితాం- బుజా-క్షసుకు-
పామగమ॥ పా॥
మారజయ॥ హా॥

3 పా,,పమగ - మామా,,-మాపమ-గరి-గాగా,,-మపామగరిసని -
శ్రీపతివన - మాలీ,,-భూపతి-గుణ - శాలీ,,-సరోజసమముఖ -
పమాగరిస - మపామగరి - పసానిధప - మపామగమ -
అపారగుణ - వెపేంద్రఘుః - కృపాలకవి - హితాఘఅలి -
నీసగారి గమ॥ పా॥
సుబ్బరాయనుత॥ హా॥

234. కళ్యాణిరాగము—ఆదితాళము.

హారతిక్షితితలేంద్ర భవ హారరాగరహిత యోగీంద్ర వినుత॥

హా॥ మురారి ఖరవిదారివర పురాణపురుష వార్ధిగంభీరా జయతు॥ హా॥ పశుపతినుత అతులితగుణ జనపతి దశరథవరసుత దశముఖరణహాత॥ హా॥ సరసిజసమముఖ అవనిజపతి మనసిజ తనుజితవర మందరగిరిధర॥ హా॥ ఖరకరకులకరవరఖర మురరిపుహర। సురవరభయహర మంజుల మంగళ॥ హా॥ సాధునుత ఘూలి సుబ్బరాయ కవిపరిపాలన జయకమల నాభ॥ హా॥

స్వరసాహిత్యములు.

1 సా,నిధపమ - ధధా, ధ - పమగమ - పా,సిధపమ - పాధాని - హా,రతిక్షితి-తలేం,ద్రి-భవహర - రా,గరహిత - యోగీంద్రా - సదని॥ సా॥

వినుత॥ హా॥

1 సరీగరిస - నిసారిసని - ధనిస - నిధపధానిధప - ధాసీ, - మురారిఖర-విదారివర - పురాణ - పురుష వార్ధిగం - భీరా, - సధని॥ సా॥

జయతు॥ హా॥

2 సరిగస-నిరిసని-ధసనిధ-పనిధప - మధపని - ధసనిరి - సనిధప - పశుపతి-నుతఅతు-లితగుణ-జనపతి-దశరథ-వరసుత - దశముఖ-మపధని॥ సా॥.

రణహాత॥ హా॥

3 రిగసరి - నిసధని - పధమప-గమపరి - సరినిస-ధనిసరి-గమపద-సరసిజ-సమముఖ-అవనిజ-పతిమన-సిజనుత- జితవర - మందర-నిసధని॥ సా॥

గిరిధర॥ హా॥

4 సనిఫప-మగరిస-నిథనిస-రిగమప - దనిసరి - గరిసని - థపమగ - ఖరకర-కులవర-ఖరముర-త్రిపుహరి-సురవర-భయహార-మంజుల - మపధని॥ సా॥
మంగళ॥ హా॥

5 సా,నిదపపా, - మగరి - సా,ని - దనిసరి - గమపథ - నిసనిథ- సా,ఘనుత ఘూ,-లిసుబ్బ-రా,య-కవిహరి - పలల - జయకమ - పధాని॥ సా॥
లనాథ॥ హా॥

235. తోడిరాగము—ఆదితాళము.

శ్రీరవికులవరా దాసవినుతా దనుజహాత మంగళము గొను॥ శ్రీ॥ వరబుధాళివినుతా దురితహరణా మునివినుత పదయుగళ । మురహారా వరవరా పరహారపరంజ్యోతి స్వరూపకధాత జ.క॥ శ్రీ॥ రా మఖగగమనదనుజ విరామభవ బంధకహారణ । రాగహా రారిపు రావణ హారాపరశు । రామమదహరణ రాజముకుటచర రాఘవరాజవరాసుజరాయ॥ శ్రీ॥ వేదసార-సాధుస్తోత్రిభోగ పురుష పరసతిభవ భయ దూరాశివచాపభంగ మునిసతిశాపవిమోచన పరంధామచరాచరాది జాలవినుత ప్రిభోముకుందనర మృగరూపకనిరవధి సుఖదనిరుపమ గుణనిచయ ఘూలి సుబ్బరాయ వినుత॥ శ్రీ॥

స్వరసాహిత్యములు.

సా,సనిథపమగా,- ధాపమగరీ, - రిసనిధనిసా, - గమపధని॥ సా॥
శ్రీ,రవికులవరా,-దాసవినుతా,-దనుజహాతమం,-గళముగొను॥శ్రీ॥

1 సరిసస, - నిసరిధా - నిసనిసరి - సా ,,-,, - సని - థపమ - వరబుధా,-ళివినుతా - దురితహార - ణా ,,-,, - ముని - వినుత
గమపధని -
పదయుగళ -

సరిసనీ, - నిసరిదా - నిసనిసరి - పానీథప - గారిస -
మురహారా,- నరవరా - పరహారప - రంజ్యోతిస్వ - రూపక -
గామపధని॥ సా॥
ధాతజనక॥ శ్రీ॥

2 ధా,,,,-ధనిథపమ - గమపథనిధా ,,-,, థనిసనీ - రిసనిదని -
రా,,,,-మఖగగమ - సదనుజవిరా ,,-,, మభవబం -ధకహారణ -
ధా,,-,,ధనిధా ,,,,- నిసదా ,,, - నిసరిధా ,,, - గమప -
రా,,-,,-గహారా ,,,, - రిపురా ,,, - వణహారా ,,, - పరశు -
ధానిధపమగమ - దానిపథనిసని ధానిస - ధారిస - ధాసరిస -
రామమదహారణ-రాజమకుటచర-రాఘవ - రాజవ - రానుజన -
ధాని॥ సా॥
రాయ॥ శ్రీ॥

3 సా,,,,-రినిసథనిని-పథమ-పాప - గమరిగస - రినిసథ - నిథసని -
వే,,,,-దసఅరసాధు-స్తోబత్ర-భోగ-పురుష పర-సతిభవ-భయాగుడ
సా,-,,,,-,,,,-థనిసరిని-పరిగ - సరిగమ - రిగమప - థమపథని -
రా,-,,,,-,,,,-శివచలప-భంగ-మునిసతి-శలపవి- మొబచర ప -
సస్సాని - థనిసని - ధా ,, సనీధ - పధనిధపా ,, -
రంధామ - చరఅచ - రా ,, - ద్విజాల - వినుతపౌభో ,, -
ధ ధామ - థనిసరి -
ముకుంద - నరమృగ -
ధగరిస - నిధనిస - రిసని - ధపమగమ - పధనిప - ధనిసధ -
రుఉపక- నిరవధి - సుఖద- నిరుపమగు - ణనిచయ- ఘుఅలిసు -
రినిసధని - ధసని॥ సా॥
ఉబ్బరఅయ - వినుత॥ శ్రీ॥

—♦ గద్య. ♦—

ఇది శ్రీమద్ఘాలివంశపయః పారావారకైరవమిత్ర భారద్వాజస
గోత్రపవిత్ర ఆపస్తంభసూత్ర ఆదిమూర్తి పౌత్ర కోదండ
రామసుధీమణీ ద్వితీయపుత్ర పిచ్చయాఖ్యదత్తపుత్ర
రామారావు సత్యనారాయణరావు మధ్యసోదర
సుజనవిధేయ సుబ్బరాయనామధేయప్రణీ
తంబైన స్త్రీలవేడుక పాటలు
రెండవభాగము అను
గ్రంథము సర్వము
సంపూర్ణము.

10970